

**МІНІСТЕРСТВО КУЛЬТУРИ ТА ІНФОРМАЦІЙНОЇ ПОЛІТИКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНА ІСТОРИЧНА БІБЛІОТЕКА УКРАЇНИ**

**МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ
ЗІ СТВОРЕННЯ «ВИДАВНИЧОГО ІНДЕКСУ»
ДЛЯ БІБЛІОГРАФІЧНИХ ПОСІБНИКІВ**

КИЇВ 2023

**МІНІСТЕРСТВО КУЛЬТУРИ ТА ІНФОРМАЦІЙНОЇ ПОЛІТИКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНА ІСТОРИЧНА БІБЛІОТЕКА УКРАЇНИ**

**МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ
ЗІ СТВОРЕННЯ «ВИДАВНИЧОГО ІНДЕКСУ»
ДЛЯ БІБЛІОГРАФІЧНИХ ПОСІБНИКІВ**

КИЇВ 2023

Методичні рекомендації містять відомості про призначення «Видавничого індекса», його складові частини, правила та вимоги, а також покрокову інструкцію з його створення.

Методичні рекомендації розраховані на бібліографів-практиків, які займаються укладанням бібліографічних посібників за допомогою АБІС, а також студентів профільних навчальних закладів.

Підготувала	О. Михайлова
-------------	--------------

Редактор	Н. Волошінська
----------	----------------

Відповідальна за випуск	А. Скорохватова
-------------------------	-----------------

ЗМІСТ

ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ	5
СКЛАДАННЯ «ВИДАВНИЧОГО ІНДЕКСУ»	8
Базові правила	8
Створення нової бази даних в АБІС	18
Алгоритм складання «видавничого індекса»	23
робота з файлом II.tre	23
робота з файлом II.MNU	31
Ділення першого рівня	38
Ділення другого рівня	46
Ділення третього рівня	52
Вихідні форми типу бібліографічні списки/показчики	60
Формування бібліографічного показчика за «видавничим індексом»	62
Використання «видавничого індекса» для пошуку	67

ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

«Видавничий індекс» - ієрархічний довідник для визначення розділу (рубрики), в який інформація про документ (бібліографічний запис) має потрапити у Систематичному покажчику, що відповідає Схемі систематизації у бібліографічному покажчику. Введення здійснюється через меню в полі 690 (вкладка «Систематизація»). За рахунок того, що поле 690 дублюється забезпечується багатоаспектне розкриття змісту документів. Тобто, певний документ може мати 2, 3 і більше «видавничих індексів». З суто технічної точки зору їх кількість практично необмежена, тому варто керуватися доцільністю.

При підготовці бібліографічного покажчика за формою «Систематичний покажчик загального типу» (форма TABSUW) забезпечується багаторівневе сортування за всіма «видавничими індексами», а також автору або назві. У друкованому варіанті числовий індекс заміщується текстом (розшифрування). При цьому видавничий індекс може бути введений в бібліографічні записи на документи будь-яких видів – книги, аналітичні записи, статті зі змісту збірника з загальною назвою або номеру журналу. Підбірки номерів журналів додаються до Покажчика у відповідності до індексів зазначених у бібліографічному описі журналу. Бібліографічні записи, що мають кілька індексів, представлені у відповідних розділах у вигляді повного опису.

При підготовці бібліографічного покажчика за формою «Систематичний покажчик (основні записи з посиланнями і покажчиками)» (форма TABSU0) також забезпечується багаторівневе сортування за всіма «видавничими індексами», автором та назвою. Однак, відбираються тільки бібліографічні записи на книги та аналітичні описи. Бібліографічні записи, що мають кілька індексів, представлені у вигляді повного опису тільки в розділі за першим індексом, за всіма іншими – у відповідних розділах лише посилання на номер бібліографічного запису з повним текстом. Окрім основного ряду бібліографічних записів, автоматично формуються Авторський/Іменний покажчик - всі особи з первинною та вторинною відповідальністю, якщо

вони введені у відповідні поля, призначені до включення до словника авторів:

- 700 – Перший автор
- 701 – Інші індивідуальні автори
- 702 – Редактори, укладачі, художники тощо
- 303 – Зміст (для збірників/журналів); працює тільки при підготовці бібліографічного покажчика за формою «Систематичний покажчик загального типу» (форма TABSUW)

Якщо при створенні бібліографічних записів заповнюється поле 600 «Персоналія (особи)», то дані з цього поля додаються до Авторського/Іменного покажчика, в якому номери бібліографічних записів на персоналії подаються у дужках.

Якщо при створенні бібліографічних записів заповнюється поле 607 «Географічна рубрика», автоматично формується Географічний покажчик.

Для підготовки бібліографічних покажчиків обох видів необхідно підготувати «видавничий індекс», що складається з двох частин:

- ієрархічний довідник для вводу – **ii.tre**
- довідника для виводу – використовується для розкодування у вихідних формах і в словнику - **ii.mnu**

При підготовці ієрархічного довідника **ii.tre** необхідно зважати:

- до документу вноситься повний індекс до розділового знаку, текстова частина використовується тільки для зручності обрання систематизатором потрібного індексу
- значення індексу першого рівня не повинно мати попереду пробілу
- індекс кожного наступного рівня відділяється від попереднього крапкою
- наприкінці індексу крапка не ставиться
- повний індекс має відділятися від тексту розділовим знаком « – » (пробіл дефіс пробіл)

При підготовці довідника ii.mpi необхідно зважати:

- значення повних індексів всіх рівнів, окрім першого, повинні повністю співпадати з відповідними індексами довідника ii.tre
- значення індекса першого рівня повинно бути двохсимвольним, тобто перед індексом з однієї цифри має бути пробіл
- текстова частина без змін виводиться у вихідний формат замість індекса
- якщо потрібно щоб у вихідній формі були присутні й індекс і текстова частина, то у довіднику ii.mpi в текстову частину потрібно додати і сам індекс у буд-якому вигляді

Також до уваги укладачів, стосовно документів описаних під назвою:

Сортування всіх видів показчиків відбувається з урахуванням такої опції як розмітка назв, що дозволяє не включати до ключів сортування певних фрагментів, наприклад, артиклів, або замінити частину тексту, наприклад, числа іншим значенням (<100=Сто>).

СКЛАДАННЯ «ВИДАВНИЧОГО ІНДЕКСУ»

Складання «видавничого індексу» починається з розробки **Проспекту бібліографічного посібника**, в якому визначаються вимоги та правила до класифікації і групування бібліографічних записів у посібнику, які відображаються у Схемі систематизації бібліографічних записів, що додається до Проспекту.

Процес переведення **Схеми систематизації бібліографічних записів** у машиночитану форму і є розробкою «видавничого індексу».

Саме тому, кожному розділу, підрозділу, рубриці й підрубриці обов'язково має бути присвоєний відповідний цифровий індекс, навіть, якщо не планується використовувати їх у друкованому варіанті посібника.

Якщо кількість ділень на будь-якому рівні (розділи, підрозділи, рубрики, підрубрики) не перевищує дев'ять, при визначенні числових класифікаторів можна користатися простими цифрами:

1 — XXXXXXXXXXXX

1.1 — XXXXXXXXXXXX

1.1.1 — XXXXXXXXXXXX

1.1.2 — XXXXXXXXXXXX

1.1.3 — XXXXXXXXXXXX

1.1.4 — XXXXXXXXXXXX

1.1.5 — XXXXXXXXXXXX

1.1.6 — XXXXXXXXXXXX

1.1.7 — XXXXXXXXXXXX

1.1.8 — XXXXXXXXXXXX

1.1.9 - XXXXXXXXXXXX

1.2 — XXXXXXXXXXXX

1.3 — XXXXXXXXXXXX

1.4 — XXXXXXXXXXXX

1.5 — XXXXXXXXXXXX

1.6 — XXXXXXXXXXXX

1.7 — XXXXXXXXXXXX

1.8 — XXXXXXXXXXXX

1.9 - XXXXXXXXXXXX

- 2 — XXXXXXXXXXXX
- 3 — XXXXXXXXXXXX
- 4 — XXXXXXXXXXXX
- 5 — XXXXXXXXXXXX
- 6 — XXXXXXXXXXXX
- 7 — XXXXXXXXXXXX
- 8 — XXXXXXXXXXXX
- 9 — XXXXXXXXXXXX

Однак, якщо кількість ділень на будь-якому рівні (розділи, підрозділи, рубрики, підрубрики) 10 і більше, при визначенні числових класифікаторів необхідно використовувати двоїчний числовий формат. В іншому випадку «видавничий індекс» буде працювати некоректно.

01 — XXXXXXXXXXXX

01.01 — XXXXXXXXXXXX

- 01.01.01 — XXXXXXXXXXXX
- 01.01.02 — XXXXXXXXXXXX
- 01.01.03 — XXXXXXXXXXXX
- 01.01.04 — XXXXXXXXXXXX
- 01.01.05 — XXXXXXXXXXXX
- 01.01.06 — XXXXXXXXXXXX
- 01.01.07 — XXXXXXXXXXXX
- 01.01.08 — XXXXXXXXXXXX
- 01.01.09 — XXXXXXXXXXXX
- 01.01.10 — XXXXXXXXXXXX
- 01.01.11 — XXXXXXXXXXXX
- 01.01.12 — XXXXXXXXXXXX
- 01.01.13 — XXXXXXXXXXXX
- 01.01.14 — XXXXXXXXXXXX
- 01.01.15 — XXXXXXXXXXXX

- 01.02 — XXXXXXXXXXXX
- 01.03 — XXXXXXXXXXXX
- 01.04 — XXXXXXXXXXXX
- 01.05 — XXXXXXXXXXXX
- 01.06 — XXXXXXXXXXXX
- 01.07 — XXXXXXXXXXXX

01.08 — XXXXXXXXXXXX
01.09 — XXXXXXXXXXXX
01.10 — XXXXXXXXXXXX
01.11 — XXXXXXXXXXXX
01.12 — XXXXXXXXXXXX
01.13 — XXXXXXXXXXXX
01.14 — XXXXXXXXXXXX
01.15 — XXXXXXXXXXXX
02 — XXXXXXXXXXXX
03 — XXXXXXXXXXXX
04 — XXXXXXXXXXXX
05 — XXXXXXXXXXXX
06 — XXXXXXXXXXXX
07 — XXXXXXXXXXXX
08 — XXXXXXXXXXXX
09 — XXXXXXXXXXXX
10 — XXXXXXXXXXXX
11 — XXXXXXXXXXXX
12 — XXXXXXXXXXXX
13 — XXXXXXXXXXXX
14 — XXXXXXXXXXXX
15 — XXXXXXXXXXXX

Надалі пропонуємо покрокову інструкцію зі створення «видавничого індексу» на прикладі Схеми бібліографічного покажчика «Історична Шевченкіана», підготовленого НІБУ в 2019 році.

Порівняння друкованого варіанту систематизації бібліографічних записів в Показчику і Схеми-основи видавничого індексу

Зміст

Від упорядників	3
Історична Шевченкіана у світлі сучасної соціогуманітаристики	5
1. Археографічна та текстологічна Шевченкіана	11
1.1. Автобіографія	11
1.2. Щоденник	12
1.3. Рукописи	16
1.4. Документи	21
1.5. Листування	30
1.6. Спогади Тараса Шевченка та його сучасників	39
2. Історична біографістика. Культурно-інтелектуальні комунікації	51
2.1. Біографія Тараса Шевченка	51
Загальні матеріали	51
Дитинство. Юнацькі роки	64
Визволення з кріпацтва (22 квіт. 1838 р.)	68
Навчання в Петербурзькій Академії мистецтв і Петербурзькому університеті	69
Перша подорож в Україну (1843–1844)	71
Друга подорож в Україну (1845–1847)	79
Арешт і заслання	84
Участь в наукових експедиціях	90
Повернення із заслання. Перебування в Астрахані, Нижньому Новгороді, Москві	92
Третя подорож в Україну (1859)	94
Останні роки життя	98
Хвороба, смерть, поховання	100
2.2. Культурно-інтелектуальні комунікації Тараса Шевченка	106
2.3. Жінки в житті Тараса Шевченка	140
2.4. Тарас Шевченко у повсякденному житті	145
2.5. Родина, родичі, нащадки Тараса Шевченка	148
3. Історія видань творів Тараса Шевченка	153
3.1. Загальні праці	153
3.2. Перше видання «Кобзаря» (1840)	156
3.3. Друге видання «Кобзаря» (1860)	159
3.4. Інші видання «Кобзаря»	160
3.5. Цензура творів Тараса Шевченка	164

4. Тарас Шевченко та історія України	169
4.1. Загальні праці	169
Тарас Шевченко та історики	171
4.2. Історичні погляди Тараса Шевченка	176
Тимчасова комісія для розбору давніх актів (Київська археографічна комісія) 1845–1847 рр.	181
Тарас Шевченко і українські літописи XVII–XVIII ст.	191
4.3. Суспільно-політичні погляди Тараса Шевченка. Кирило-Мефодіївське братство	192
Тарас Шевченко і декабристи	214
4.4. Картина світу Тараса Шевченка	217
4.5. Релігійність Тараса Шевченка	229
4.6. Просвітницька діяльність Тараса Шевченка	235
5. Історичні та етнографічно-побутові сюжети і мотиви у поетичній і прозовій спадщині Тараса Шевченка	240
5.1. Загальні праці	240
5.2. Біблійні сюжети, релігійні мотиви	247
5.3. Історичні сюжети	254
5.4. Суспільно-політичні твори	283
5.5. Соціально-побутові сюжети	293
5.6. Етнографічно-фольклорні сюжети	311
6. Історичні та етнографічно-побутові сюжети і мотиви у мистецькій спадщині Тараса Шевченка	322
6.1. Загальні праці	322
Альбом «Живописна Україна»	333
6.2. Портрети, автопортрети	335
6.3. Біблійні та міфологічні сюжети	340
6.4. Історичні сюжети	341
6.5. Соціальні мотиви та етнографічно-побутові сюжети	346
6.6. Краєзнавчі сюжети та історичні пам'ятки	351
7. Вшанування пам'яті Тараса Шевченка: історія, місця пам'яті	356
7.1. Загальні питання	356
7.2. Відзначення ювілеїв та роковин, перепоховання	367
7.3. Місця пам'яті	376
Музеї, заповідники, виставки	376
Пам'ятники	385
Тарас Шевченко і край	391
7.4. Шевченкознавство	401
Вивчення біографії та творчості Тараса Шевченка	409
Тарас Шевченко в критиці	419

Шевченкознавці	423
Зарубіжне шевченкознавство	438
Образ Тараса Шевченка в мистецтві	452
Художня література	452
Образотворче мистецтво	456
Музика	463
Театр і кіно	471
Народна творчість	476
7.5 Мова Тараса Шевченка	479
8. Бібліографічні посібники	484
9. Інтернет ресурси	503
Іменний покажчик	509
Географічний покажчик	556
Хронологічний покажчик	563

1	Археографічна та текстологічна Шевченкіана		
	1.1	Автобіографія	
	1.2	Щоденник	
	1.3	Рукописи	
	1.4	Документи	
	1.5	Листування	
	1.6	Спогади Тараса Шевченка та його сучасників	
2	Історична біографістика. Культурно-інтелектуальні комунікації		
	2.1	Біографія Тараса Шевченка	
		2.1.01	Загальні матеріали
		2.1.02	Дитинство. Юнацькі роки
		2.1.03	Визволення з кріпацтва (22 квіт. 1838 р.)
		2.1.04	Навчання в Петербурзькій Академії мистецтв і Петербурзькому університеті
		2.1.05	Перша подорож в Україну (1843-1844)
		2.1.06	Друга подорож в Україну (1845-1847)
		2.1.07	Арешт і заслання
		2.1.08	Участь в наукових експедиціях

		2.1.09	Повернення із заслання. Перебування в Астрахані, Нижньому Новгороді, Москві
		2.1.10	Третя подорож в Україну (1859)
		2.1.11	Останні роки життя
		2.1.12	Хвороба, смерть, поховання
	2.2	Культурно-інтелектуальні комунікації Тараса Шевченка	
	2.3	Жінки в житті Тараса Шевченка	
	2.4	Тарас Шевченко у повсякденному житті	
	2.5	Родина, родичі, нащадки Тараса Шевченка	
3	Історія видань творів Тараса Шевченка		
	3.1	Загальні праці	
	3.2	Перше видання «Кобзаря» (1840)	
	3.3	Друге видання «Кобзаря» (1860)	
	3.4	Інші видання «Кобзаря» (1840)	
	3.5	Цензура творів Тараса Шевченка	
4	Тарас Шевченко та історія України		
	4.1	Загальні праці	
		4.1.1	Тарас Шевченко та історики
	4.2.	Історичні погляди Тараса Шевченка	
		4.2.1	Тимчасова комісія для розбору давніх актів (Київська археографічна комісія) 1845-1847 рр.
		4.2.2	Тарас Шевченко і українські літописи XVII – XVIII ст.
	4.3	Суспільно-політичні погляди Тараса Шевченка	
		4.3.1	Кирило-Мефодіївське братство
		4.3.2	Тарас Шевченко і декабристи
	4.4	Картина світу Тараса Шевченка	
	4.5	Релігійність Тараса Шевченка	
	4.6	Просвітницька діяльність Тараса Шевченка	
5	Історичні та етнографічно-побутові сюжети і мотиви у поетичній і прозовій спадщині Тараса Шевченка		
	5.1	Загальні праці	
	5.2	Біблійні сюжети, релігійні мотиви	
	5.3	Історичні сюжети	
	5.4	Суспільно-політичні твори	
	5.5	Соціально-побутові сюжети	
	5.6	Етнографічно-фольклорні сюжети	
6	Історичні та етнографічно-побутові сюжети і мотиви у мистецькій		

	спадщині Тараса Шевченка			
	6.1	Загальні праці		
		6.1.1	Альбом «Живописна Україна»	
	6.2	Портрети, автопортрети		
	6.3	Біблійні та міфологічні сюжети		
	6.4	Історичні сюжети		
	6.5	Соціальні мотиви та етнографічно-побутові сюжети		
	6.6	Краєзнавчі сюжети та історичні пам'ятки		
7.	Вшанування пам'яті Тараса Шевченка: історія, місця пам'яті			
	7.1	Загальні питання		
	7.2	Відзначення ювілеїв та роковин, перепоховання		
	7.3	Місця пам'яті		
		7.3.1	Музеї, заповідники, виставки	
		7.3.2	Пам'ятники	
		7.3.3	Тарас Шевченко і край	
	7.4	Шевченкознавство		
		7.4.1	Вивчення біографії та творчості Тараса Шевченка	
		7.4.2	Тарас Шевченко в критиці	
		7.4.3	Шевченкознавці	
		7.4.4	Зарубіжне Шевченкознавство	
		7.4.5	Образ Тараса Шевченка в мистецтві	
			7.4.5.1	Художня література
			7.4.5.2	Образотворче мистецтво
			7.4.5.3	Музика
			7.4.5.4	Театр і кіно
			7.4.5.5	Народна творчість
	7.5	Мова Тараса Шевченка		
8	Бібліографічні посібники			
9	Інтернет ресурси			
Іменний покажчик				
Географічний покажчик				
Хронологічний покажчик				

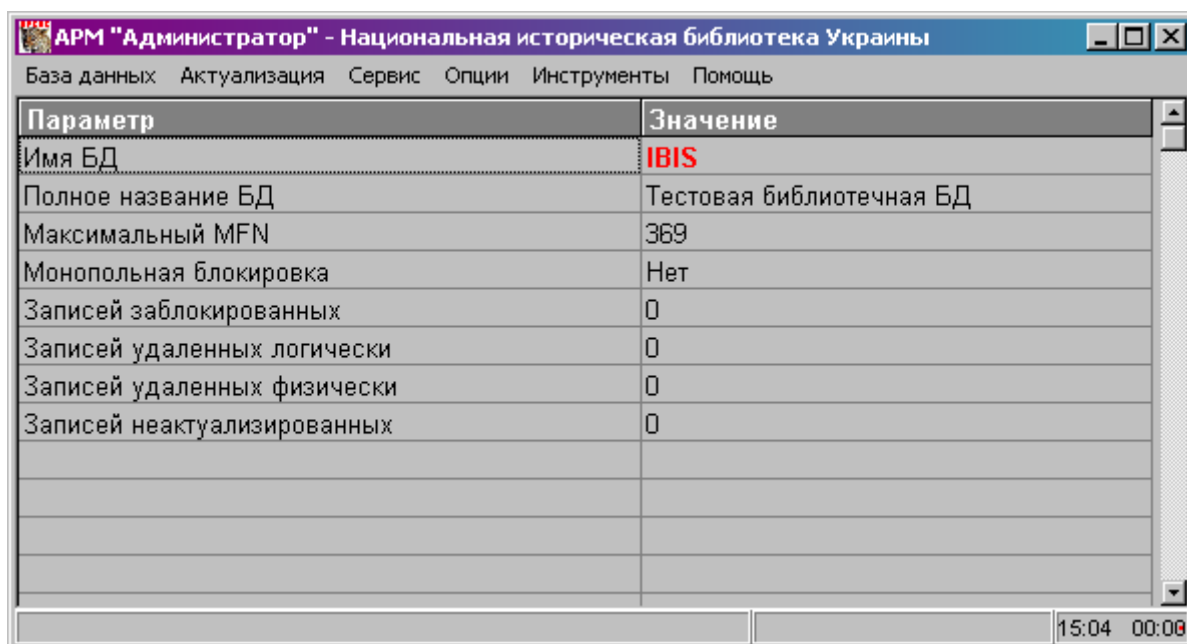
Перед початком роботи зі складання «видавничого індексу» радимо обов'язково мати друкований варіант Схеми систематизації бібліографічних записів у Показчику, на якій зробити кольорову розмітку розділі/рубрик/підрубрик, позначивши кожен рівень окремим кольором. Це не обов'язково, однак, суттєво полегшує роботу.

1.	Археографічна та текстологічна Шевченкіана	
1.1.	Автобіографія	
1.2.	Щоденник	
1.3.	Рукописи	
1.4.	Документи	
1.5.	Листування	
1.6.	Спогади Тараса Шевченка та його сучасників	
2	Історична біографістика. Культурно-інтелектуальні комунікації	
2.1.	Біографія Тараса Шевченка	
2.1.01.	Загальні матеріали	
2.1.02.	Дитинство. Юнацькі роки	
2.1.03.	Визволення з кріпацтва (22 квіт. 1838 р.)	
2.1.04.	Навчання в Петербурзькій Академії мистецтв і Петербурзькому університеті	
2.1.05.	Перша подорож в Україну (1843-1844)	
2.1.06.	Друга подорож в Україну (1845-1847)	
2.1.07.	Арешт і заслання	
2.1.08.	Участь в наукових експедиціях	
2.1.09.	Повернення із заслання. Перебування в Астрахані, Нижньому Новгороді, Москві	
2.1.10.	Третя подорож в Україну (1859)	
2.1.11.	Останні роки життя	
2.1.12.	Хвороба, смерть, поховання	
2.2.	Культурно-інтелектуальні комунікації Тараса Шевченка	
2.3.	Жінки в житті Тараса Шевченка	
2.4.	Тарас Шевченко у повсякденному житті	
2.5.	Родина, родичі, нащадки Тараса Шевченка	

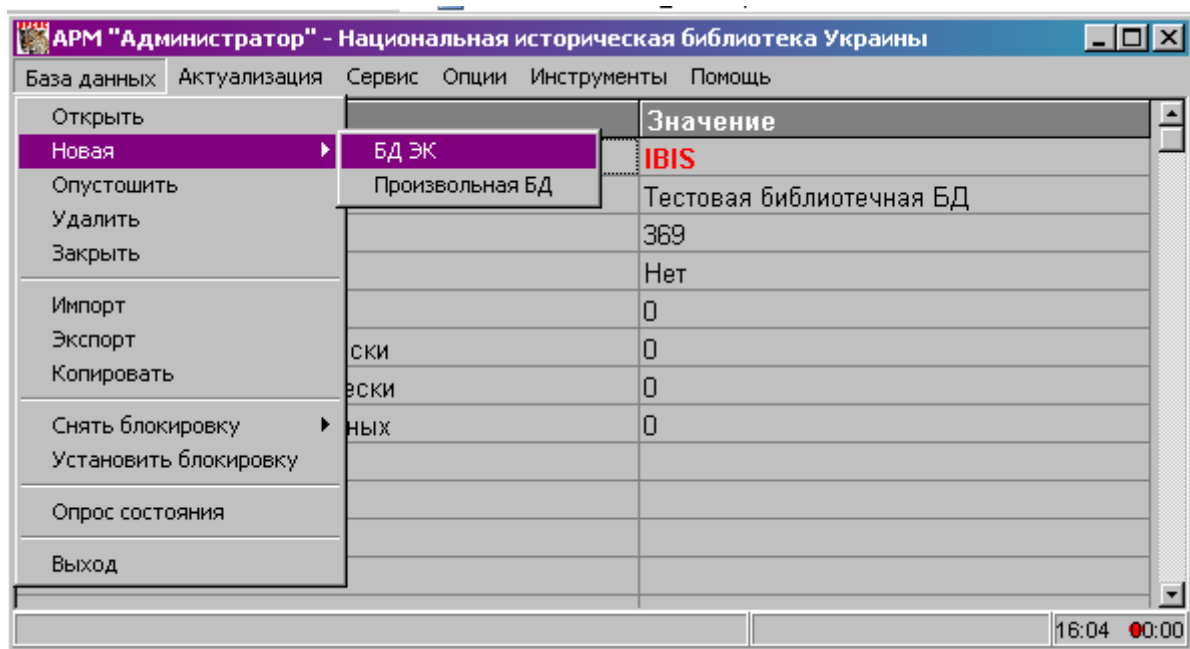
7.	Вшанування пам'яті Тараса Шевченка: історія, місця пам'яті	
7.1.	Загальні питання	
7.2.	Відзначення ювілеїв та роковин, перепоховання	

7.3.	Місця пам'яті
7.3.1.	Музеї, заповідники, виставки
7.3.2.	Пам'ятники
7.3.3.	Тарас Шевченко і край
7.4.	Шевченкознавство
7.4.1.	Вивчення біографії та творчості Тараса Шевченка
7.4.2.	Тарас Шевченко в критиці
7.4.3.	Шевченкознавці
7.4.4.	Зарубіжне Шевченкознавство
7.4.5.	Образ Тараса Шевченка в мистецтві
7.4.5.1.	Художня література
7.4.5.2.	Образотворче мистецтво
7.4.5.3.	Музика
7.4.5.4.	Театр і кіно
7.4.5.5.	Народна творчість
7.5.	Мова Тараса Шевченка
8.	Бібліографічні посібники
9.	Інтернет ресурси

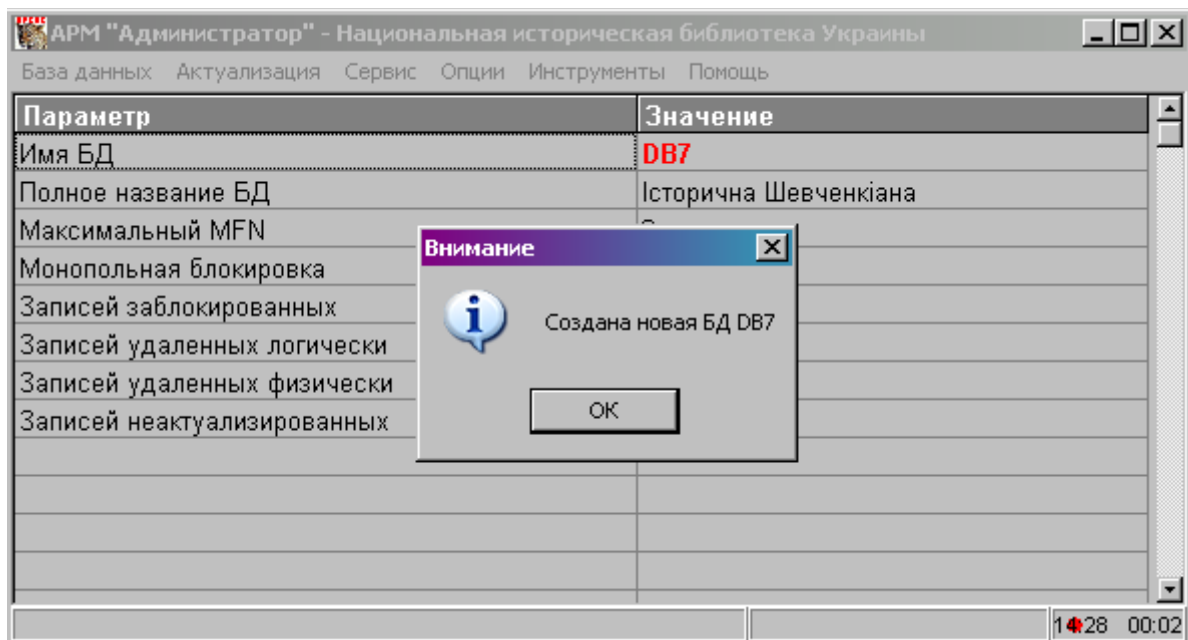
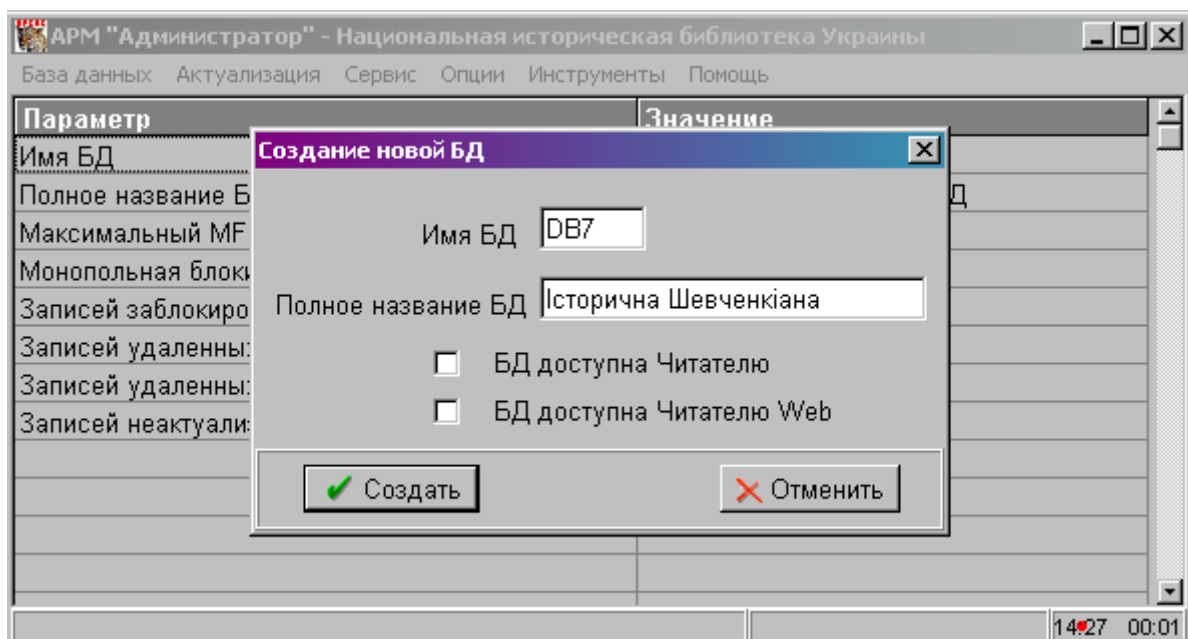
Робота виконується в АРМ «Адміністратор»

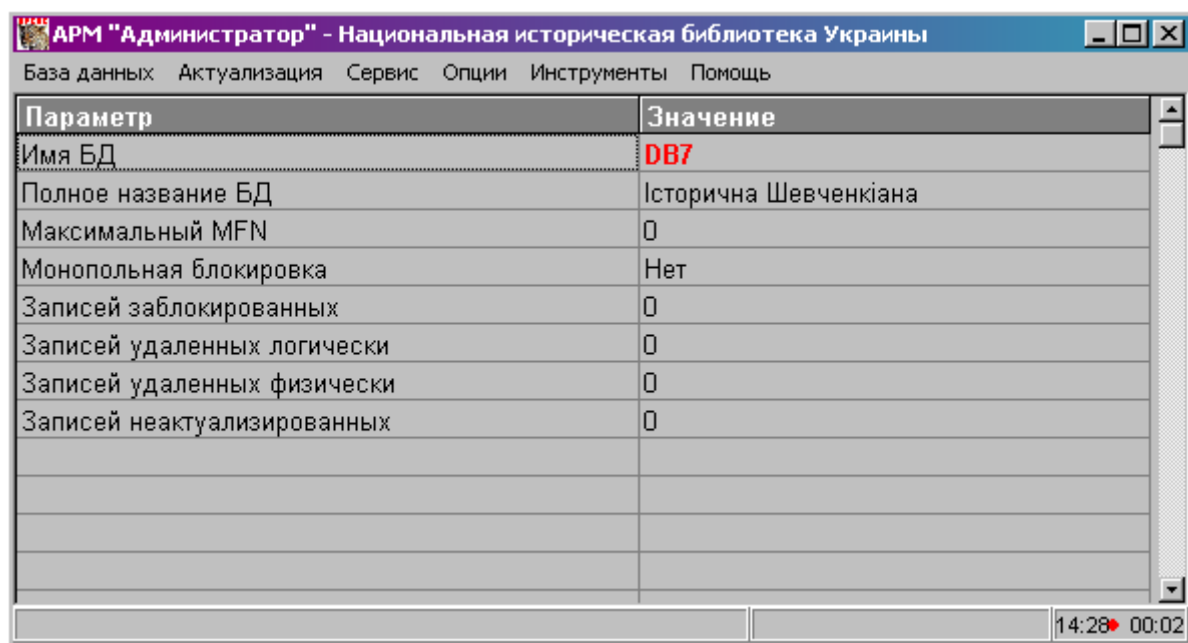

Створення нової Бази даних в АБІС

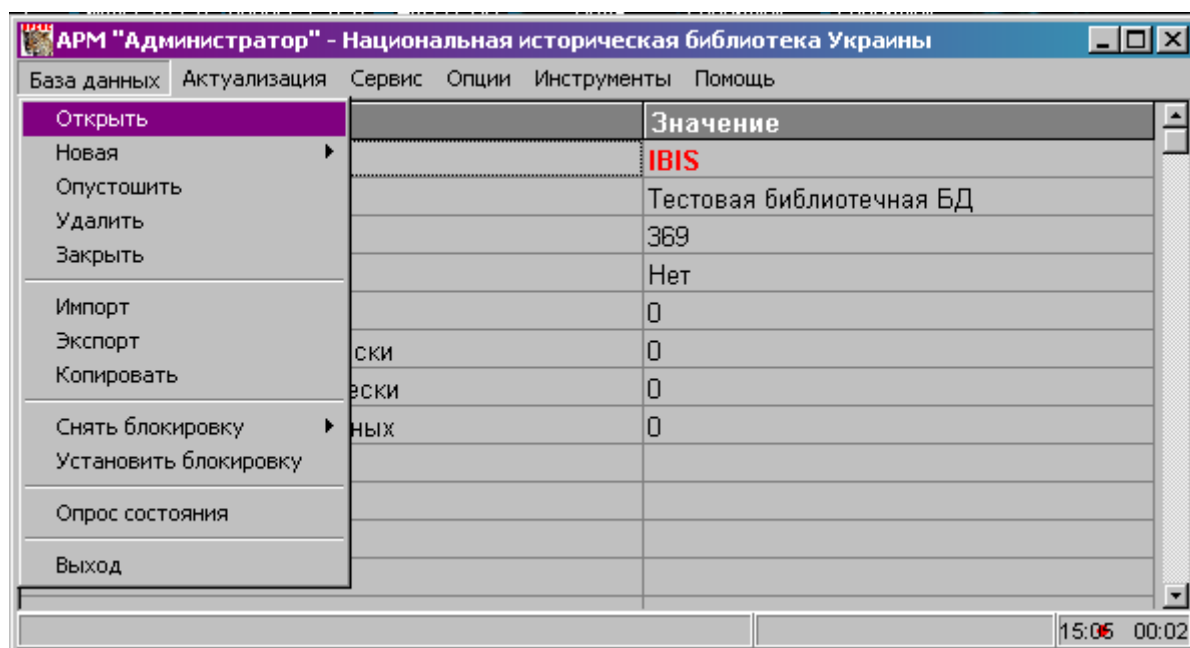

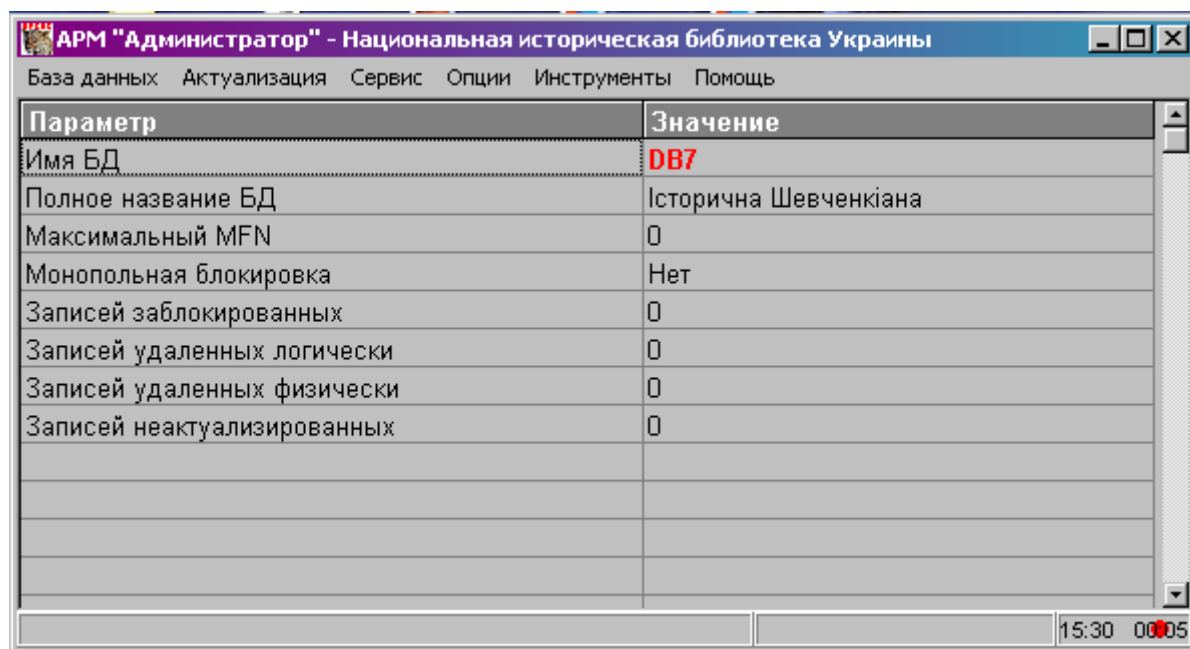
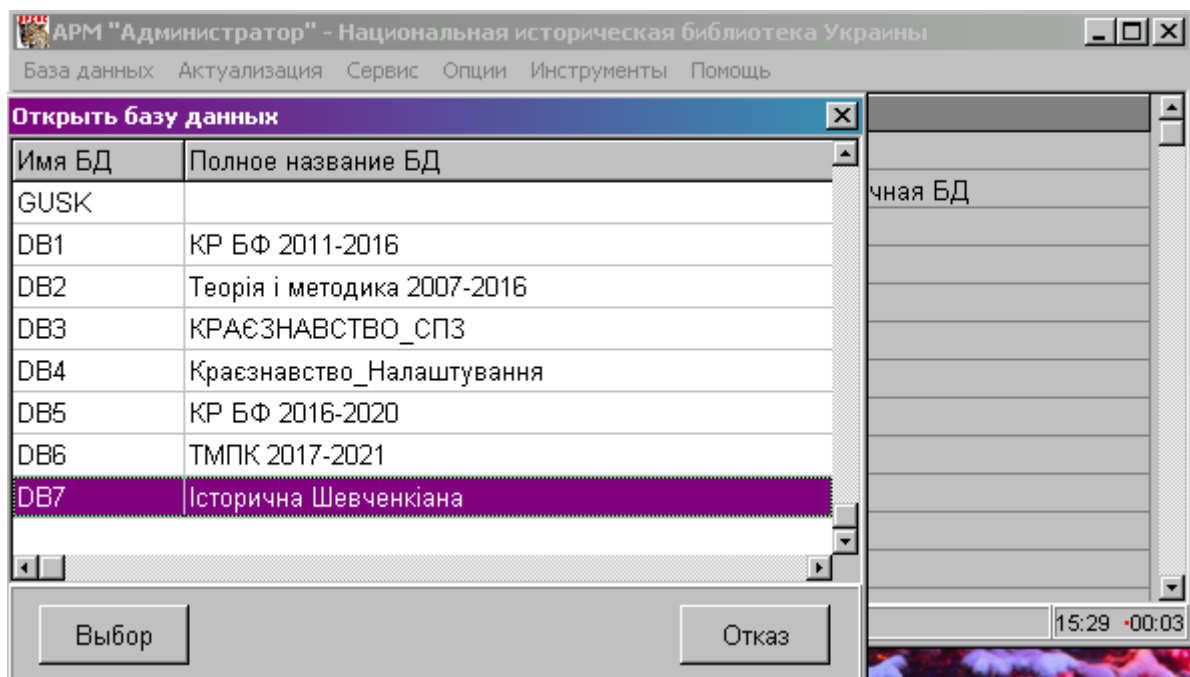
Ім'я бази позначається латиною великими літерами **без пробілу** перед цифрою, що позначає номер бази в системі (DB7). Повна назва БД містить повну назву бази даних, яка відповідає назві бібліографічного покажчика, українською мовою (Історична Шевченкіана).

Вибір створеної раніше БД

Як вже зазначалося, «Видавничий індекс» складається з двох файлів: **II.tre** та **II.MNU**.

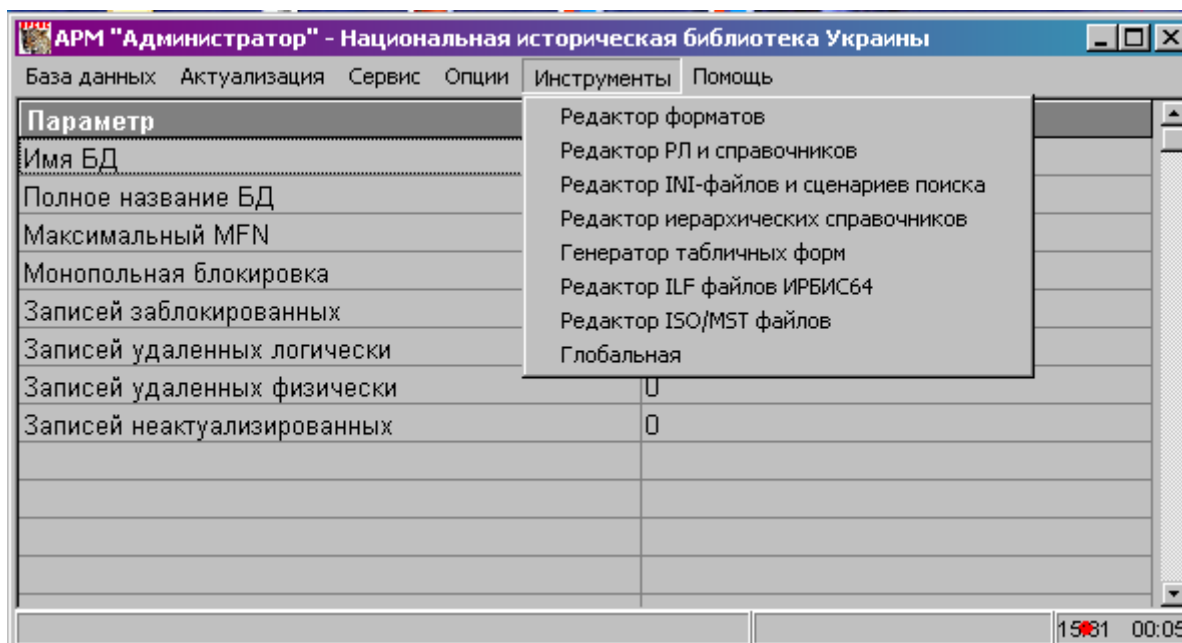
Сортування та групування бібліографічних записів у посібнику відбувається саме за числовими індексами файлу **II.tre**. Текстові пояснення кожного індексу у файлі **II.tre** необхідні для зручності користування.

За відображення назв розділів, підрозділів, рубрик і підрубрик у World-форматі відповідає файл II.MNU.

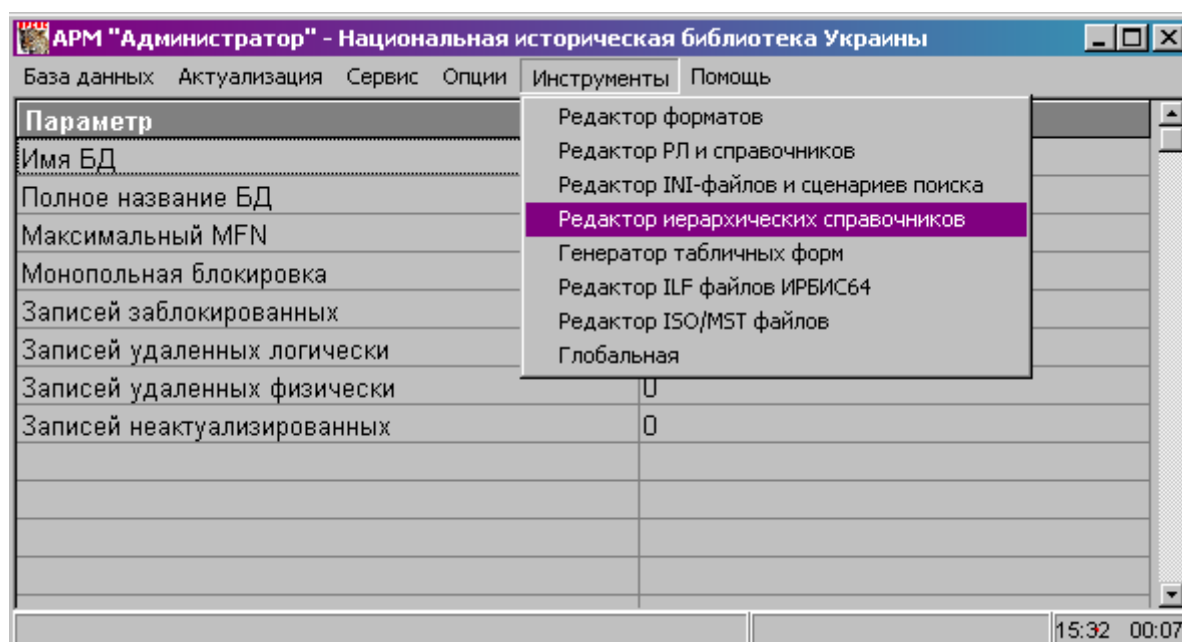
Додатково підкреслюємо, що **всі числові дані (саме індекс) у файлах II.tre та II.MNU мають бути абсолютно ідентичними**: зайва крапка або її відсутність, навіть зайвий пробіл або його відсутність позначається на коректності роботи «Видавничого індексу».

АЛГОРИТМ СКЛАДАННЯ «ВИДАВНИЧОГО ІНДЕКСУ»

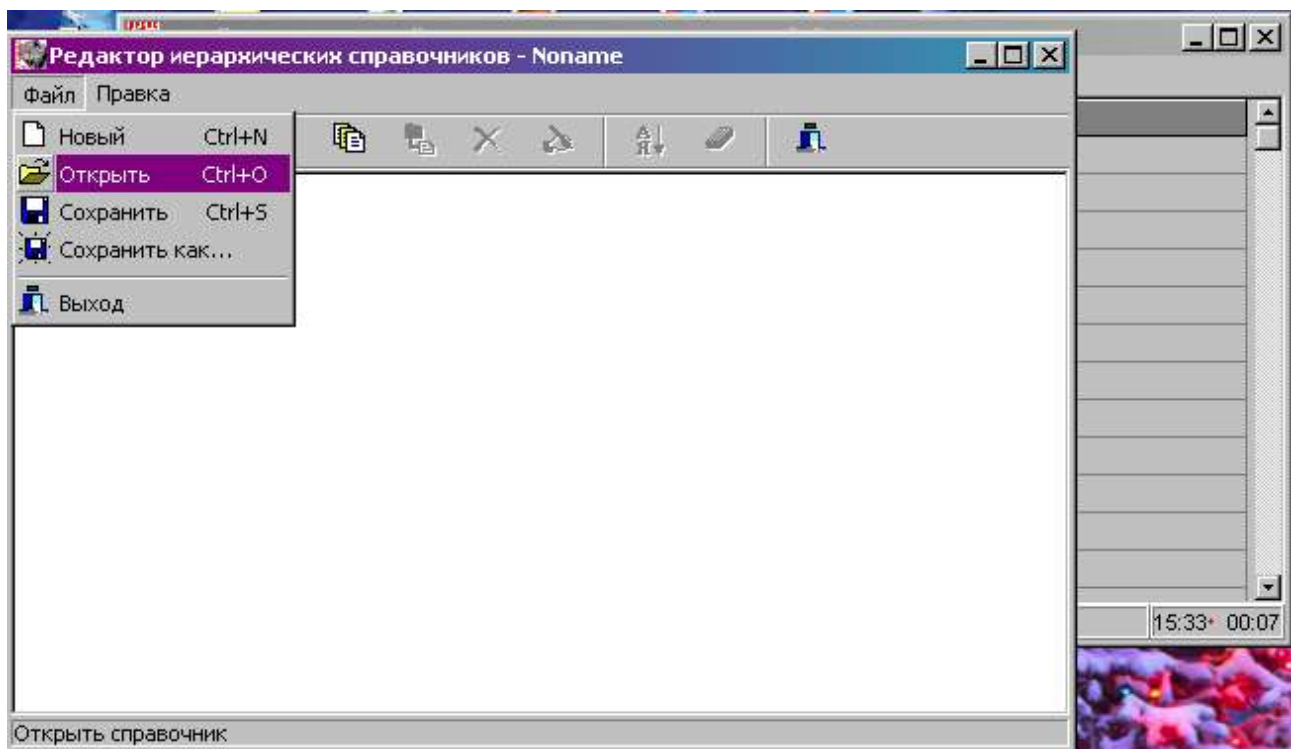
В «Адміністраторі», переконавшись, що відкрита потрібна база даних, вибираємо вкладку «Інструменти»

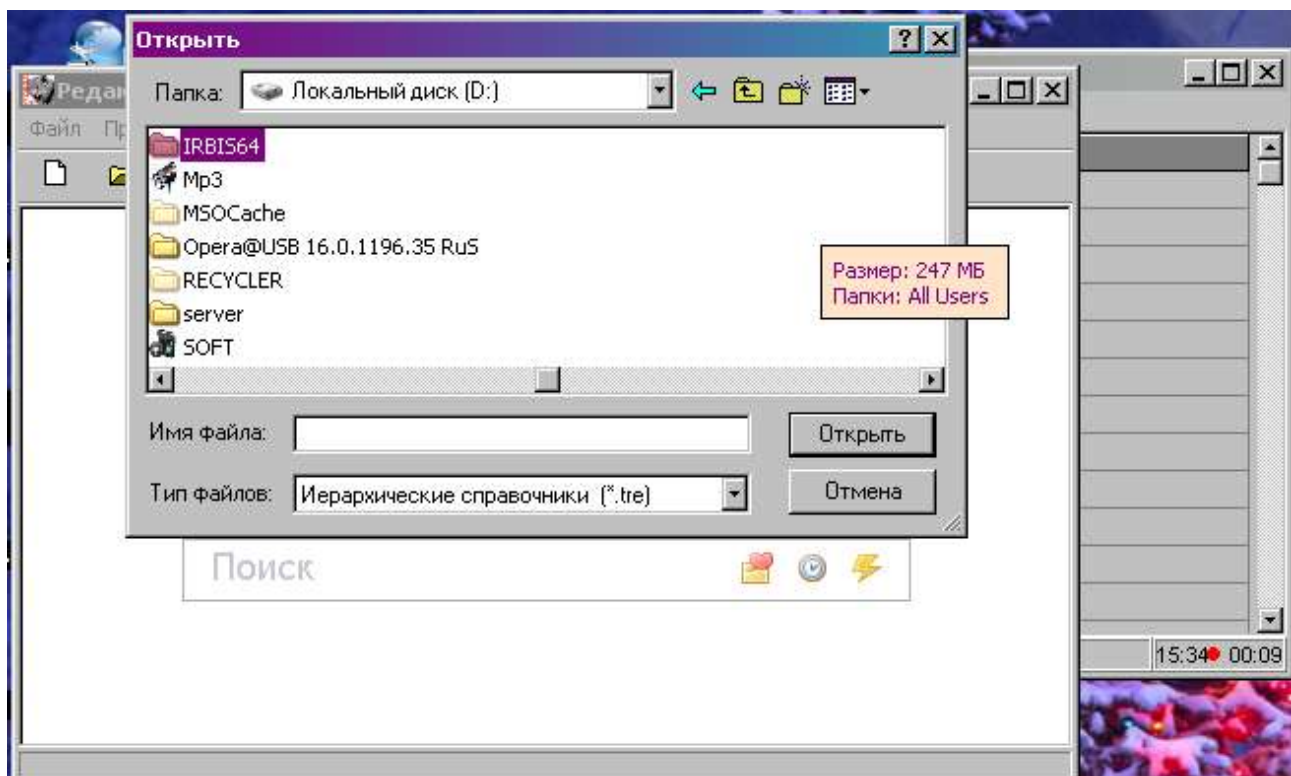
Роботу варто розпочинати з файлу ll.tre, для цього на вкладці «Інструменти» обираємо функцію «Редактор ієрархічних довідників»

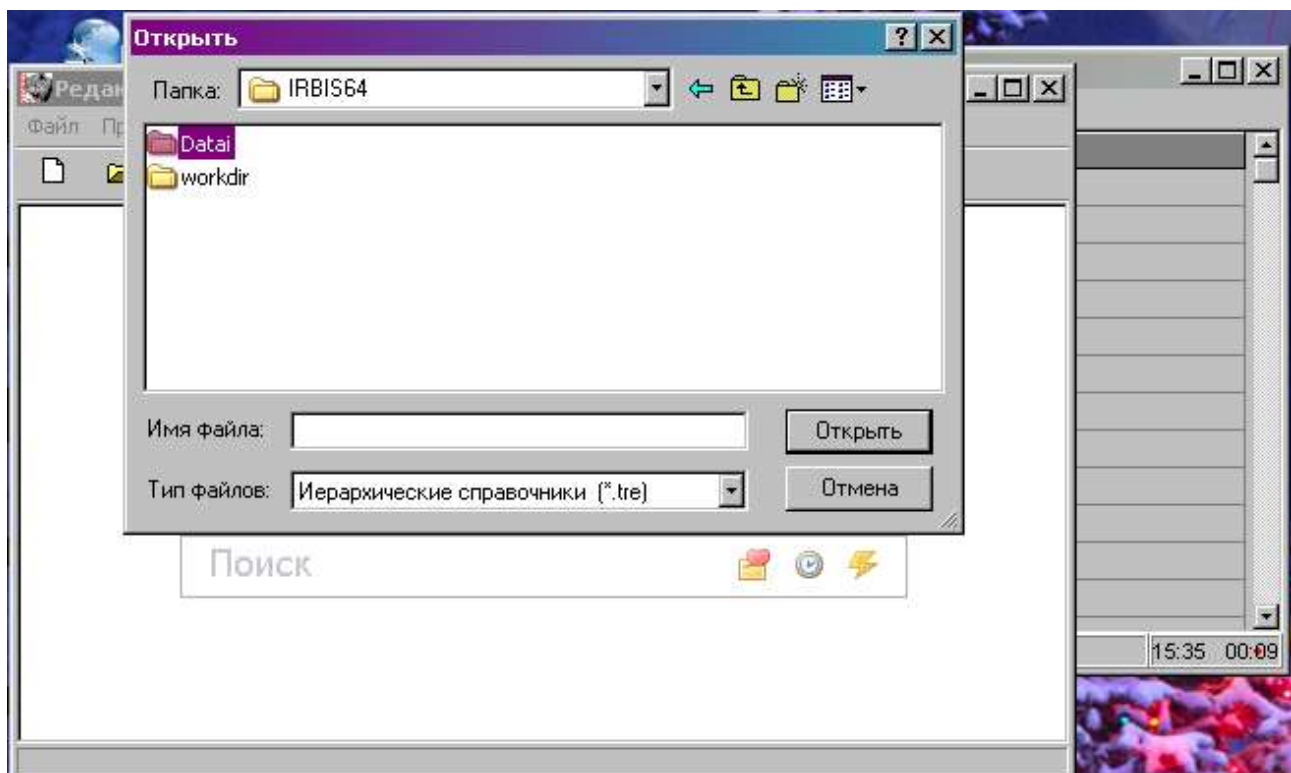
Далі у меню обираємо «Файл - Відкрити»

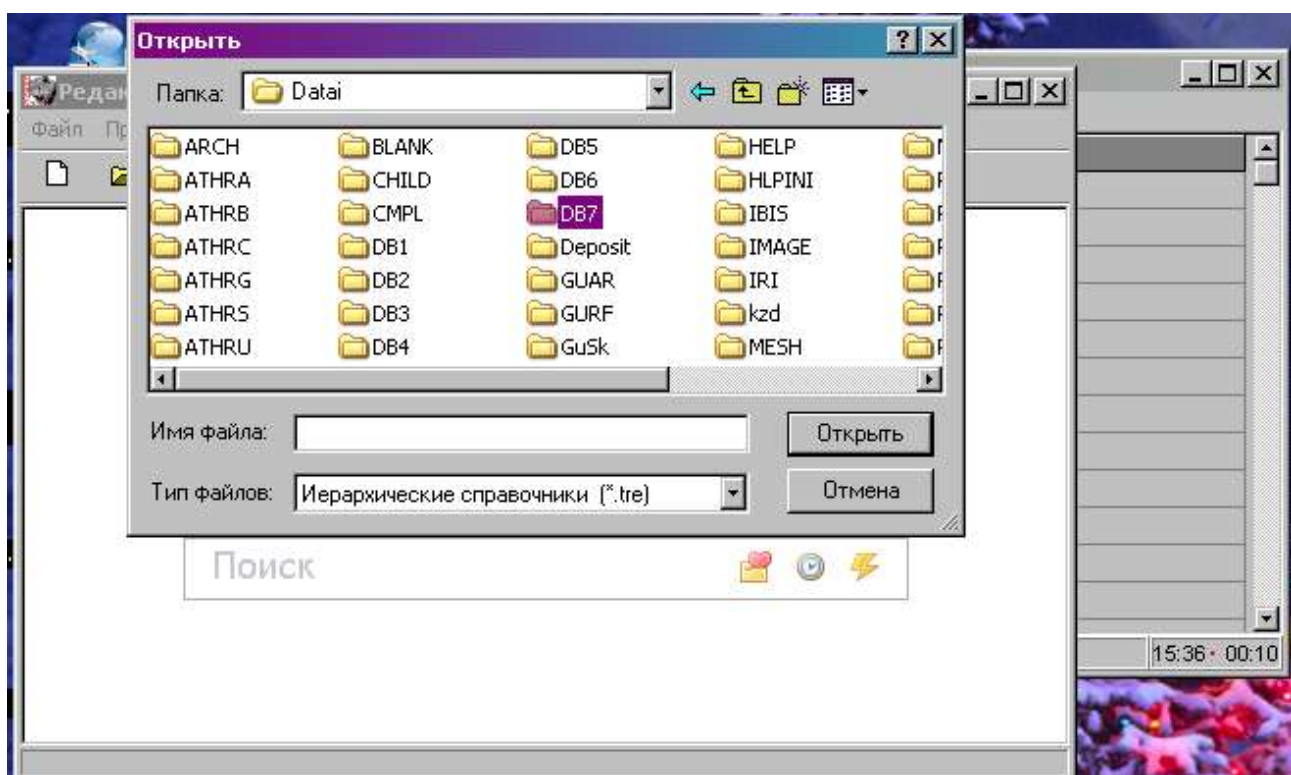
Ви повинні чітко знати де розташована Системна папка встановленої на сервері АБІС: знаходимо і відкриваємо її.

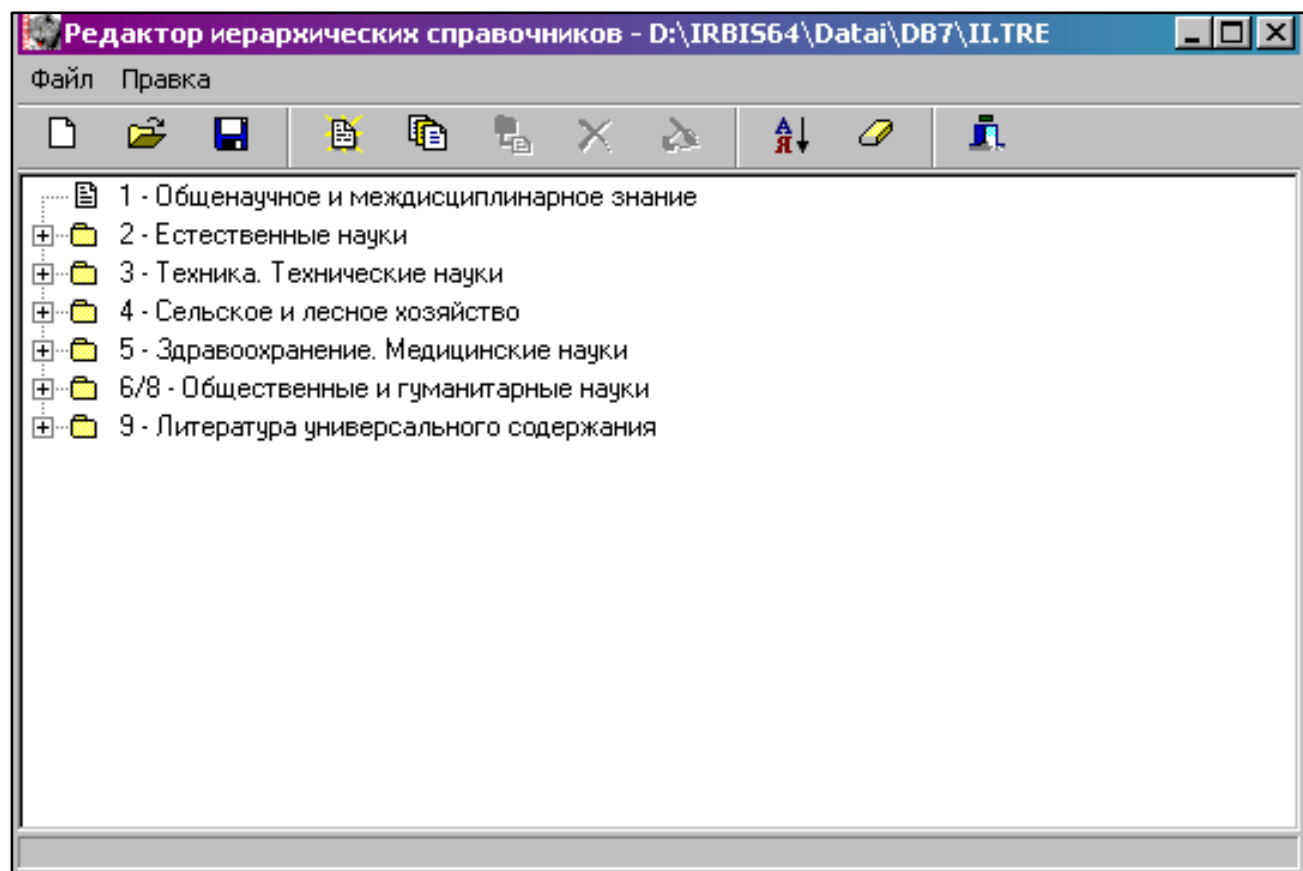
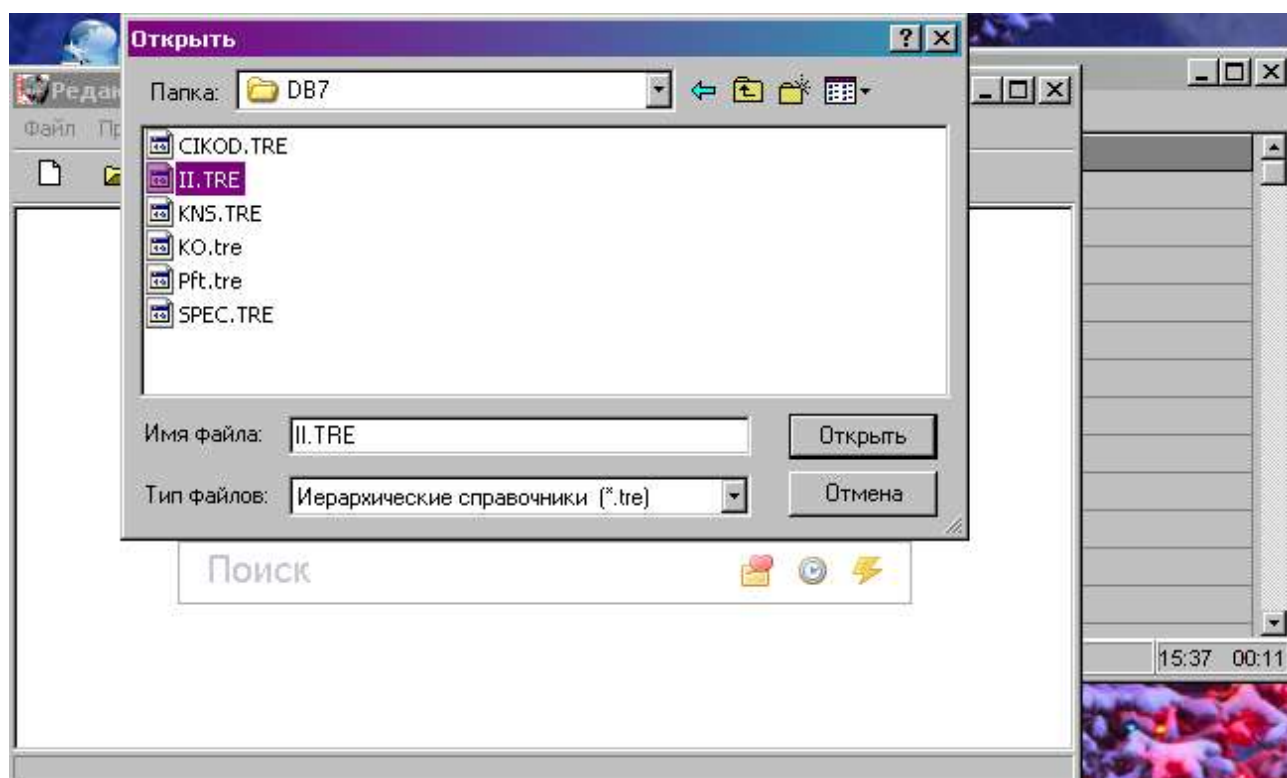
Далі відкриваємо папку «Datai»

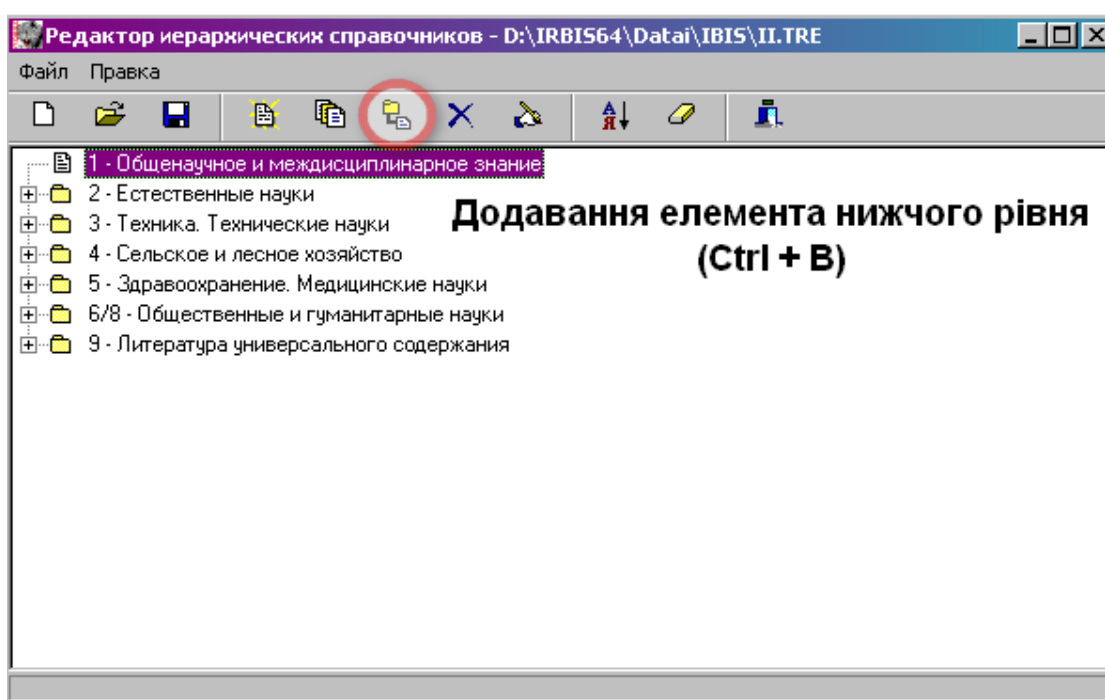
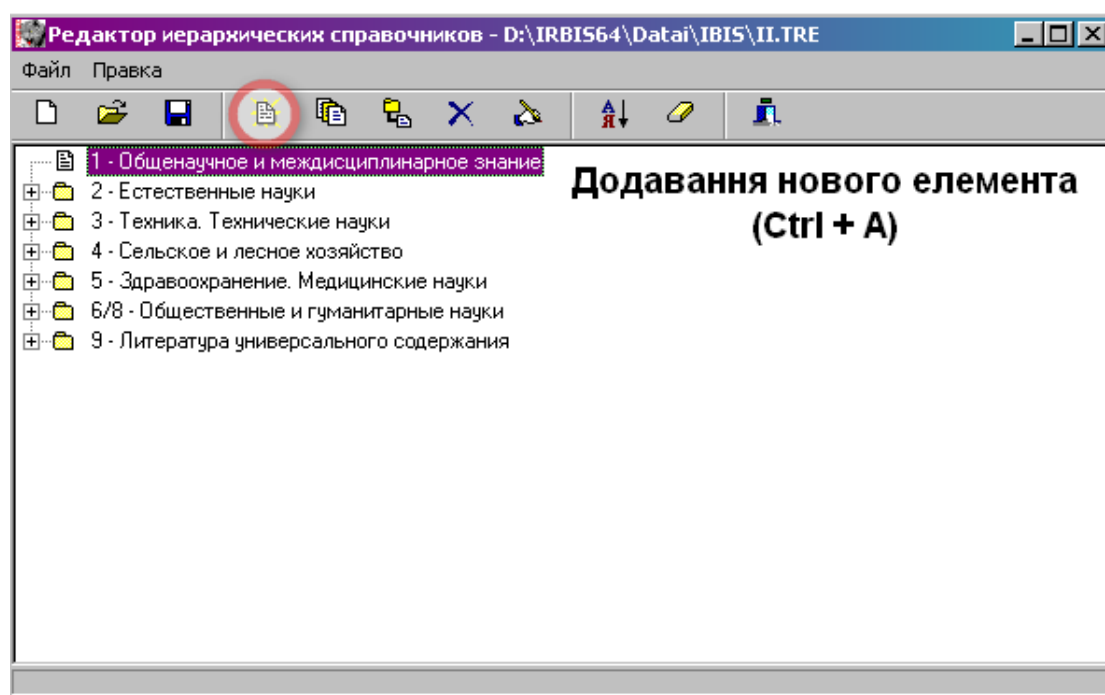
знаходимо папку бази даних, для якої плануєте створювати «видавничий індекс»: в даному випадку це **DB7**.

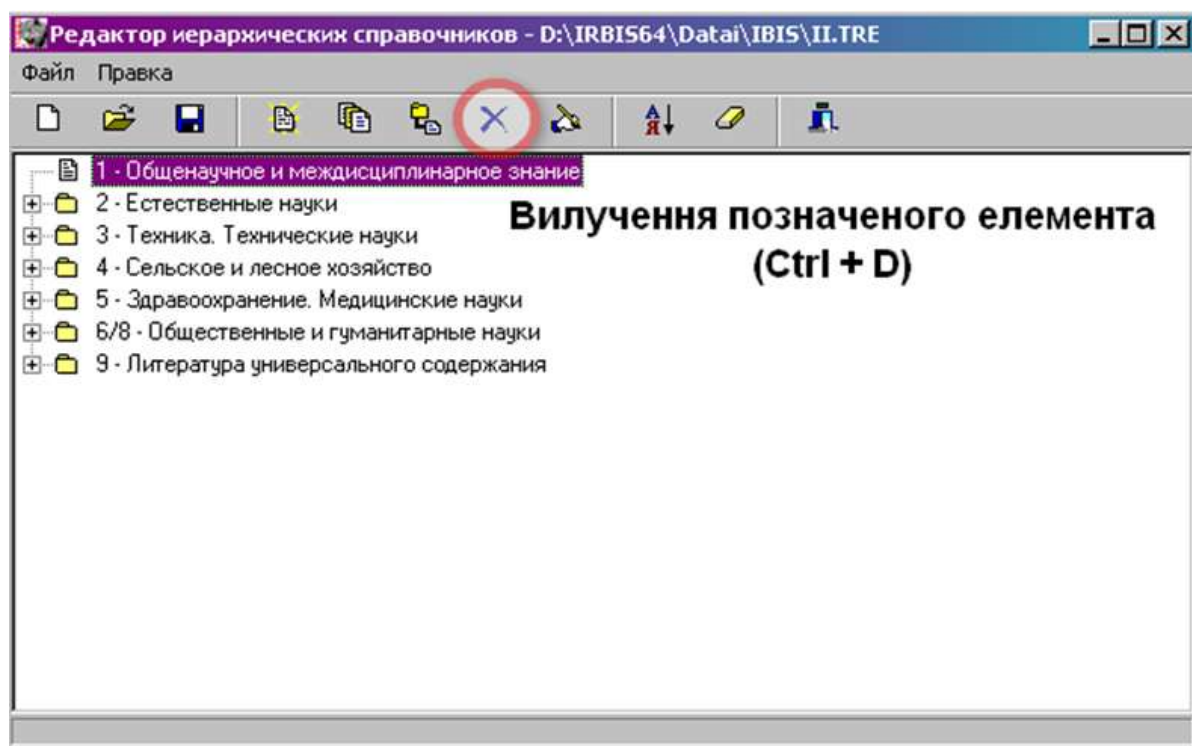
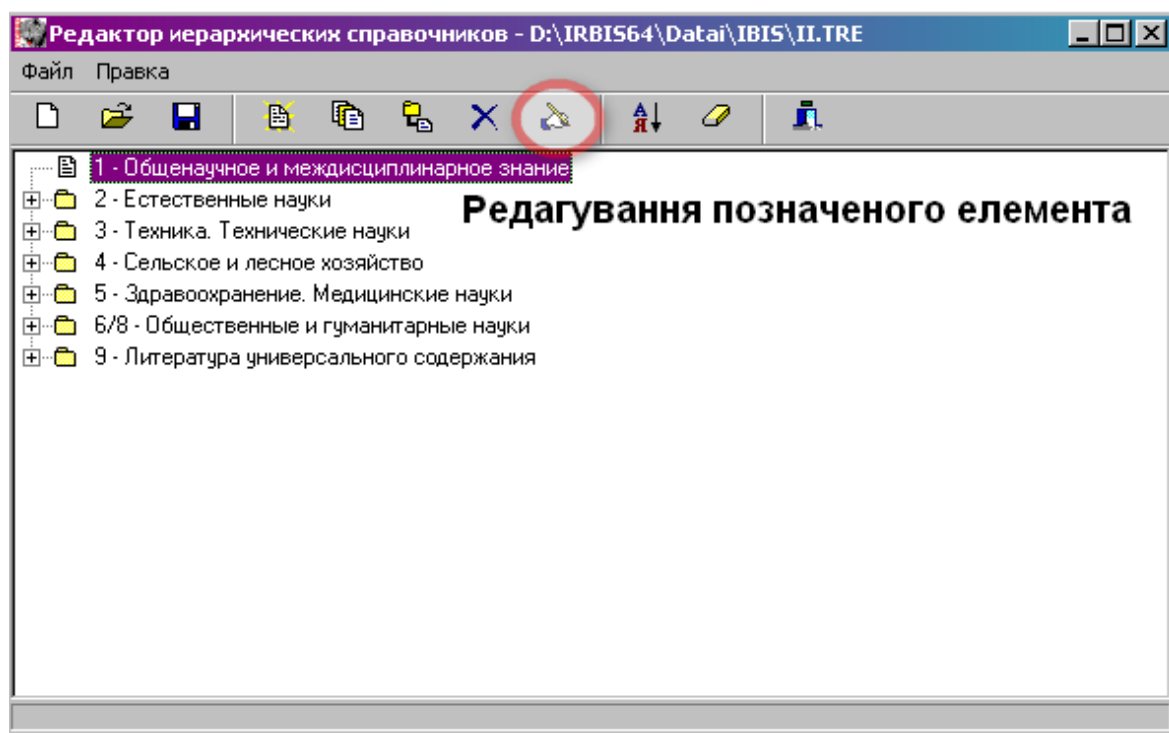

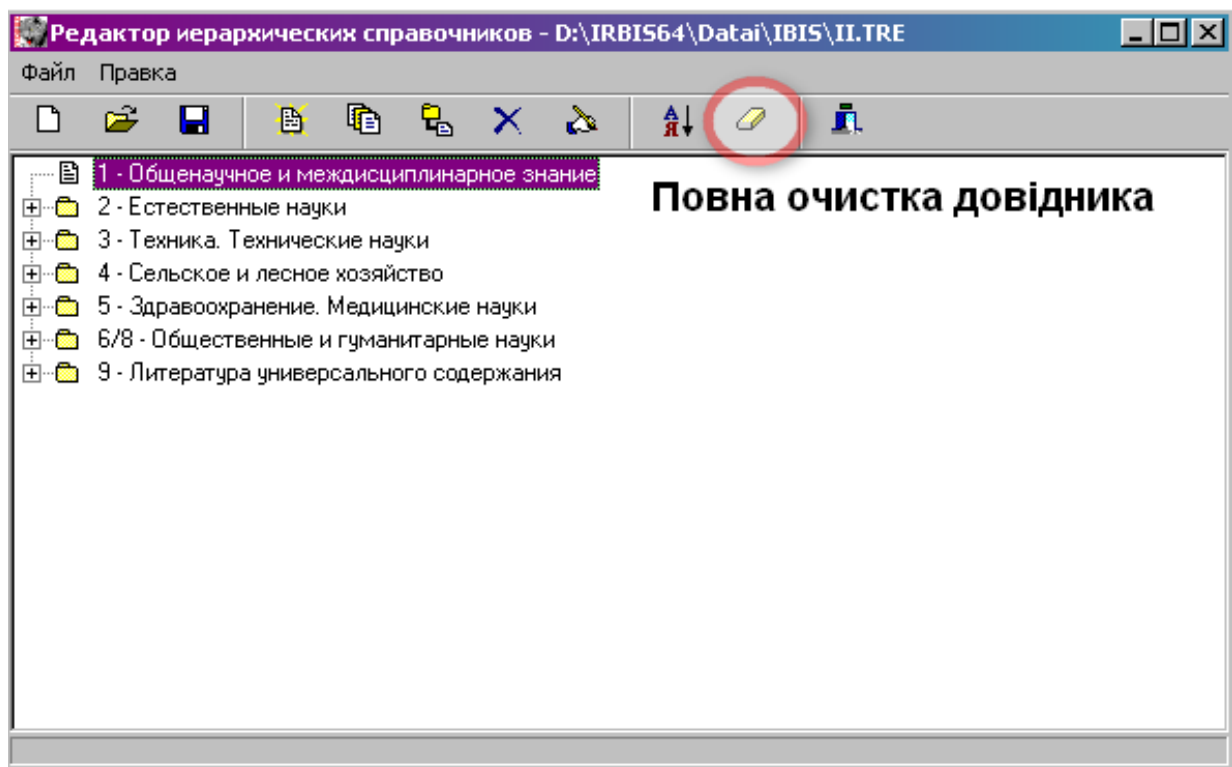
і відкриваємо файл II.tre

Рабочее меню файла II.tre :

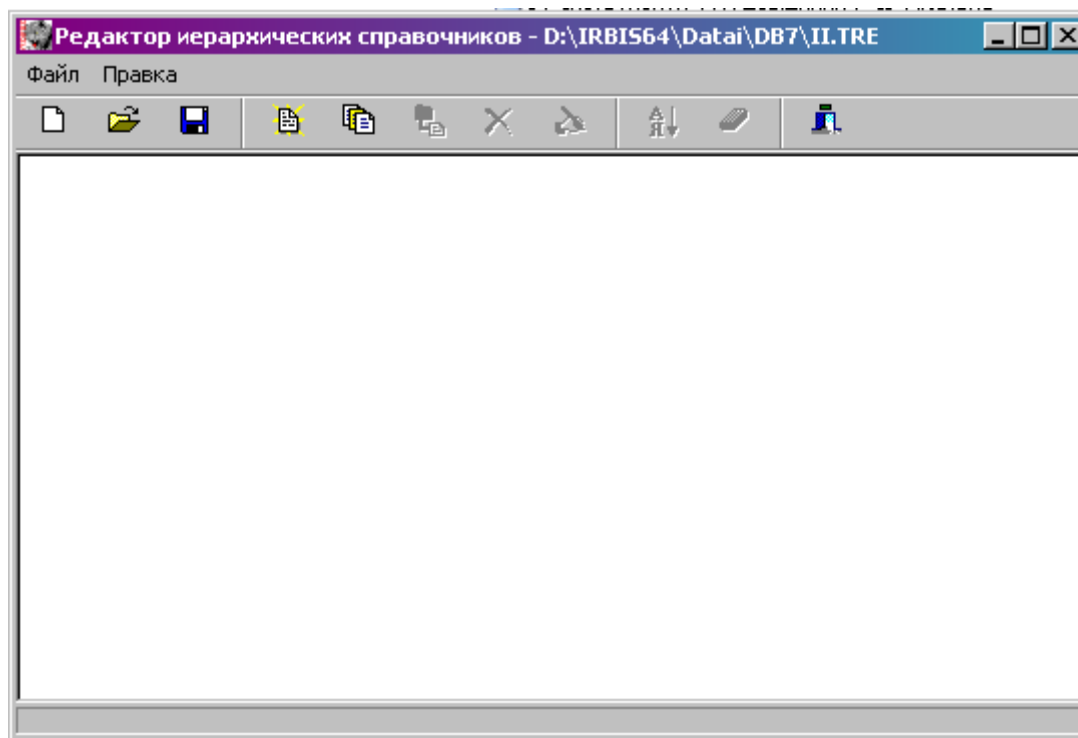

В стандартній версії АБІС у довіднику «Видавничий індекс» за замовчуванням вже встановлено схему систематизації бібліографічних записів універсального характеру. Таким чином, перш ніж перейти до складання свого «індексу» потрібно звільнити системні файли II.tre та II.MNU від наявних налаштувань.

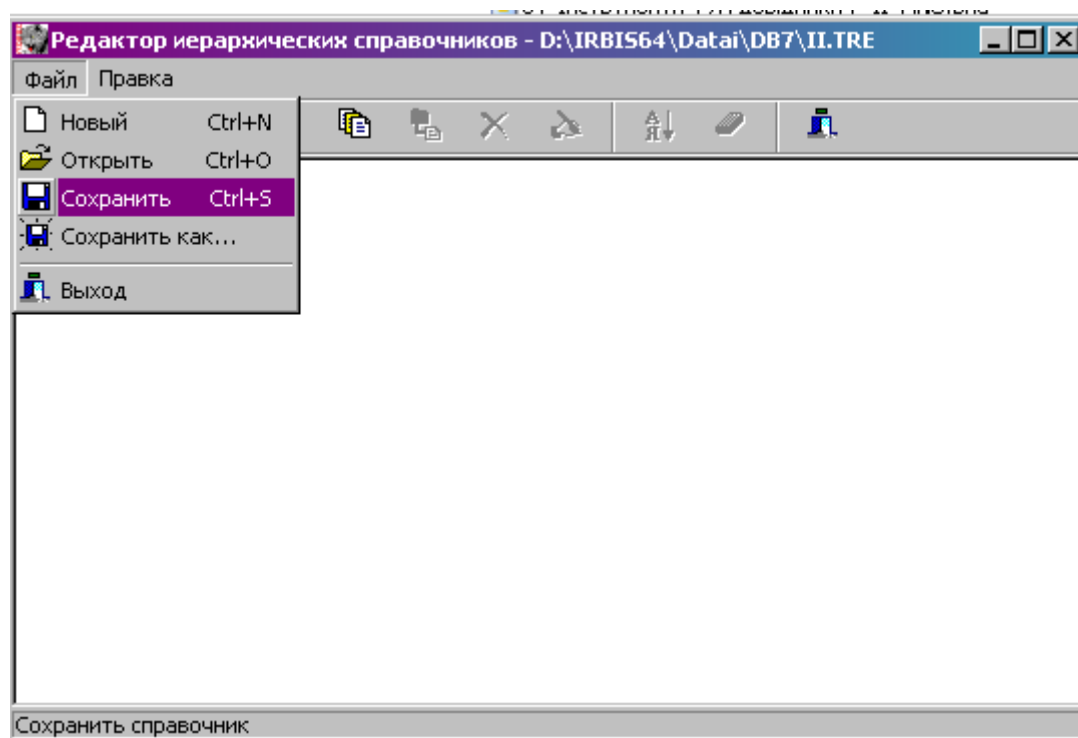
У файлі II.tre це можна зробити двома способами:

- скористатися у меню кнопкою «вилучення елемента» , видаляючи поступово рубрику за рубрикою; цей спосіб більш прийнятний, якщо ви редагуєте вже наявний «індекс»

- скористатися у меню кнопкою «повна очистка довідника» і в один клік видалити всі записи; цей спосіб краще використовувати, якщо «індекс» створюється «з нуля» і жоден з наявних елементів не потрібен.

Після вилучення з файлу непотрібних елементів, необхідно зберегти зміни.

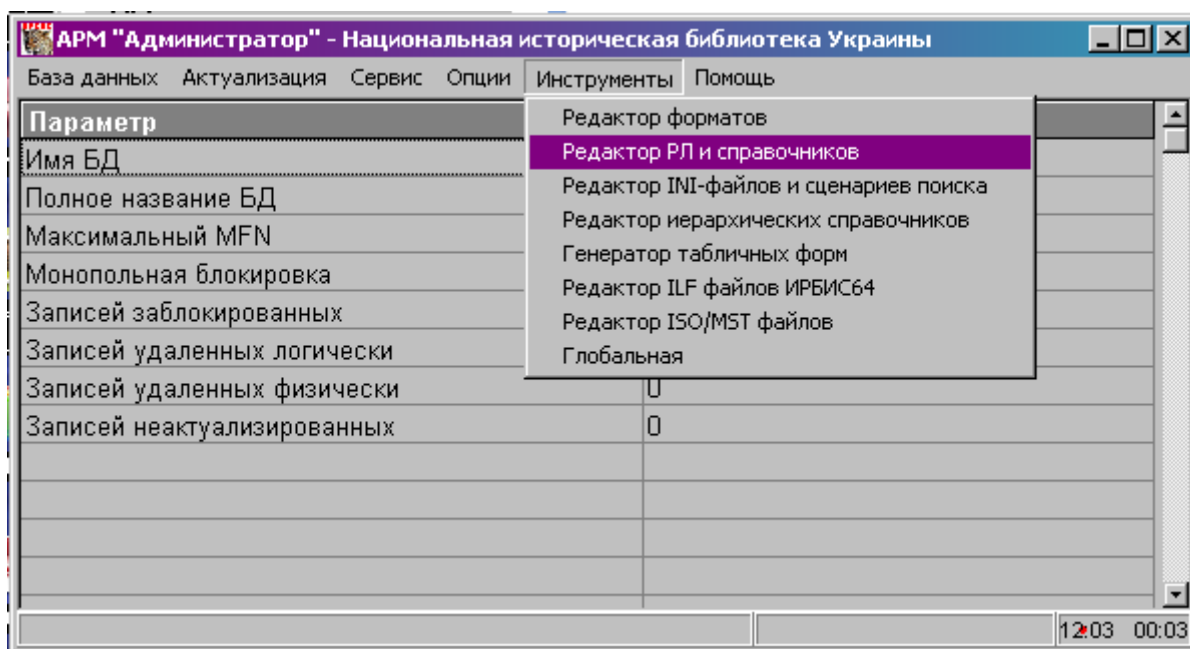

Тепер файл II.tre готовий до роботи з Вашим індексом.

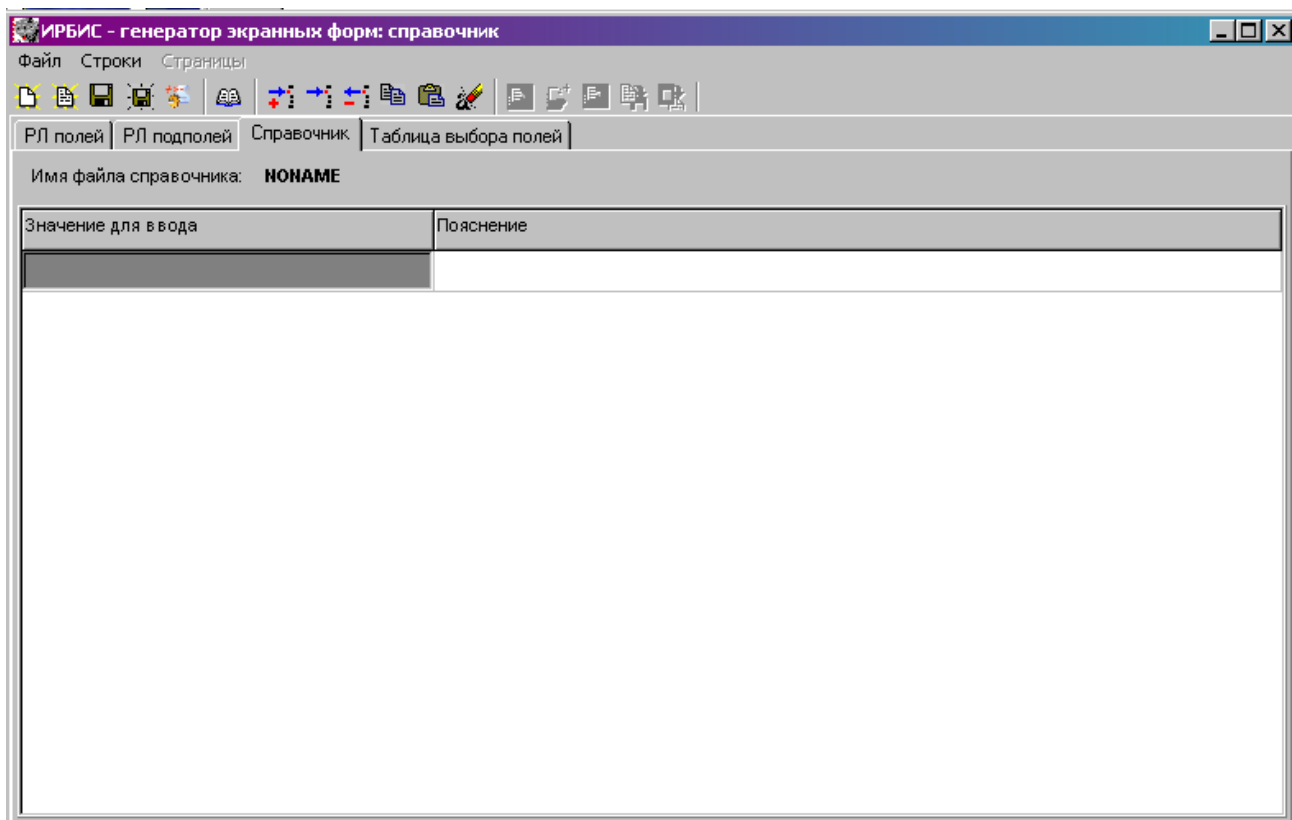
Робота з файлом II.MNU

Аналогічні маніпуляції слід виконати і по відношенню до іншого системного файлу, що є складовою «видавничого індексу» - II.MNU.

В «Адміністраторі», переконавшись, що відкрита потрібна база даних, на вкладці «Інструменти» слід скористатися «Редактором робочих листів та довідників»

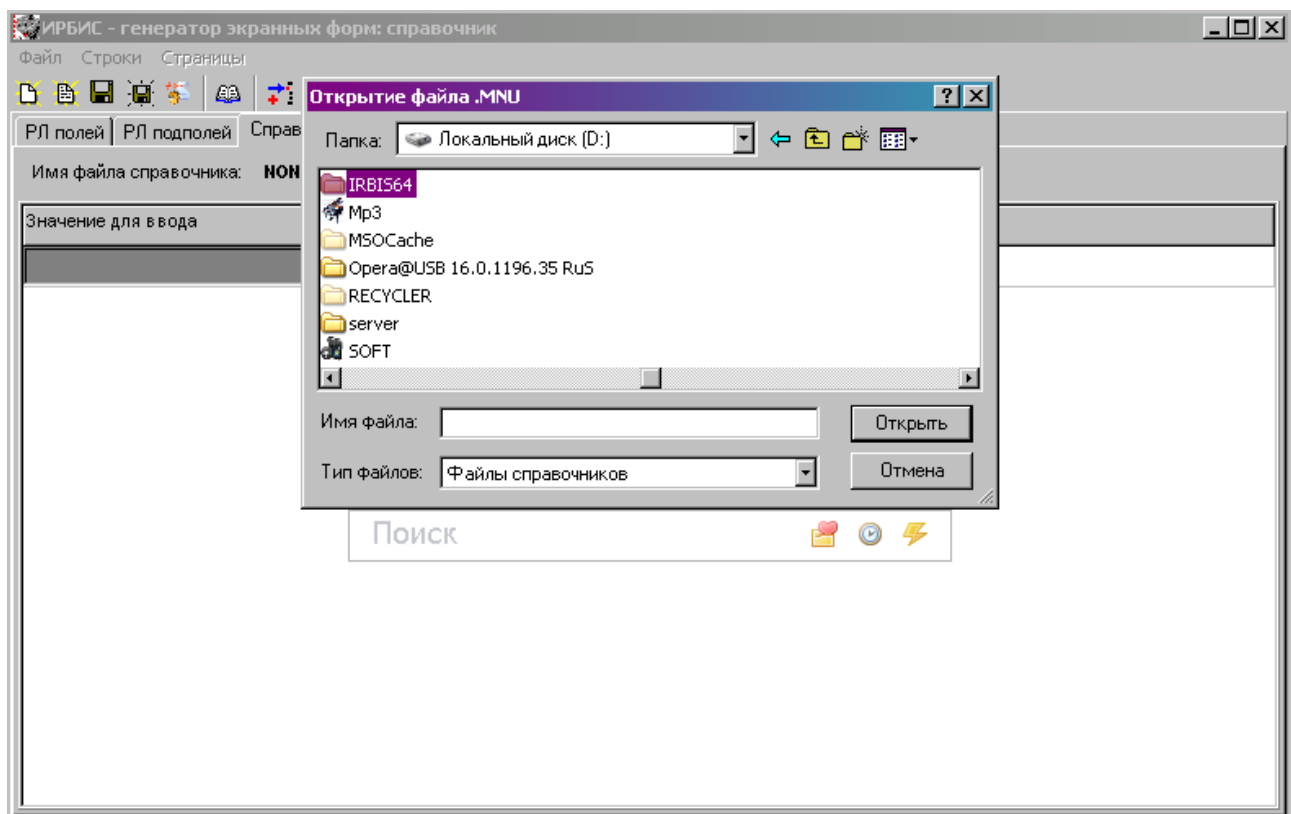
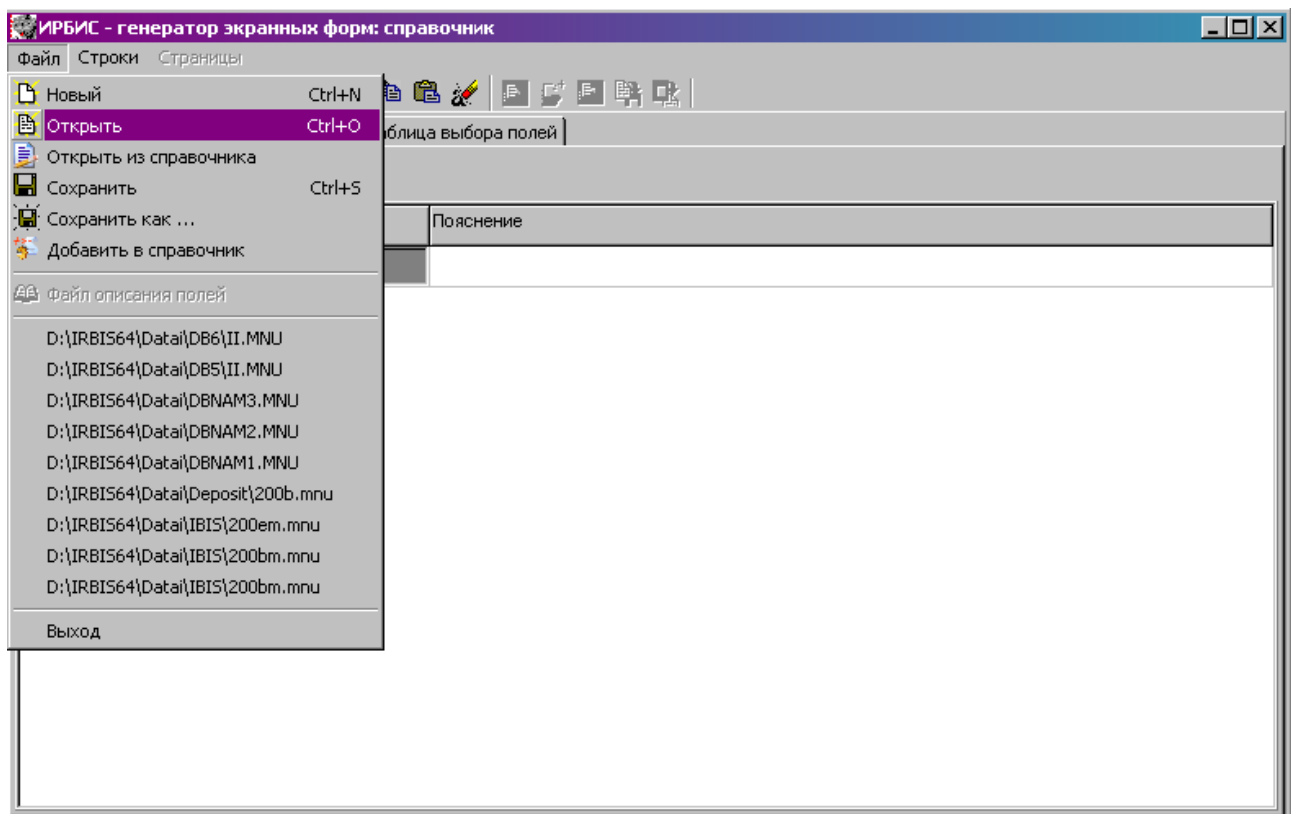

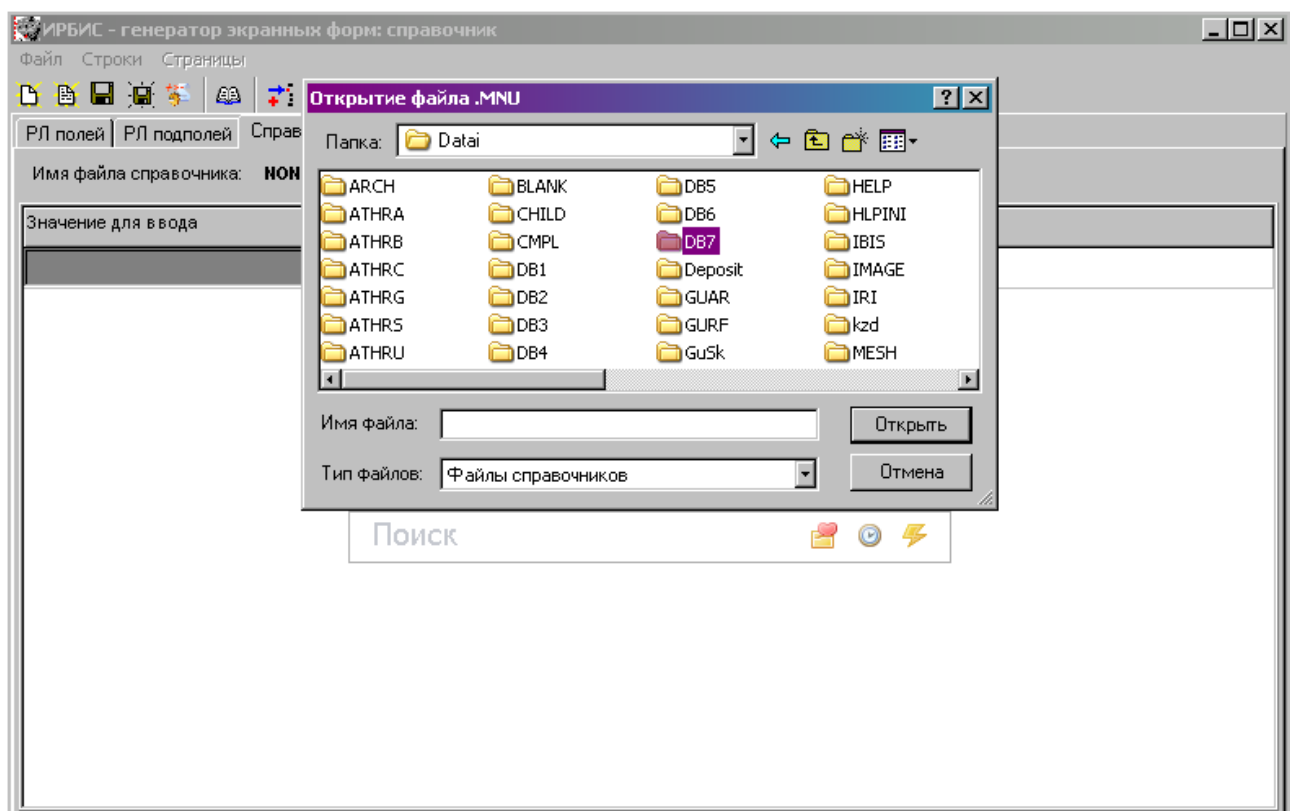
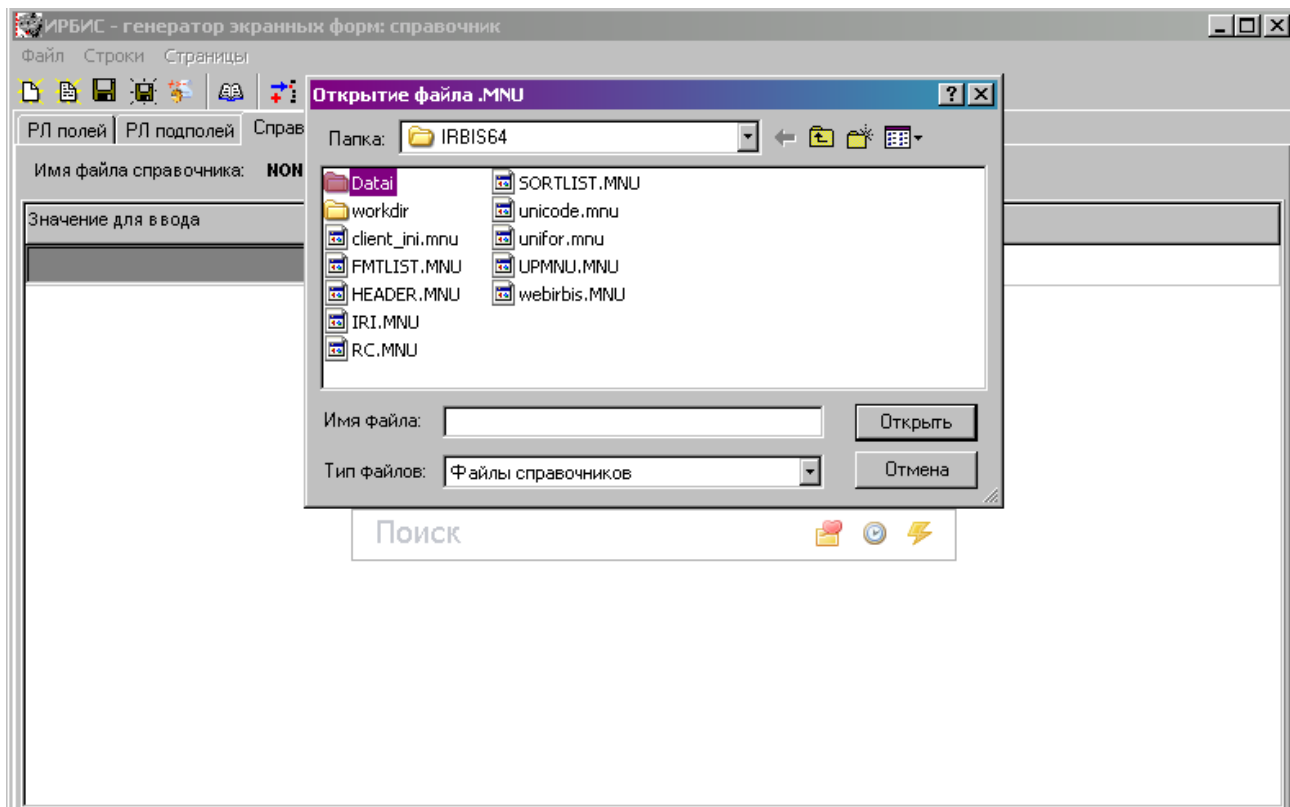
У вікні, що відкриється, вибрати вкладку «Довідник»

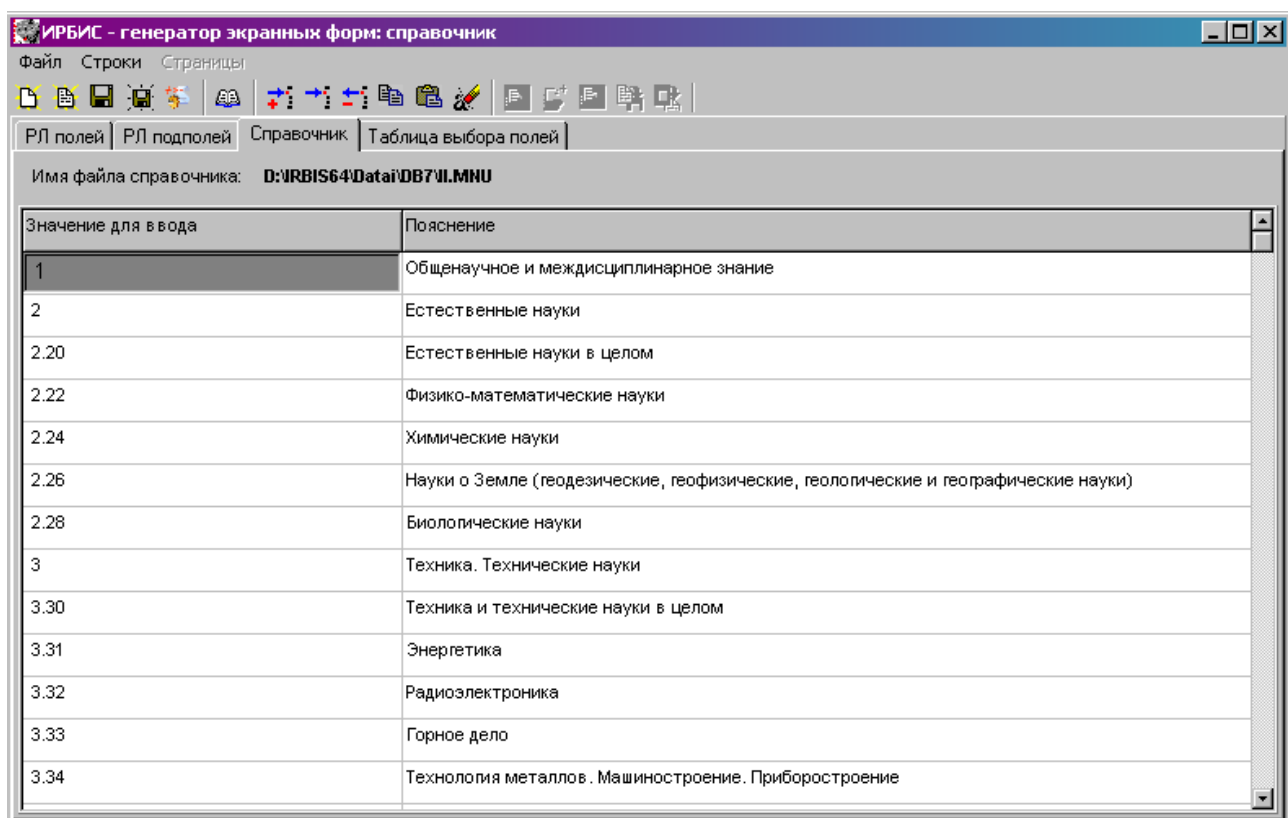
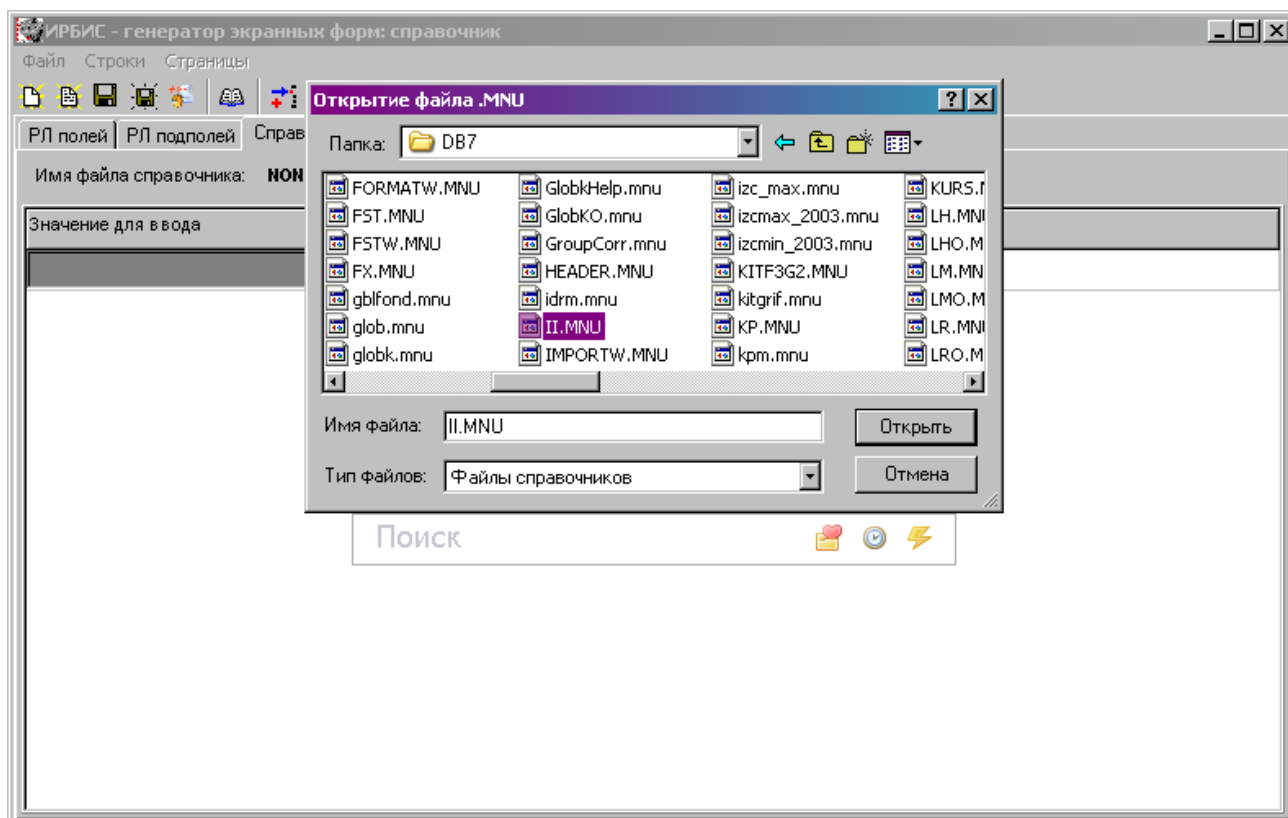

Після чого виконати команди аналогічні до пошуку і відкриття файлу II.tre :

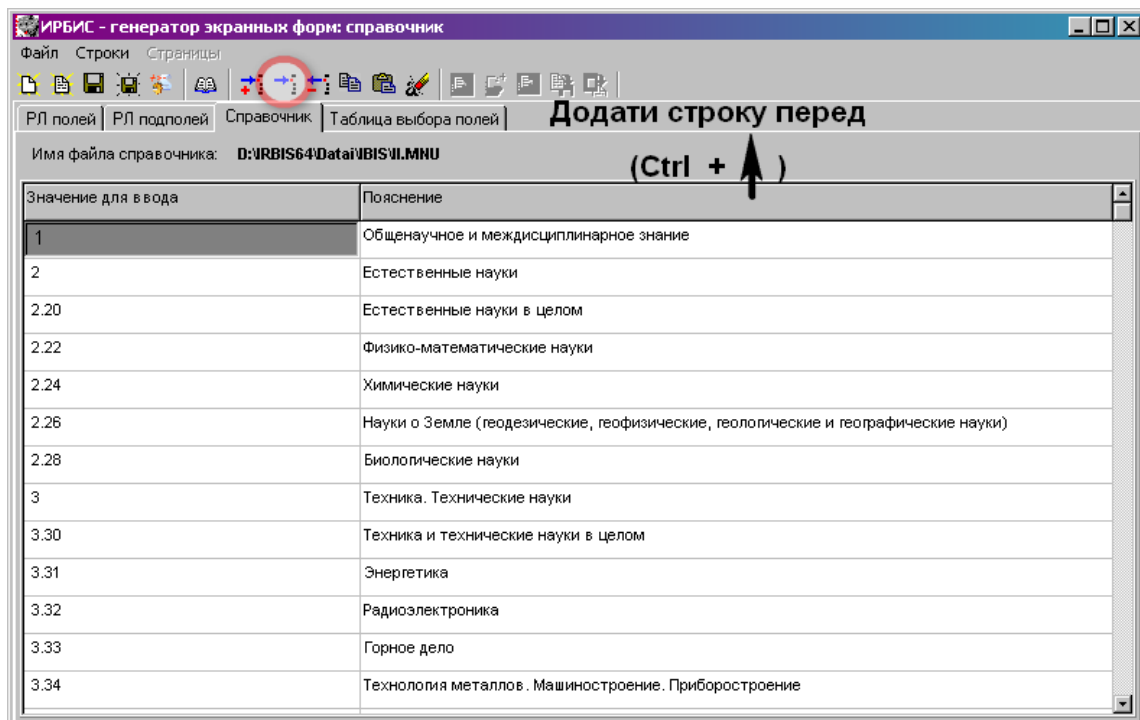
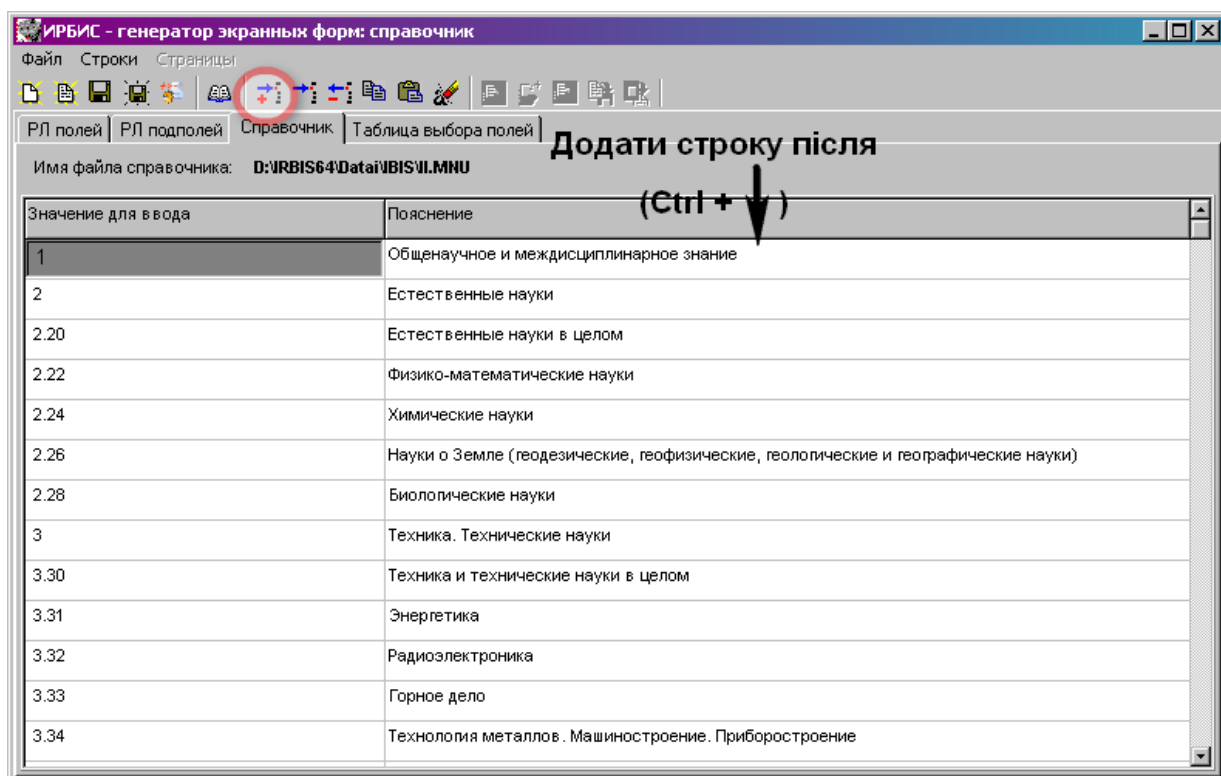
Файл – Відкрити – Системна папка АБІС – Dataі - База даних (в даному випадку DB7) – знайти та відкрити файл II.MNU

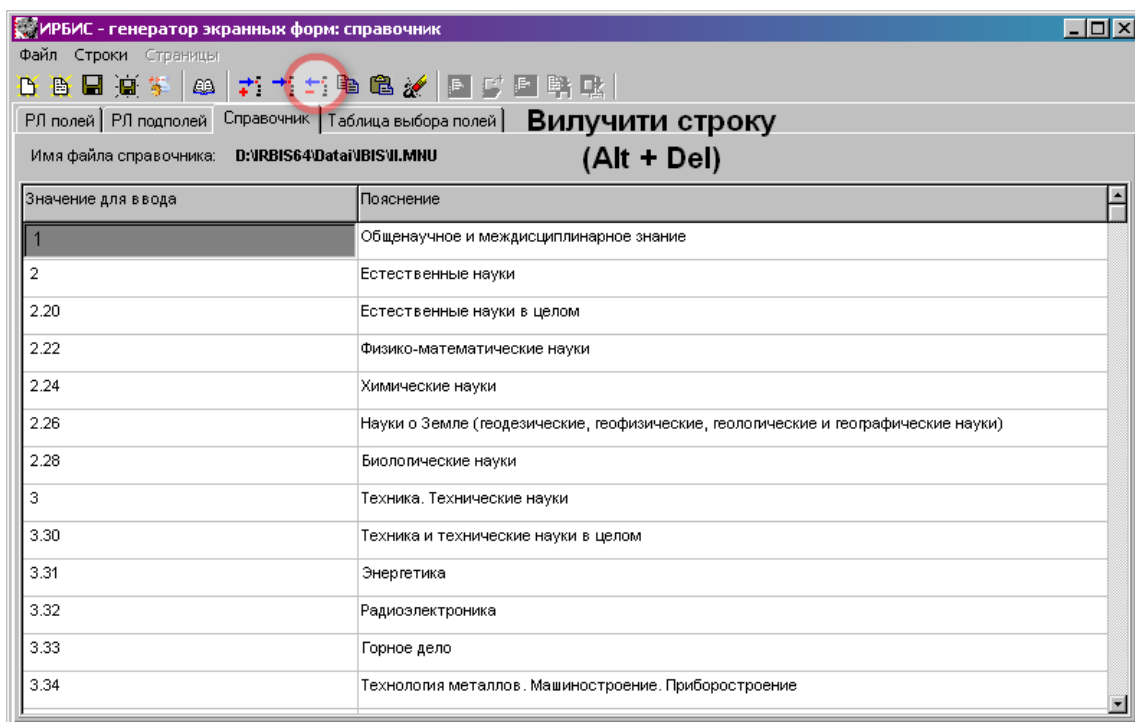

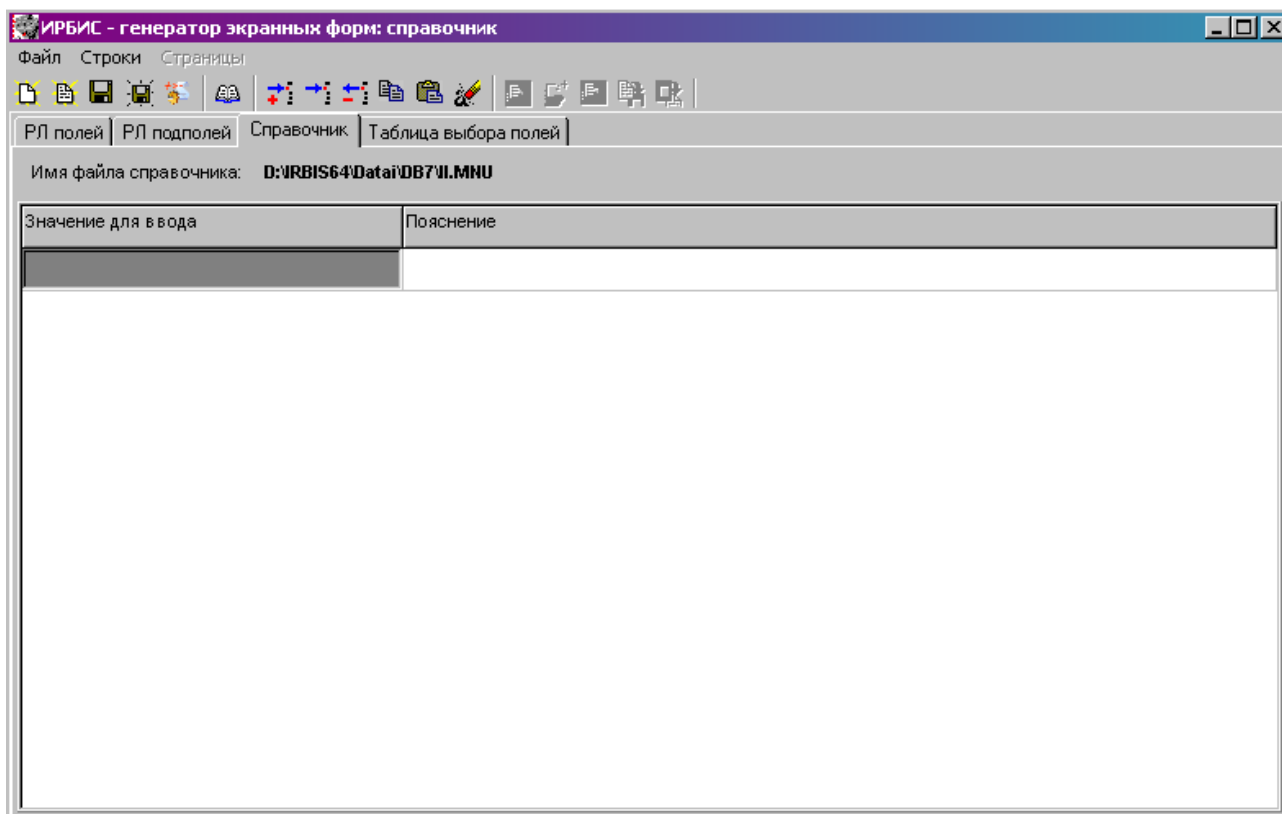

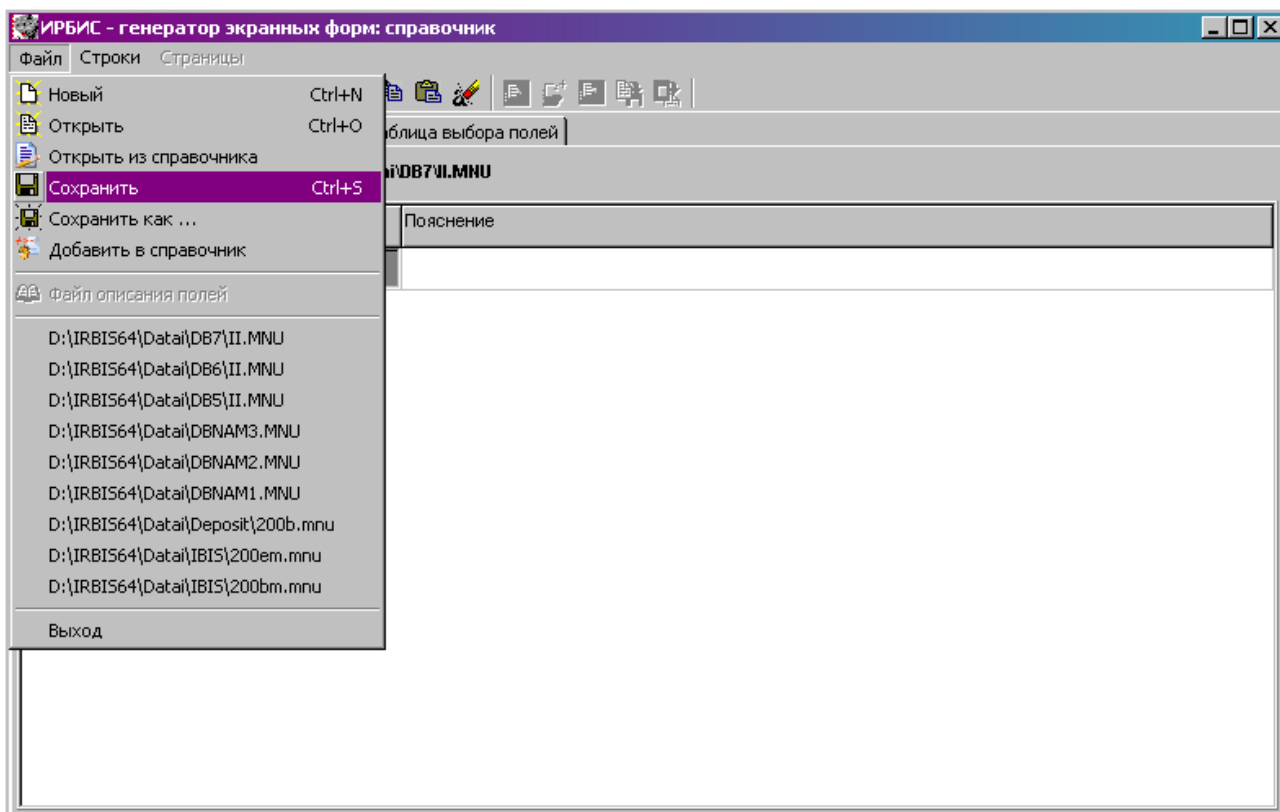
Файл II.MNU Робоче меню

У стандартному файлі II.MNU також наявні налаштування «за замовчуванням», які необхідно видалити скориставшись кнопкою «Вилучити строку» і зберегти результат.

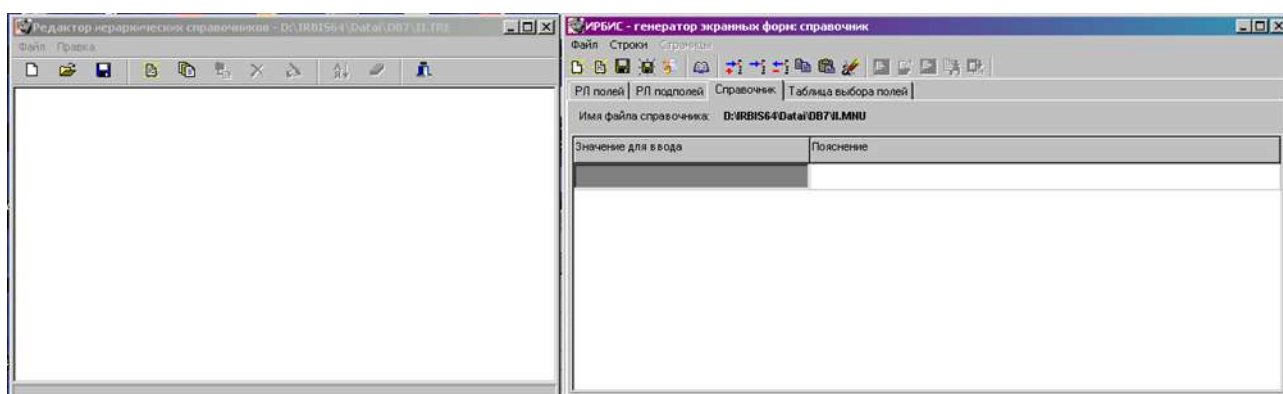
Файл II.MNU також готовий до роботи зі створення нового «видавничого індексу».

Видавничий індекс Ділення першого рівня

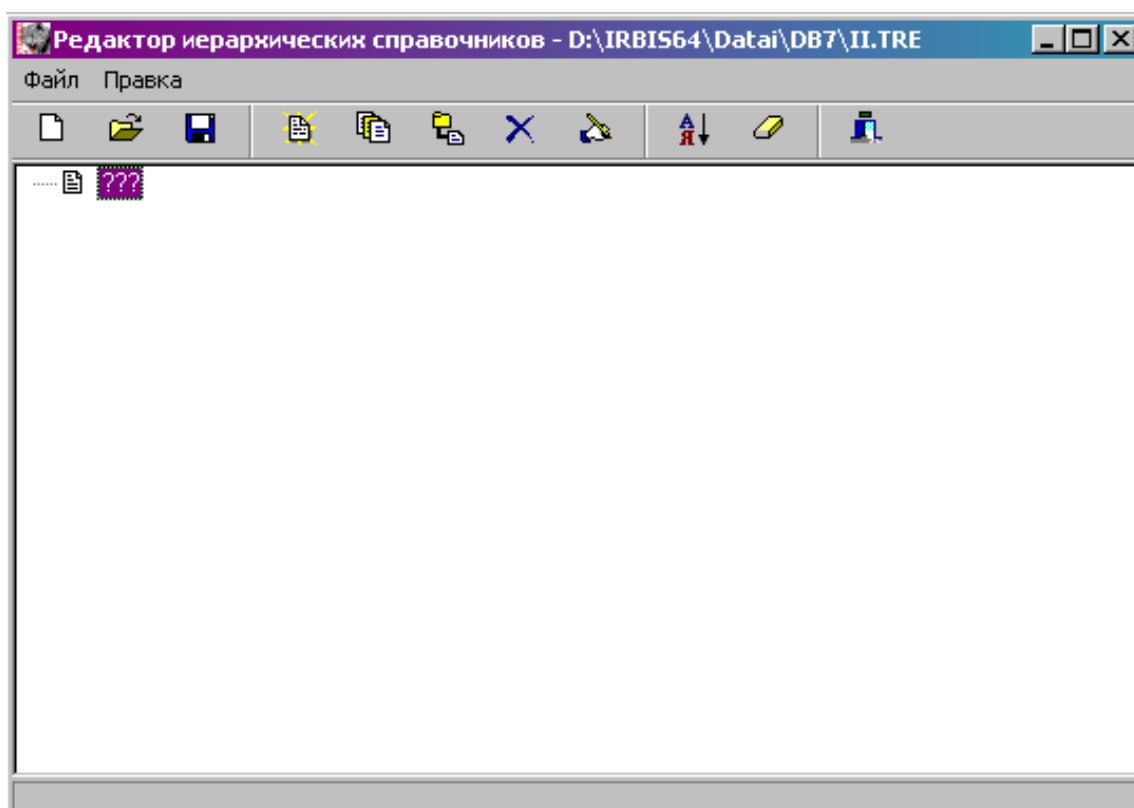
Перед початком роботи варто враховувати два аспекти:

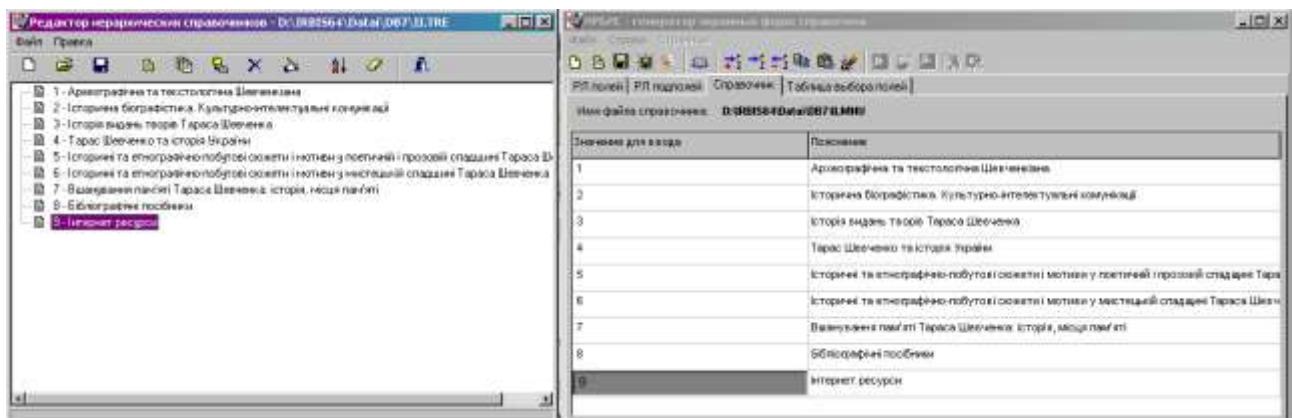
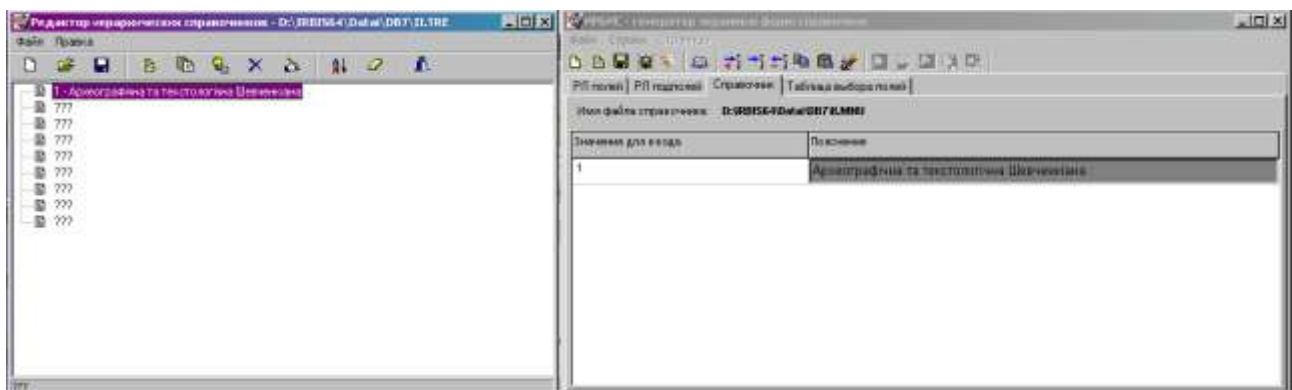
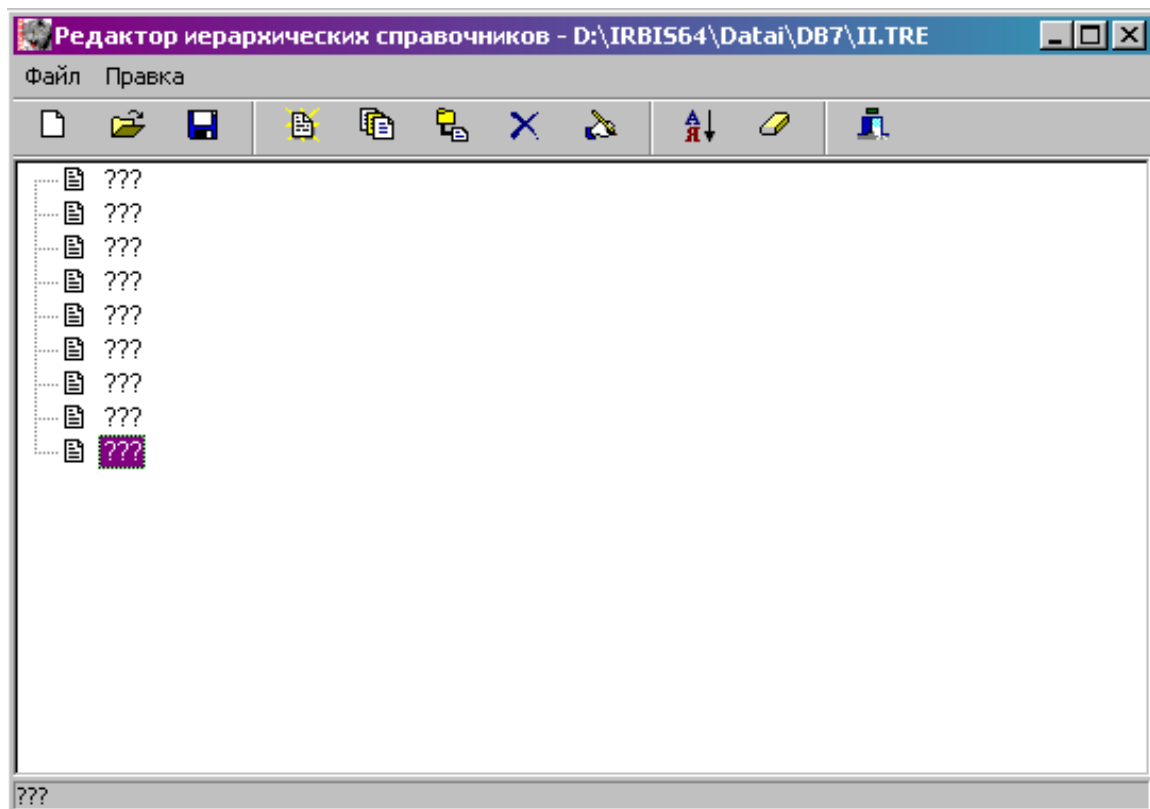
- ❖ створювати «індекс» поступово, спочатку рубрики першого рівня, потім другого, потім третього і т.д.
- ❖ опрацьовуючи рубрики певного рівня, працювати одночасно в обох складових частинах «індексу» - II.tre та II.MNU.

Це не є обов'язковим, кожен фахівець має можливість сам обирати зручний для нього алгоритм, але, як засвідчила практика, саме такий підхід дозволяє мінімізувати помилки, особливо що стосується порядку елементів в ієрархічному довіднику.

Скориставшись кнопкою «додати новий елемент» створити таку кількість елементів першого рівня, скільки є у Схемі систематизації бібліографічних записів у Показчику.

Нагадуємо порядок введення даних у файлі II.tre:

Числовий індекс (крапка після останньої цифри не ставиться) пробіл ()
дефіс (-) пробіл () текстова розшифровка

1□-□Археографічна та текстологічна Шевченкіана

1.1□-□Автобіографія

1.2□-□Щоденник

1.3□-□Рукописи

1.4□-□Документи

1.5□-□Листування

1.6□-□Спогади Тараса Шевченка та його сучасників

2□-□Історична біографістика. Культурно-інтелектуальні комунікації

2.1□-□Біографія Тараса Шевченка

2.1.01□-□Загальні матеріали

2.1.02□-□Дитинство. Юнацькі роки

2.1.03□-□Визволення з кріпацтва (22 квіт. 1838 р.)

2.1.04□-□Навчання в Петербурзькій Академії мистецтв і

Петербурзькому університеті

2.1.05□-□Перша подорож в Україну (1843-1844)

2.1.06□-□Друга подорож в Україну (1845-1847)

2.1.07□-□Арешт і заслання

2.1.08□-□Участь в наукових експедиціях

2.1.09□-□Повернення із заслання. Перебування в Астрахані,
Нижньому Новгороді, Москві

2.1.10□-□Третя подорож в Україну (1859)

2.1.11□-□Останні роки життя

2.1.12□-□Хвороба, смерть, поховання

2.2□-□Культурно-інтелектуальні комунікації Тараса Шевченка

2.3□-□Жінки в житті Тараса Шевченка

2.4□-□Тарас Шевченко у повсякденному житті

2.5□-□Родина, родичі, нащадки Тараса Шевченка

7□-□Вшанування пам'яті Тараса Шевченка: історія, місця пам'яті

7.1□-□Загальні питання

7.2□-□Відзначення ювілеїв та роковин, перепоховання

7.3□-□Місця пам'яті

- 7.3.1. □-□Музеї, заповідники, виставки
- 7.3.2□-□Пам'ятники
- 7.3.3. □-□Тарас Шевченко і край
- 7.4□-□Шевченкознавство

Особливості введення даних в файл II.MNU

Як зазначалося у «Загальних положеннях» значення індекса першого рівня повинно бути двохсимвольним. Тому, в тих випадках, коли **індекс першого рівня ділення складається з однієї цифри**, перед нею має стояти пробіл:

□1	Археографічна та текстологічна Шевченкіана
□1.1	Автобіографія
□1.2	Щоденник
□1.3	Рукописи
□1.4	Документи
□1.5	Листування
□1.6	Спогади Тараса Шевченка та його сучасників
□2	Історична біографістика. Культурно-інтелектуальні комунікації
□2.1	Біографія Тараса Шевченка
□2.1.01	Загальні матеріали
□2.1.02	Дитинство. Юнацькі роки
□2.1.03	Визволення з кріпацтва (22 квіт. 1838 р.)
□2.1.04	Навчання в Петербурзькій Академії мистецтв і Петербурзькому університеті
□2.1.05	Перша подорож в Україну (1843-1844)
□2.1.06	Друга подорож в Україну (1845-1847)
□2.1.07	Арешт і заслання
□2.1.08	Участь в наукових експедиціях
□2.1.09	Повернення із заслання. Перебування в Астрахані, Нижньому Новгороді, Москві
□2.1.10	Третя подорож в Україну (1859)
□2.1.11	Останні роки життя
□2.1.12	Хвороба, смерть, поховання

□2.2	Культурно-інтелектуальні комунікації Тараса Шевченка
□2.3	Жінки в житті Тараса Шевченка
□2.4	Тарас Шевченко у повсякденному житті
□2.5	□-□Родина, родичі, нащадки Тараса Шевченка
□7	Вшанування пам'яті Тараса Шевченка: історія, місця пам'яті
□7.1	Загальні питання
□7.2	Відзначення ювілеїв та роковин, перепоховання
□7.3	Місця пам'яті
□7.3.1	Музеї, заповідники, виставки
□7.3.2	Пам'ятники
□7.3.3	Тарас Шевченко і край
□7.4	Шевченкознавство

Якщо кількість ділень першого рівня в індексі 10 і більше, алгоритм дещо відрізняється. Для розділів від 1 до 9, як і у наведеному прикладі, перед першою цифрою ставиться пробіл - □. При цьому у файлі II.tre в розділах 1-9 перед першою цифрою залишається нуль (0).

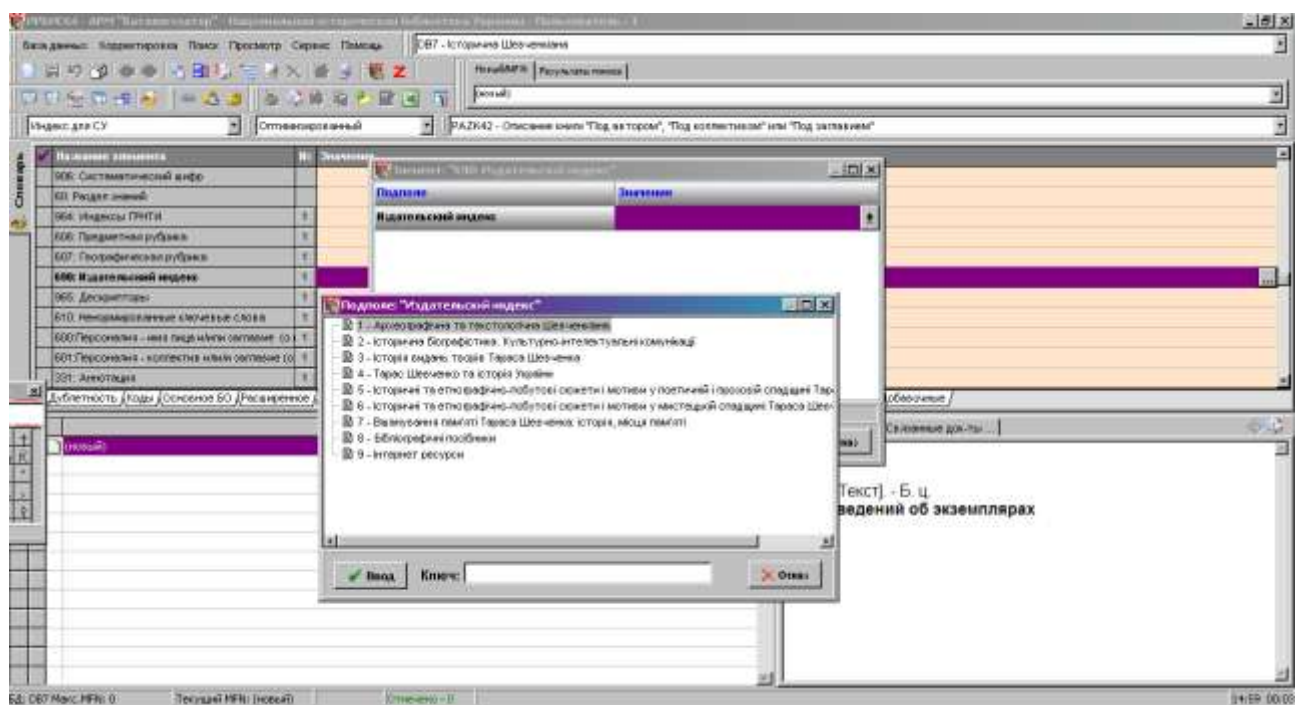
В розділах з 10-го і далі числовий індекс першого рівня вже складається з двох цифр, тому додатковий пробіл на початку не потрібний.

□1	ІСТОРИЧНА НАУКА В УКРАЇНІ
□1.01	Історіографія та джерелознавство історії України (загальні праці)
□1.01.01	Науково-дослідні інституції
□1.0.02	Персоналії істориків
□1.02	Наукова робота з історії України
□1.02.01	Археологічні дослідження
□1.02.02	Наукові заходи
□1.03	Викладання історії
□1.04	Спеціальні історичні дисципліни

15	РОЗПАД СРСР. УКРАЇНА В 1985–1991 роках
15.01	Джерелознавство та історіографія
15.01.01	Джерела
15.01.02	Огляди джерел
15.01.03	Історіографічні дослідження
15.02	Загальні праці до всього періоду
15.03	Соціально-економічний розвиток
15.04	Суспільно-політичні процеси
15.04.01	Правозахисний рух другої половини 80-х – початку 90-х років
15.04.02	Міжнародні відносини
15.05	Україна в міжнародних відносинах
15.06	Наука. Освіта. Культура

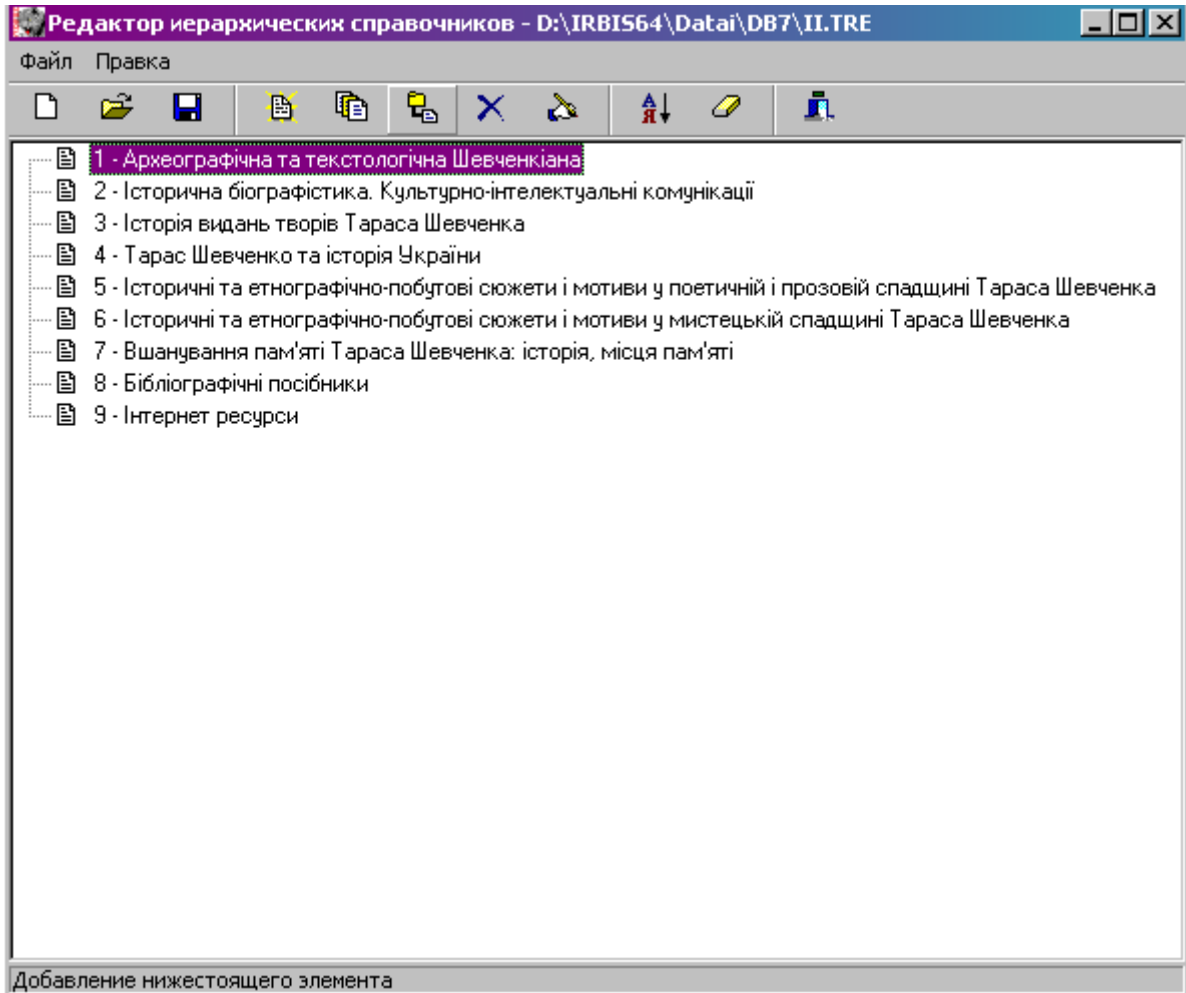
В процесі роботи, для своєчасного виправлення помилок, варто постійно на кожному етапі контролювати результат.

Перевірка здійснюється в АРМ «Каталогізатор» - Вкладка «Систематизація» - поле 690 «Видавничий індекс».

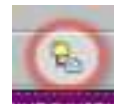

Видавничий індекс Ділення другого рівня

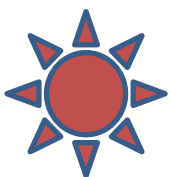
Виділити курсором той розділ до якого ви бажаєте додати ділення другого рівня

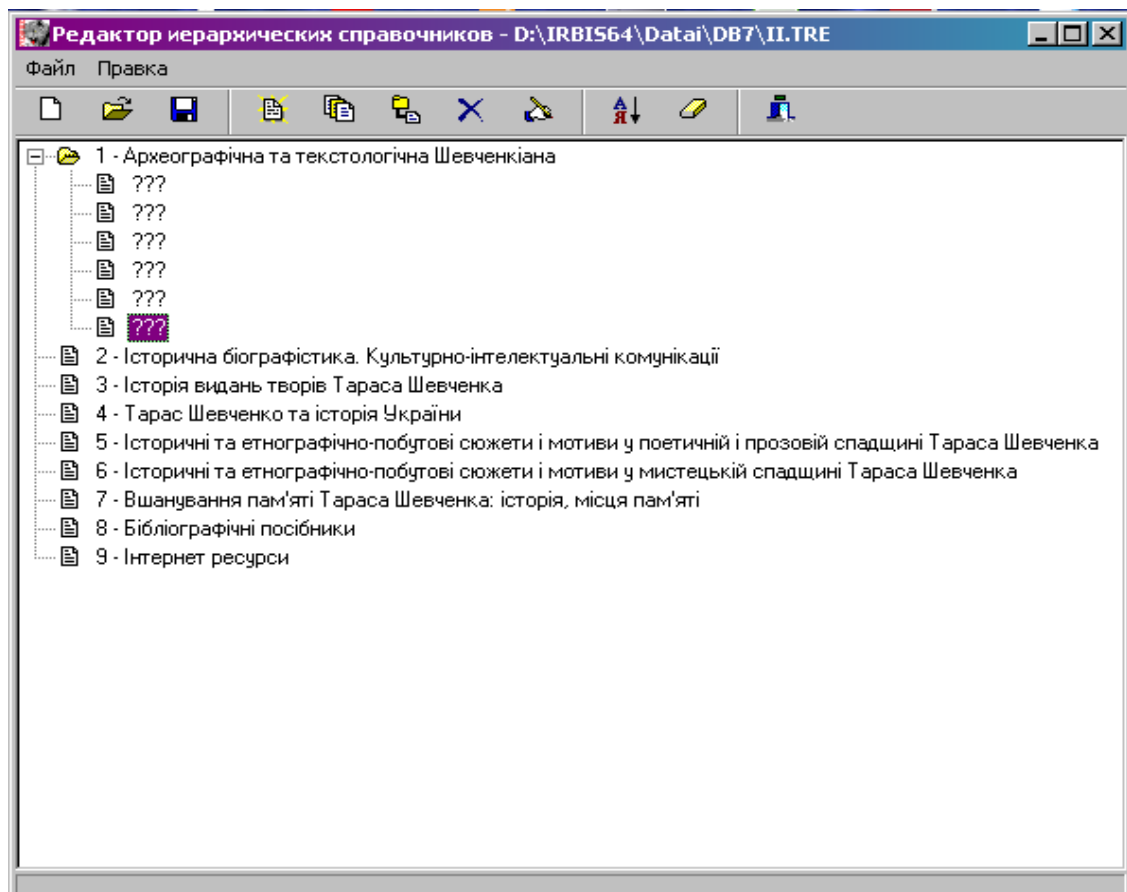
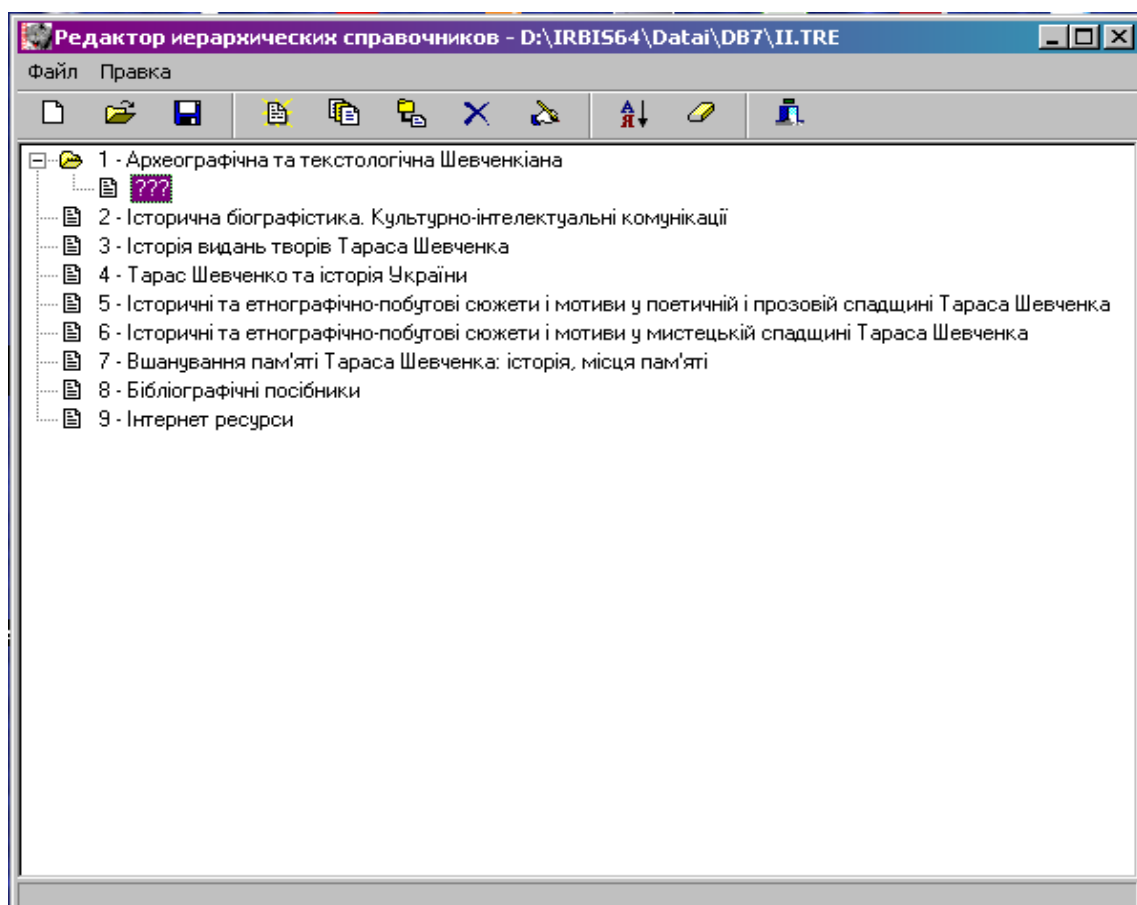
Додайте підрозділ/підрубрику скориставшись у робочому меню кнопкою «Додавання елементу нижчого рівня»

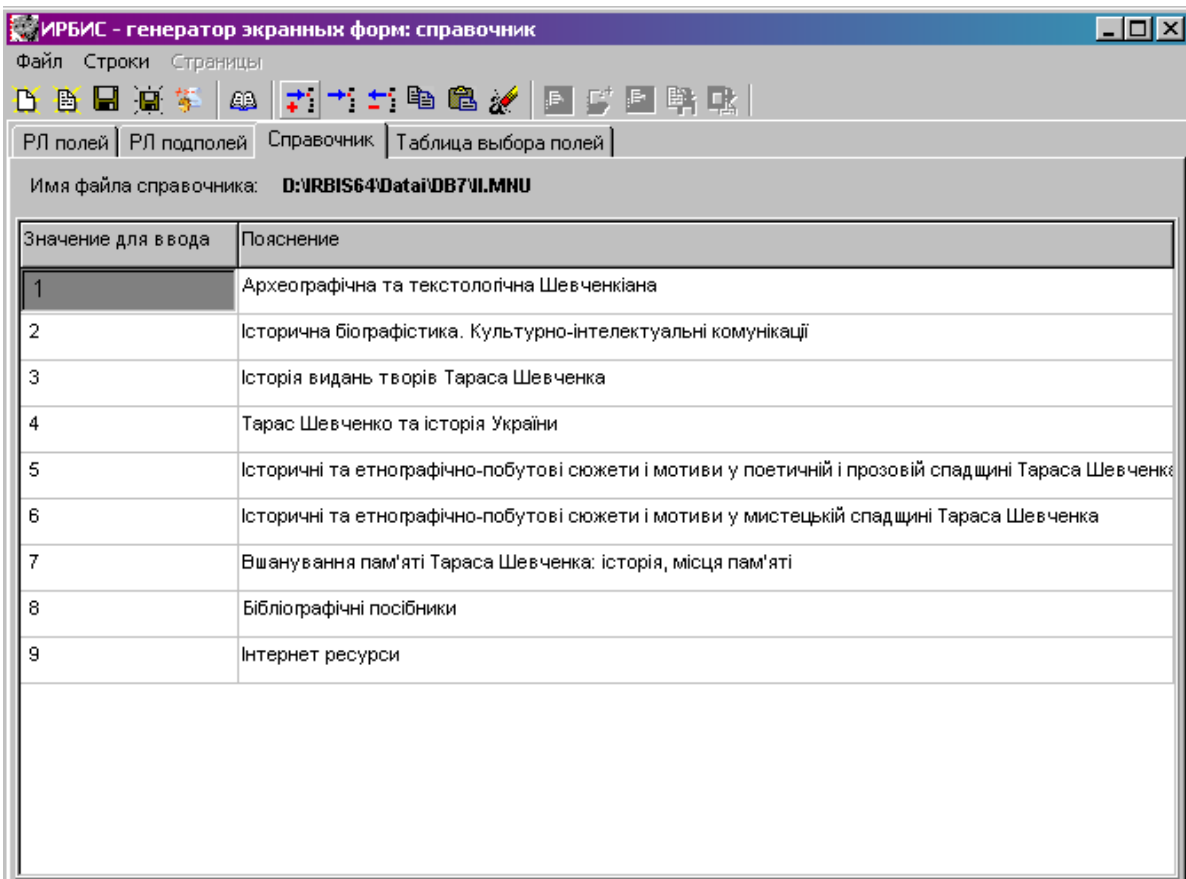
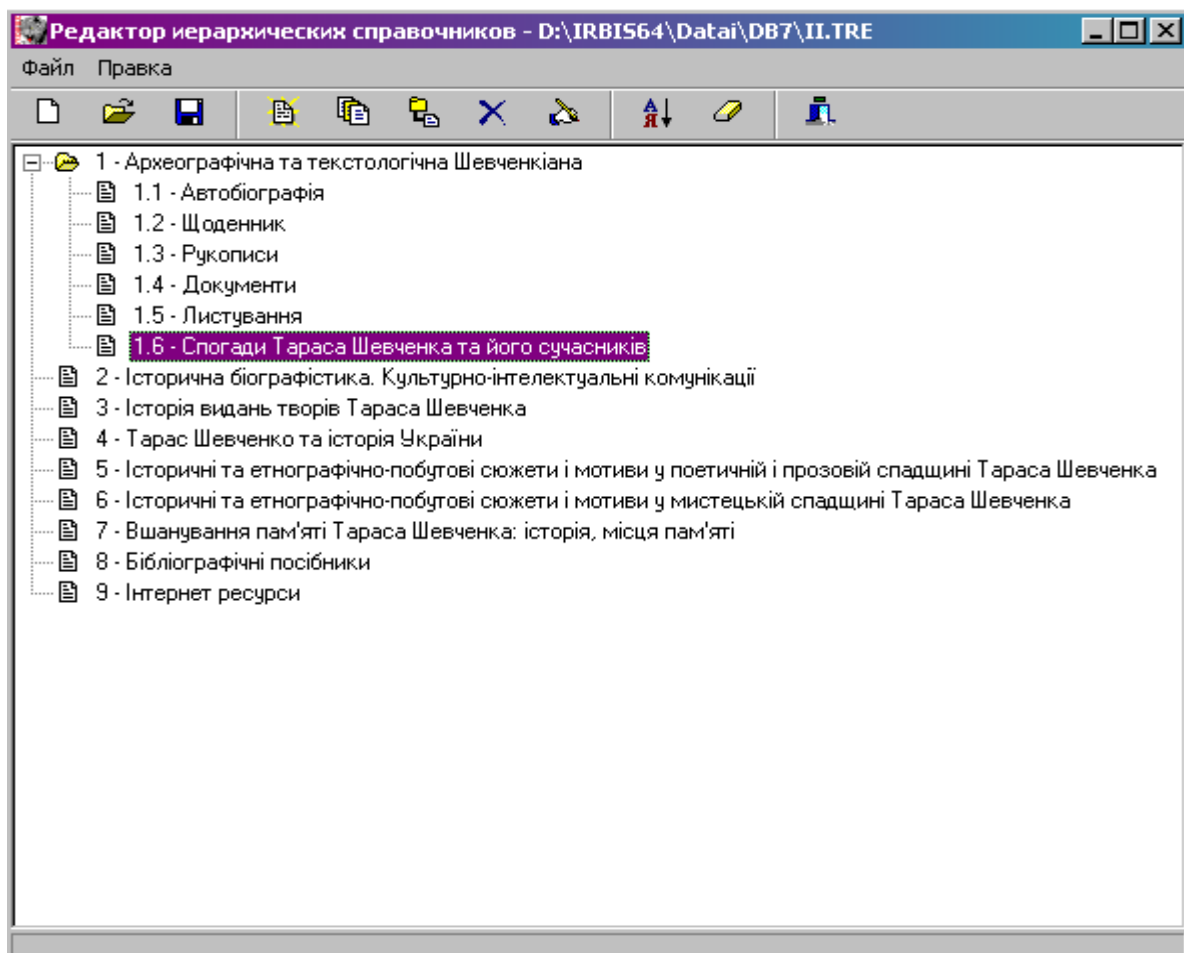

Поступово додавайте таку кількість елементів другого рівня, яка є у Схемі систематизації бібліографічних записів Показчику.

Звертаємо увагу! Перш ніж додати кожен наступний елемент другого рівня, переконайтеся, що активним є елемент першого рівня, до якого додається підпорядкована рубрика, адже саме на цьому етапі найчастіше трапляються помилки у співвідношенні елементів різних рівнів ділення.

Одночасно, створюється відповідні записи другого рівня у файлі II.MNU.

Для цього потрібно активувати (виділити курсором) ту строку, до якої необхідно додати елементи нижчого рівня і, скориставшись у

робочому меню кнопкою «Додати строку після», додати необхідну кількість строк, яка відповідає кількості ділень другого рівня у Схемі систематизації бібліографічних записів у Показчику, а також файлу II.tre.

ІРБИС - генератор екранних форм: справочник

Файл Строки Страницы

РЛ полей РЛ подполей Справочник Таблица выбора полей

Имя файла справочника: D:\IRBIS64\Data\IB7\II.MNU

Значение для ввода	Пояснение
1	Археографічна та текстологічна Шевченкіана
2	Історична біографістика. Культурно-інтелектуальні комунікації
3	Історія видань творів Тараса Шевченка
4	Тарас Шевченко та історія України
5	Історичні та етнографічно-побутові сюжети і мотиви у поетичній і прозовій спадщині Тараса Шевченка
6	Історичні та етнографічно-побутові сюжети і мотиви у мистецькій спадщині Тараса Шевченка
7	Вшанування пам'яті Тараса Шевченка: історія, місця пам'яті
8	Бібліографічні посібники
9	Інтернет ресурси

ИРБИС - генератор экранных форм: справочник

Файл Строки Страницы

РЛ полей РЛ подполей Справочник Таблица выбора полей

Имя файла справочника: **D:\IRBIS64\Data\VB7\VL.MNU**

Значение для ввода	Пояснение
1	Археографічна та текстологічна Шевченкіана
2	Історична біографістика. Культурно-інтелектуальні комунікації
3	Історія видань творів Тараса Шевченка
4	Тарас Шевченко та історія України
5	Історичні та етнографічно-побутові сюжети і мотиви у поетичній і прозовій спадщині Тараса Шевченка
6	Історичні та етнографічно-побутові сюжети і мотиви у мистецькій спадщині Тараса Шевченка
7	Вшанування пам'яті Тараса Шевченка: історія, місця пам'яті

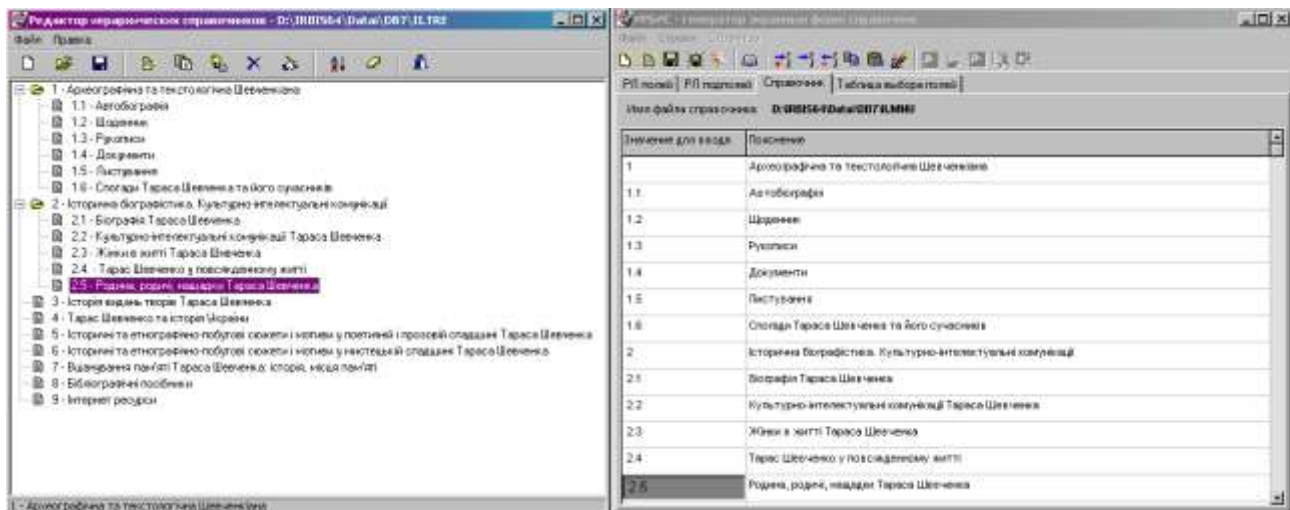
ИРБИС - генератор экранных форм: справочник

Файл Строки Страницы

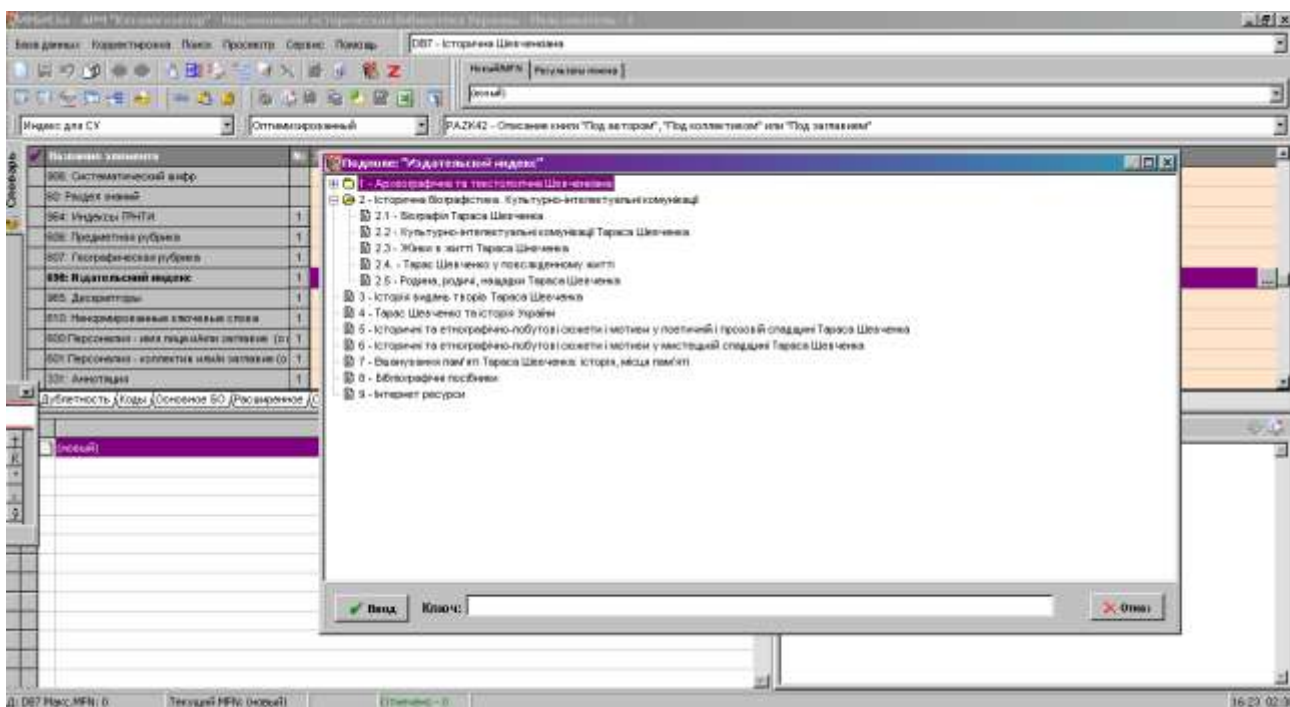
РЛ полей РЛ подполей Справочник Таблица выбора полей

Имя файла справочника: **D:\IRBIS64\Data\VB7\VL.MNU**

Значение для ввода	Пояснение
1	Археографічна та текстологічна Шевченкіана
1.1	Автобіографія
1.2	Щоденник
1.3	Рукописи
1.4	Документи
1.5	Листування
1.6	Спогади Тараса Шевченка та його сучасників
2	Історична біографістика. Культурно-інтелектуальні комунікації
3	Історія видань творів Тараса Шевченка
4	Тарас Шевченко та історія України
5	Історичні та етнографічно-побутові сюжети і мотиви у поетичній і прозовій спадщині Тараса Шевченка
6	Історичні та етнографічно-побутові сюжети і мотиви у мистецькій спадщині Тараса Шевченка
7	Вшанування пам'яті Тараса Шевченка: історія, місця пам'яті

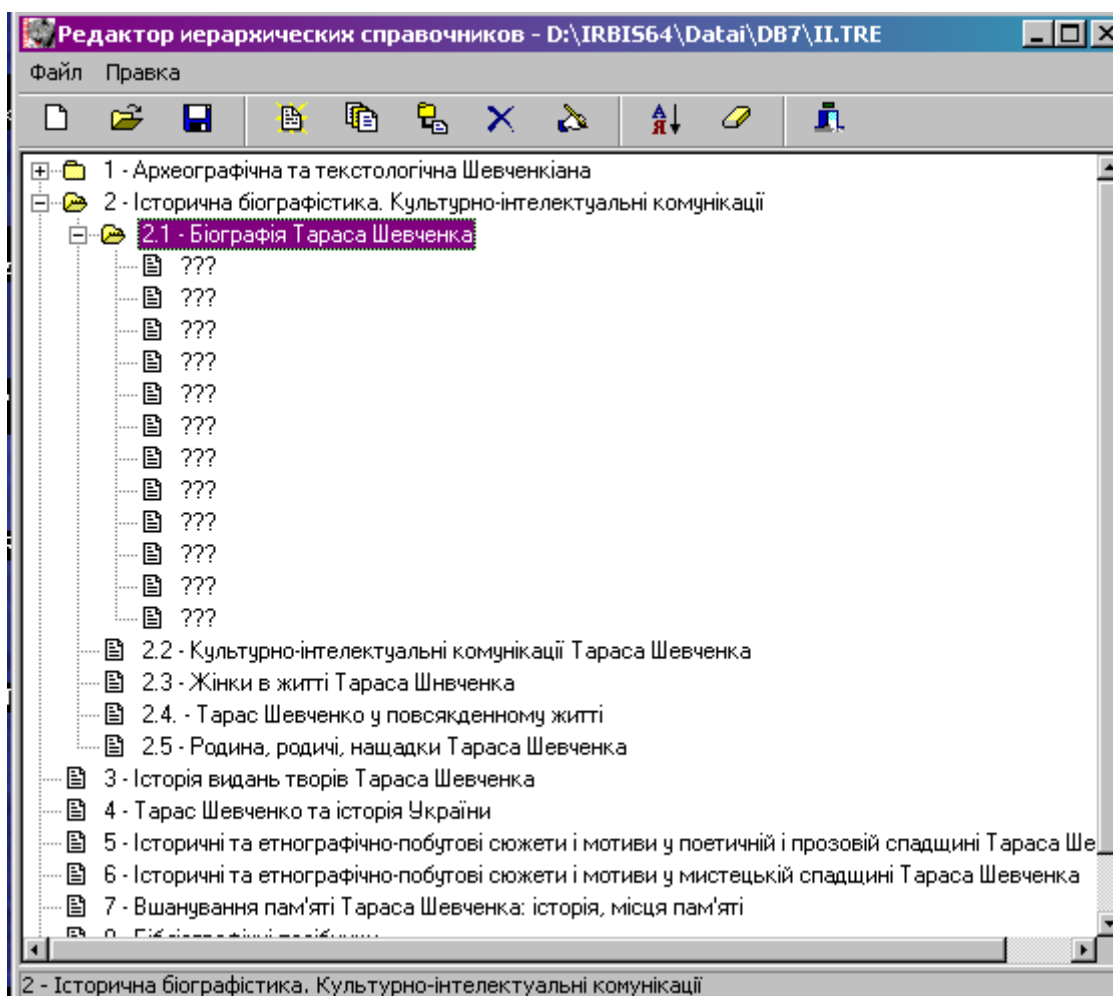
Після внесення всіх даних елементів другого рівня, варто знов перевірити коректність їх відображення в АРМ «Каталогізатор», вкладка «Систематизація», поле 690.

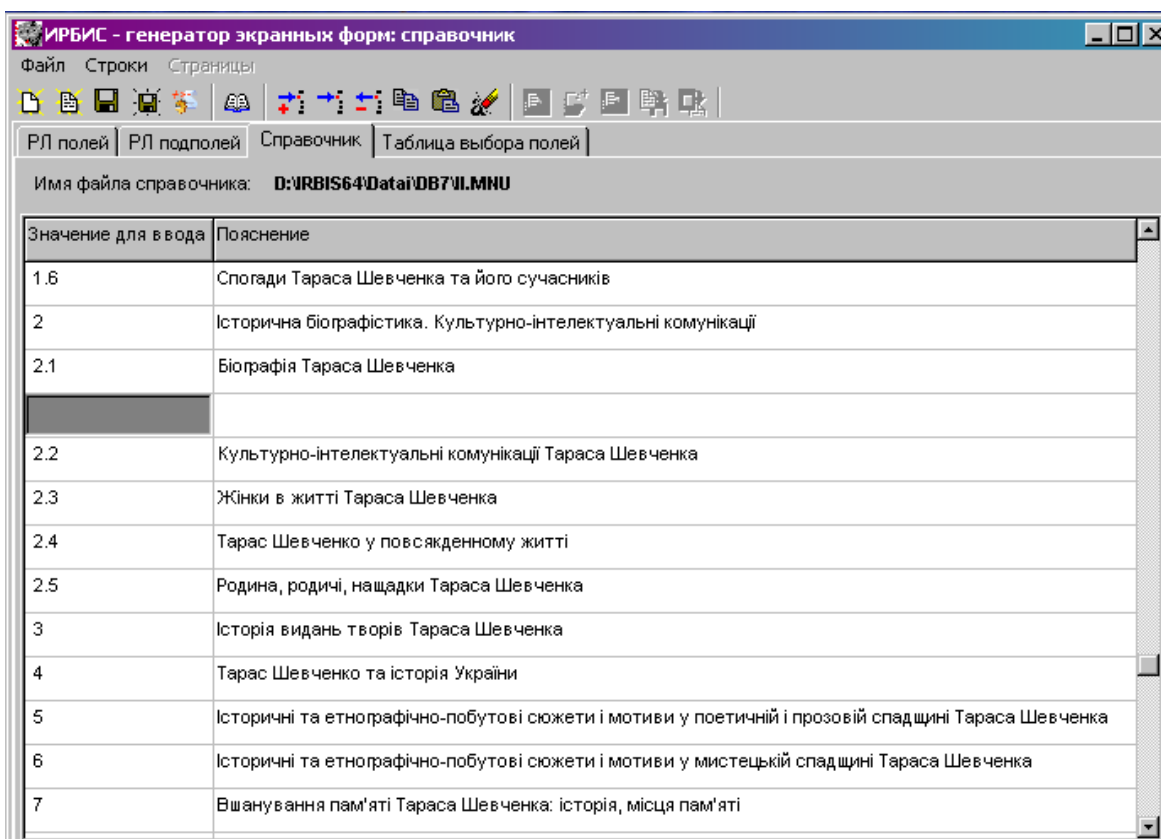
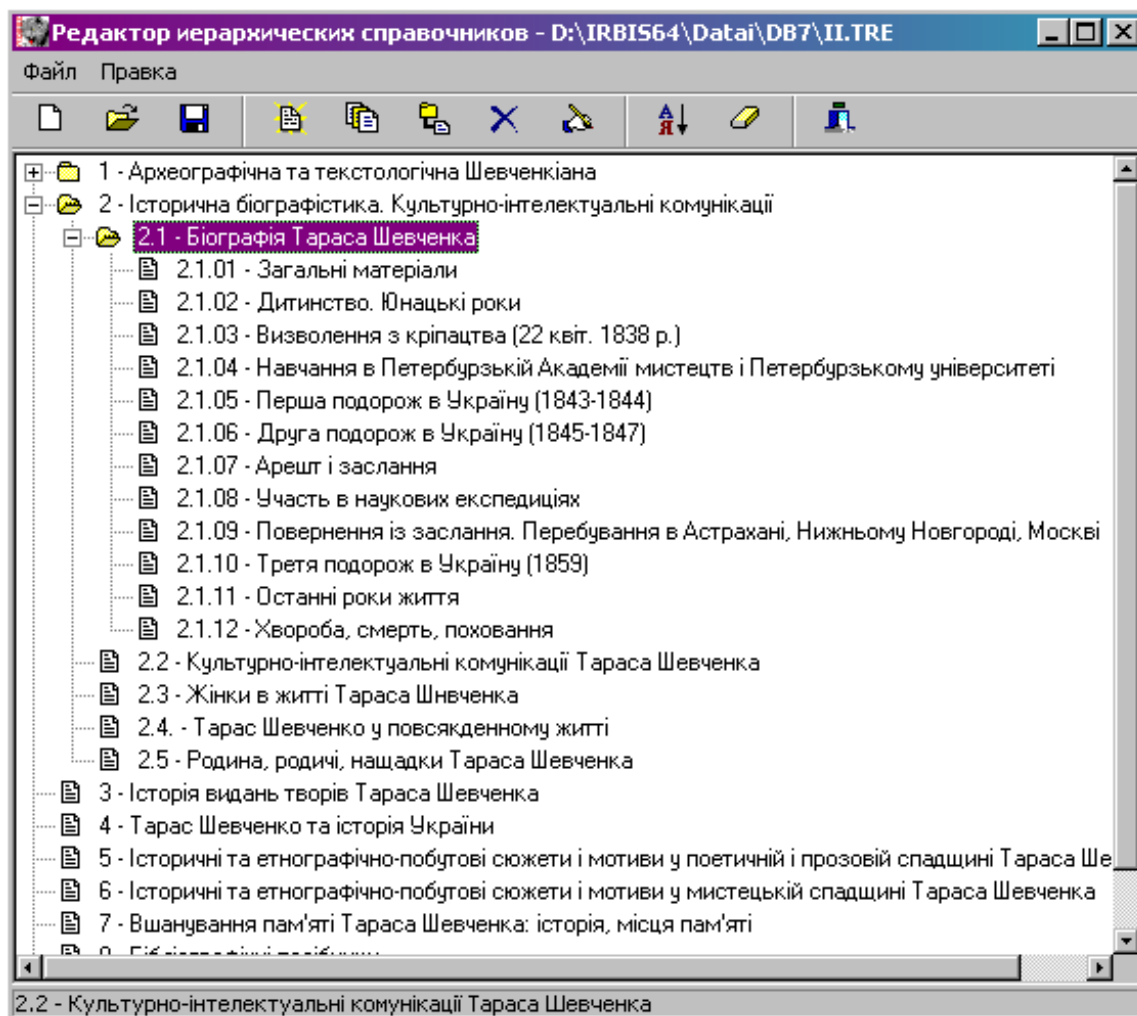

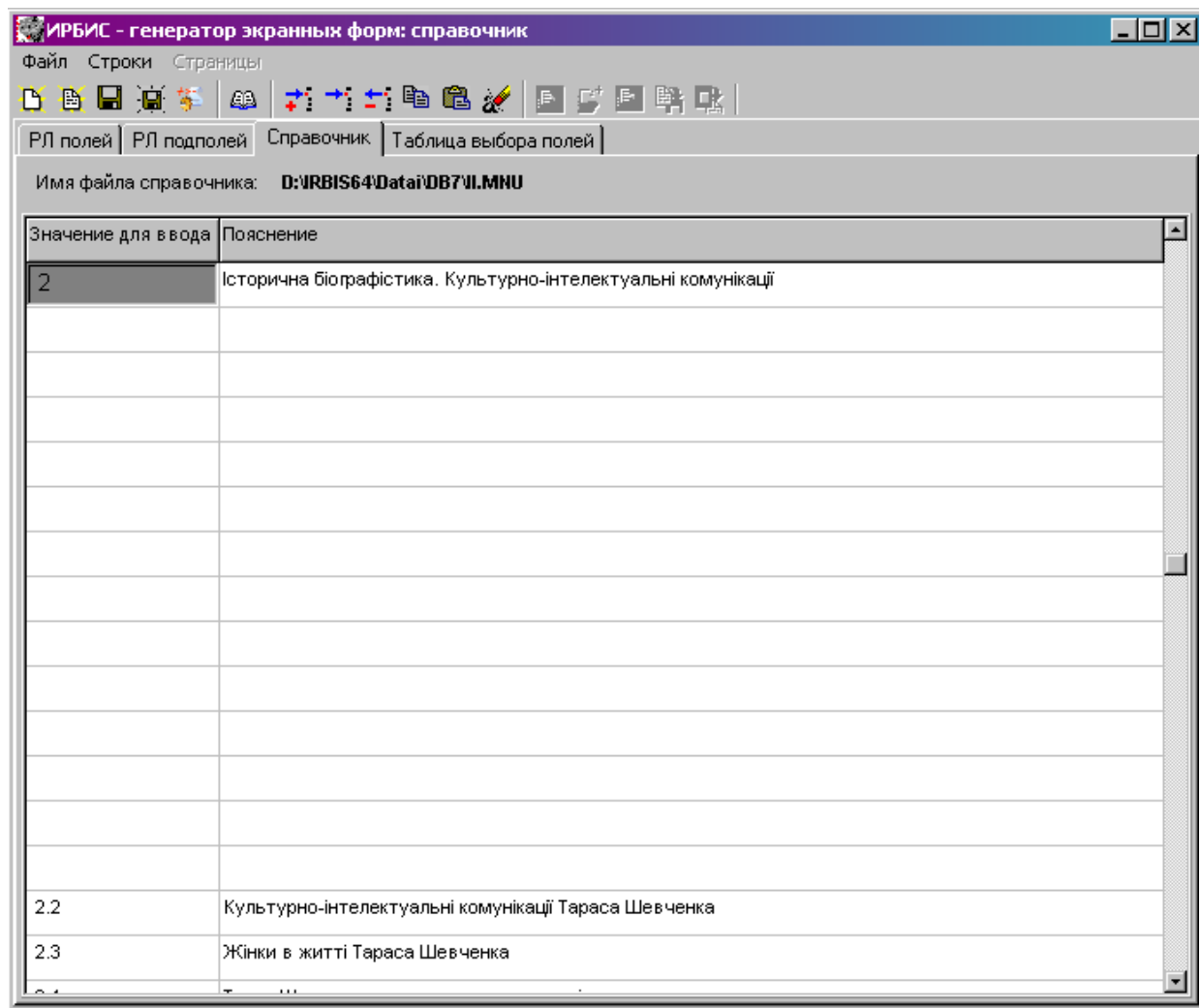
Видавничий індекс

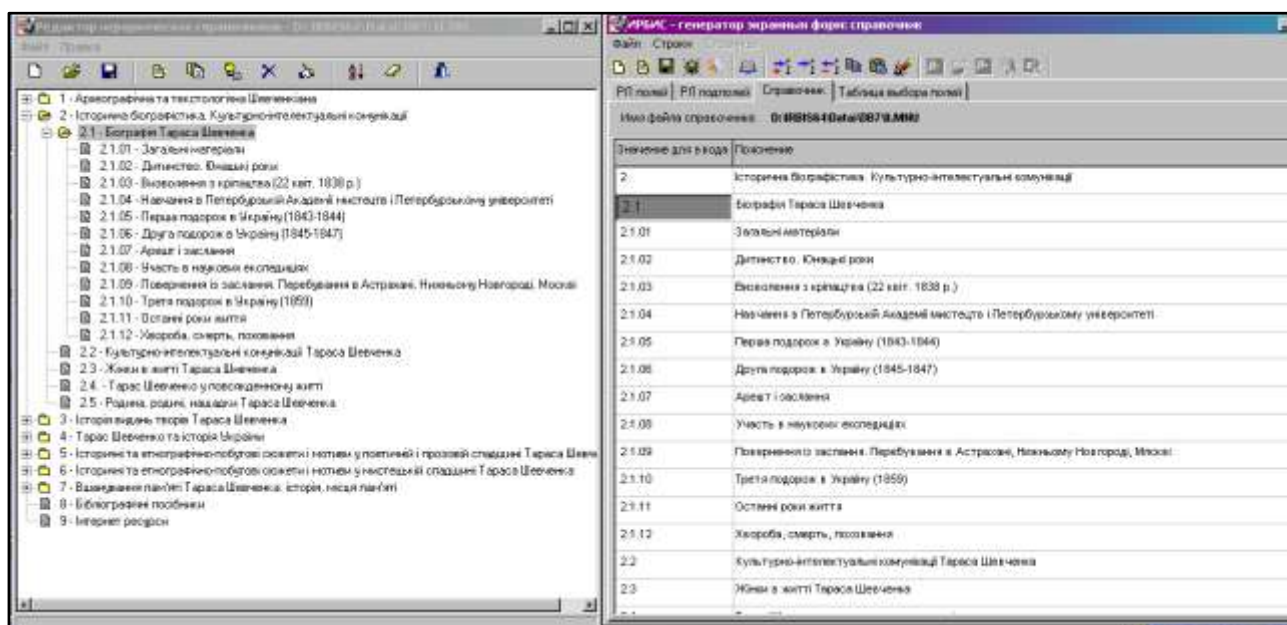
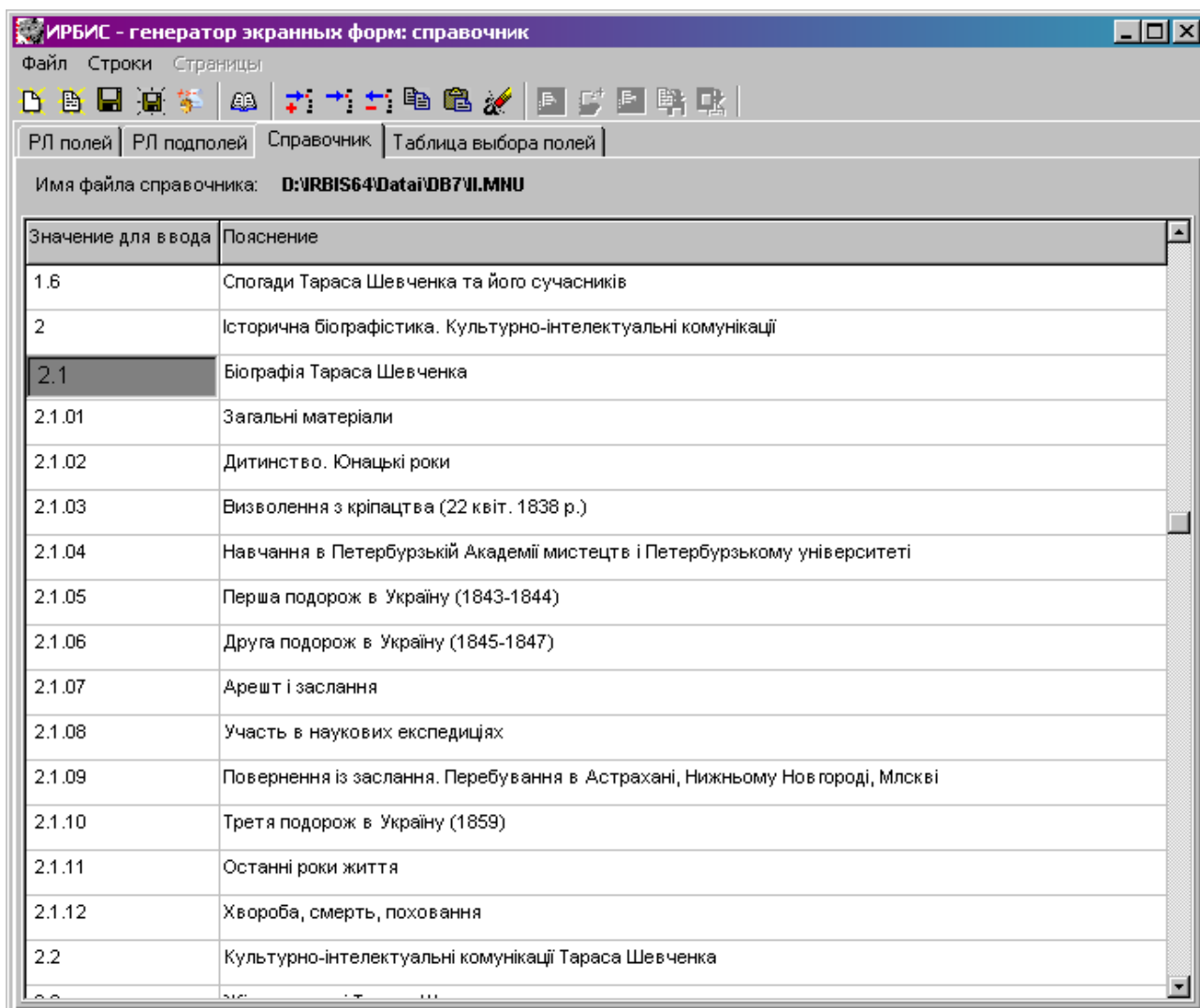
Ділення третього рівня

Внесення даних про ділення третього рівня здійснюється за тим же алгоритмом, що й про ділення другого рівня.

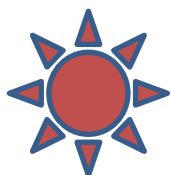
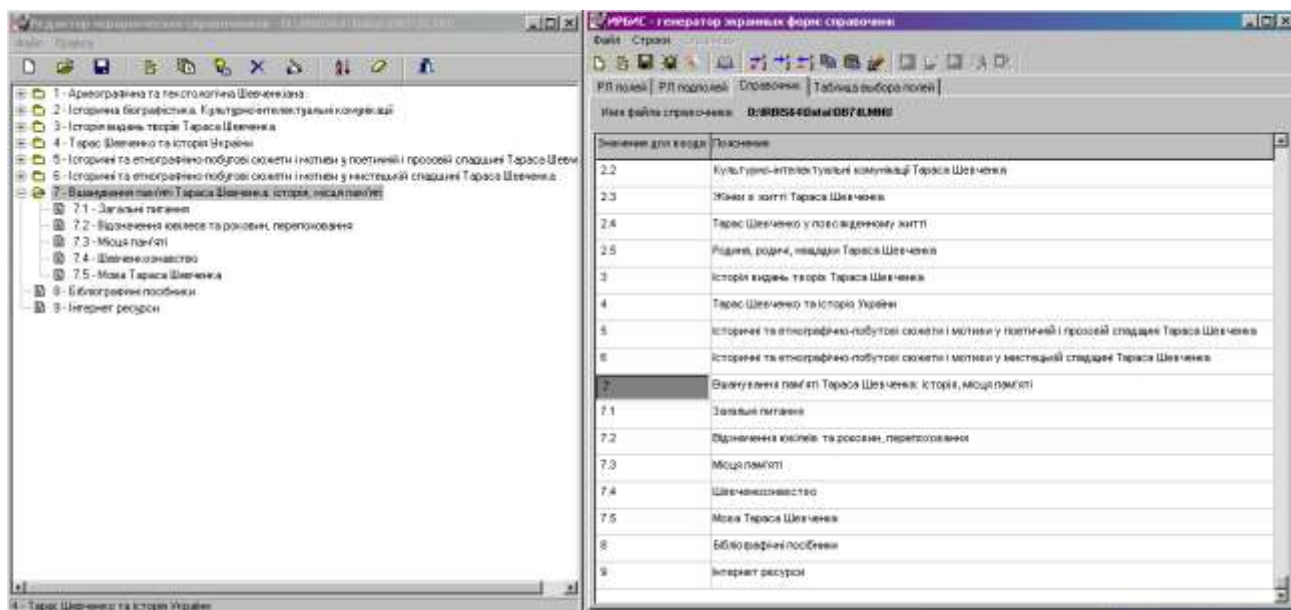
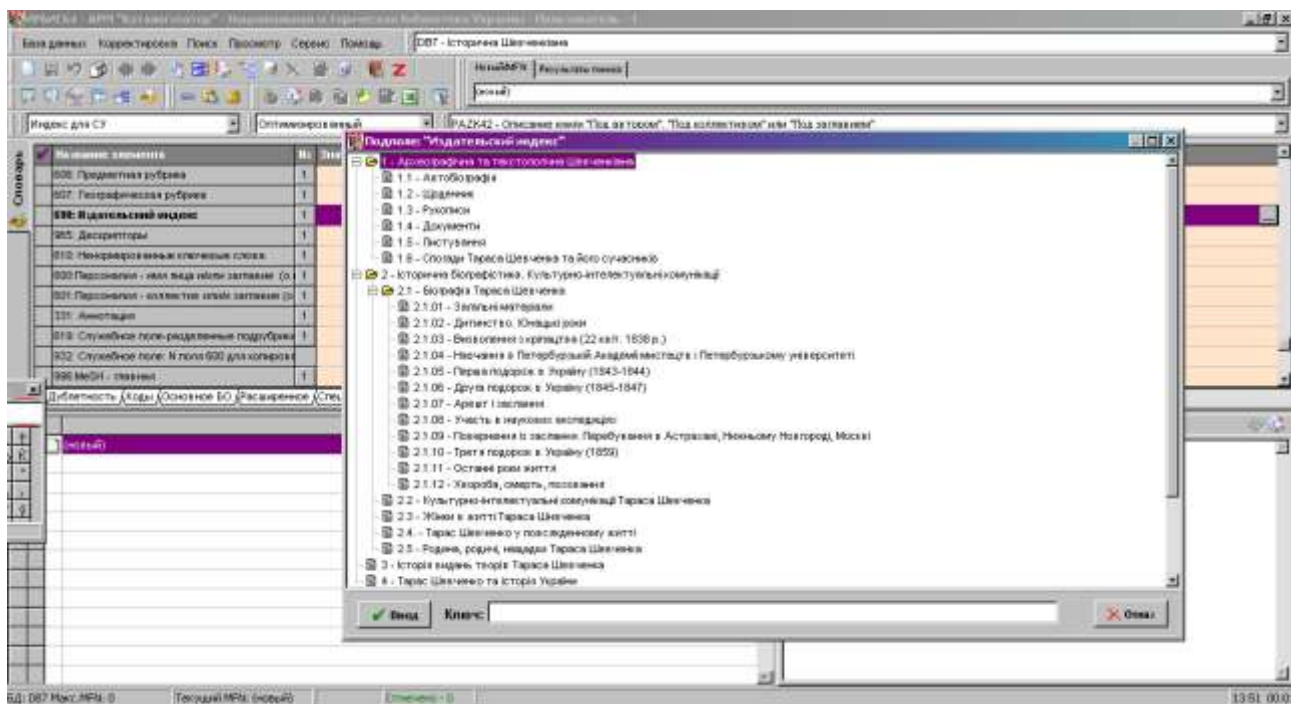

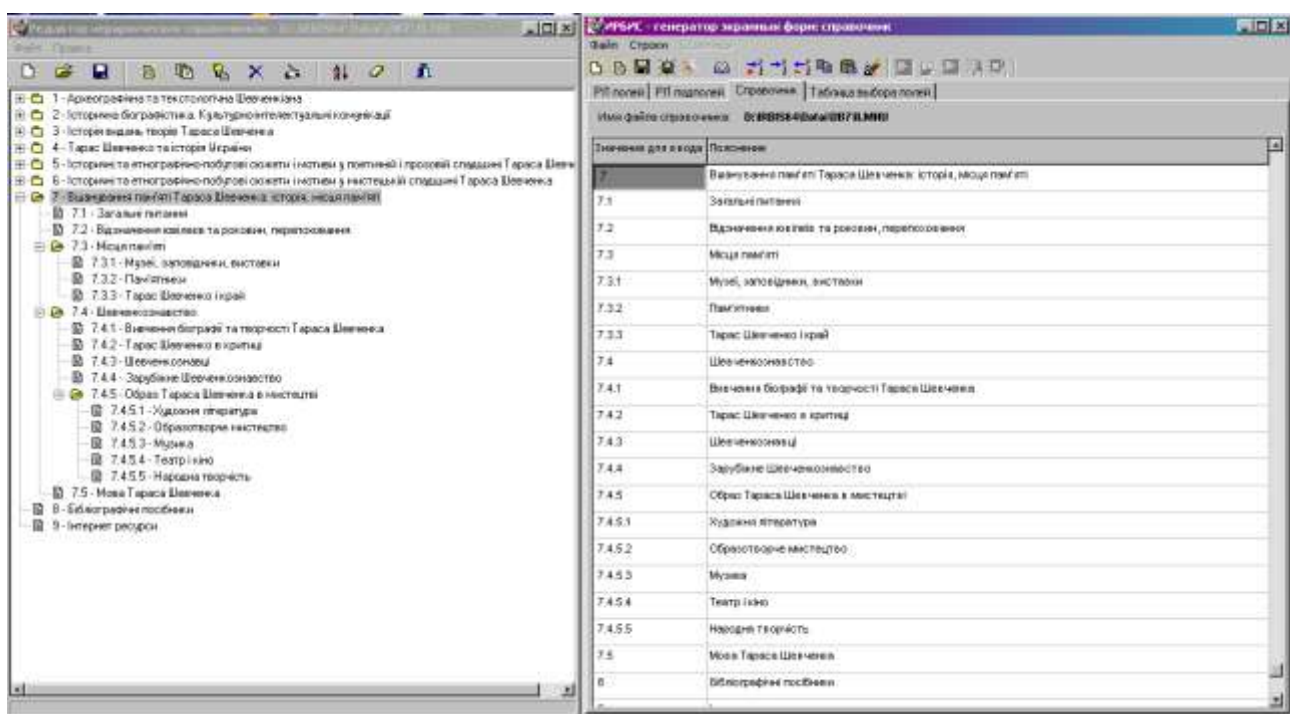
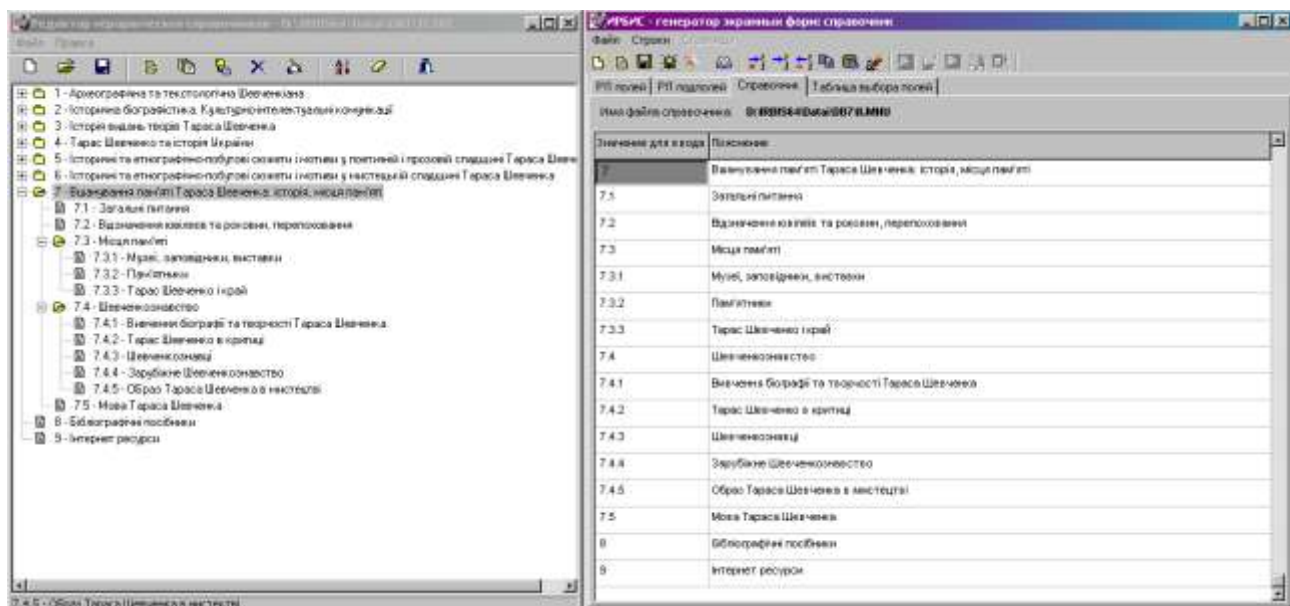

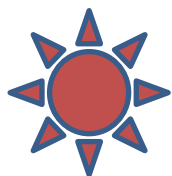
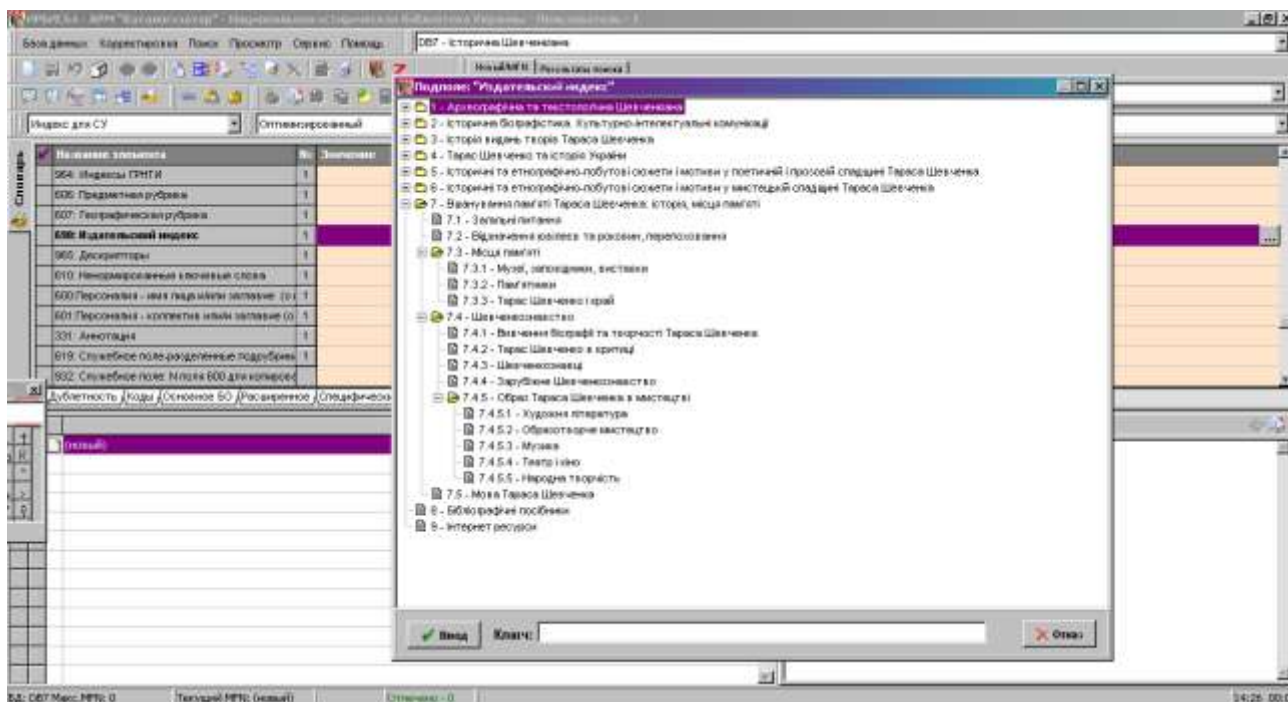

Після чого варто виконати чергову перевірку в АРМ «Каталогізатор».

Користуючись зазначеним алгоритмом розділ за розділом, рівень за рівнем, створюється повний варіант «Видавничого індексу».

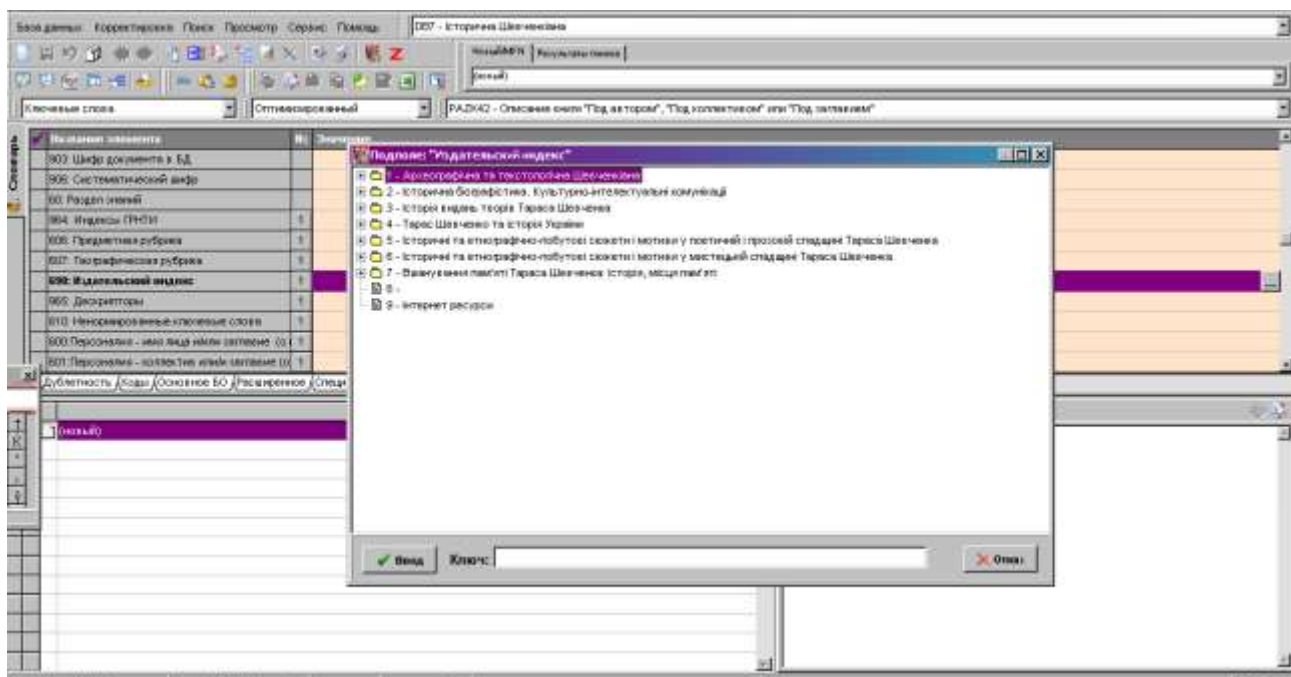
Постійний контроль на кожному етапі створення «видавничого індексу» сприяє своєчасному виправленню помилок. Найбільш поширеними помилками є:

- невірне підпорядкування елементів різного рівня

Створення «індексу» за принципом спочатку ділення першого рівня, потім другого, потім третього і т.д. сприяє зменшенню підстав для таких помилок, а також відносно легкому їх усуненню без необхідності переробляти цілі розділи

- помилки при внесенні даних в числовий індекс

Наслідком цього є відсутність частини даних у вікні вводу в АРМ «Каталогізатор» (вкладка «Систематизація», поле 690)

Слід пам'ятати, що відсутність, наприклад, текстового пояснення числового індексу у вікні вводу, не тільки ускладнює роботу при систематизації бібліографічних записів, але й призведе до того, що назви відповідних розділів або рубрик будуть відсутні й у World-форматі.

Для виправлення помилки, необхідно перевірити дані в обох файлах – II.tre та II.MNU – вони мають бути повністю тотожні. При перевірці слід враховувати все: цифри, крапки, дефіс, а також наявність, в т.ч. зайвих, або відсутність пробілів.

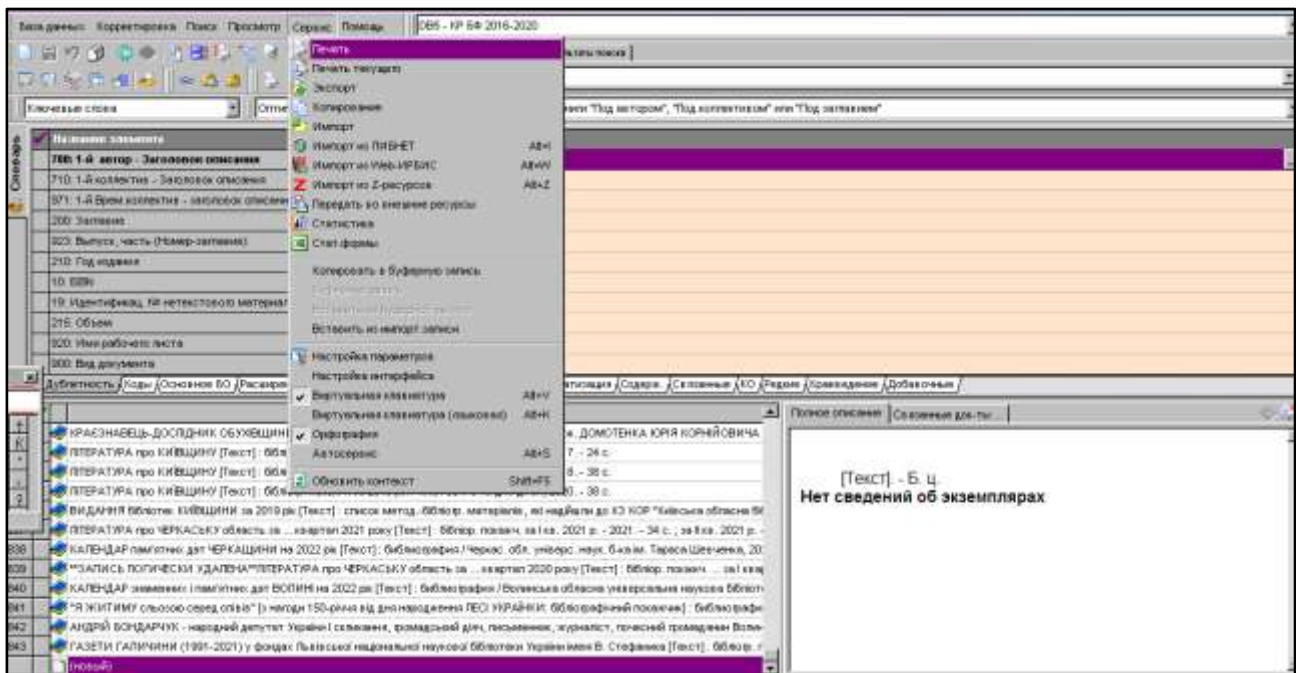
ВИХІДНІ ФОРМИ ТИПУ БІБЛІОГРАФІЧНІ СПИСКИ / ПОКАЖЧИКИ

Назва форми	Вид вихідної форми	Коментарі
TABBUW	Бібліографічний покажчик (за предметними рубриками) – обирається тільки перша рубрика на всю її глибину	Сортування: 1-й предметний заголовок, далі – заголовок бібліографічного опису (автор та/або назва) Документи без Предметного заголовку до вихідної форми не додаються
TABBAW	Бібліографічний покажчик (за автором та/або назвою)	Сортування: заголовок БО (автор/колективний автор), назва, номер тома, джерело статті (назва, рік, номер)
TABBNW	Бібліографічний покажчик нових надходжень (за автором та/або назвою) з зазначенням шифру розстановки	Сортування: заголовок БО (автор/колективний автор), назва, номер тома, джерело статті (назва, рік, номер)
TABSUW	Систематичний покажчик за всіма індексами (загальний, включно зі статтями зі змісту)	Сортування: всі видавничі індекси , заголовок БО (автор/колективний автор), назва, номер тома, джерело статті (назва, рік, номер)
TABSU0	Систематичний покажчик за всіма індексами (тільки основні записи з посиланнями та покажчиками)	Сортування: всі видавничі індекси , заголовок БО (автор/колективний автор), назва, номер тома, джерело статті (назва, рік, номер)

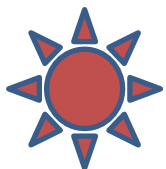
TABSU0P	Варіант форми Tabsu0 (Систематичний покажчик за всіма індексами - тільки основні записи з посиланнями та покажчиками) – для персоналій. До формату виводу додаються відомості про Персоналії	Сортування: всі видавничі індекси. Далі – спочатку записи, в яких введено (наявні) дві й більше персоналій – за алфавітом першої персоналії; потім записи, в яких введена (наявна) одна персоналія; далі – заголовки БО (автор/колективний автор), назва, номер тома, джерело статті (назва, рік, номер)
----------------	---	--

ФОРМУВАННЯ БІБЛІОГРАФІЧНОГО ПОКАЖЧИКА

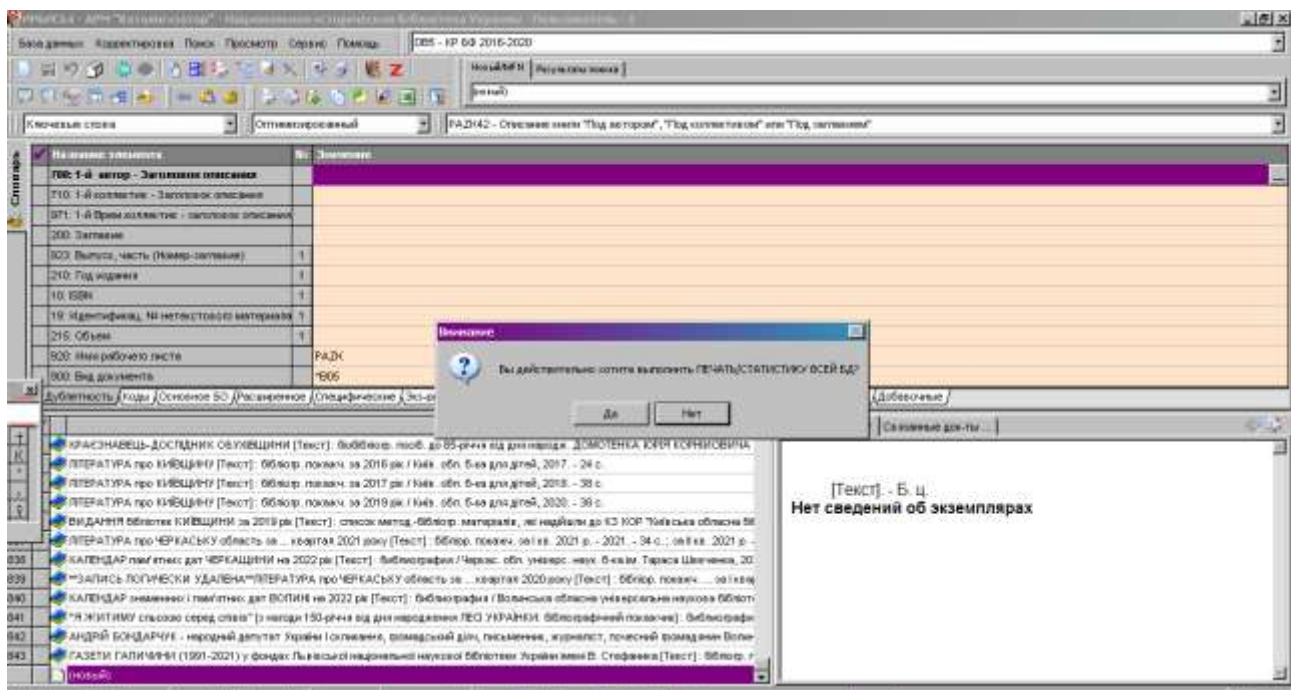
В АРМ «Каталогізатор» переконайтеся, що відкрита потрібна вам база даних. У верхньому меню на вкладці «Сервіс» оберіть команду «Друк».

Після появи діалогового вікна, підтвердіть, що згодні роздрукувати всю базу даних.

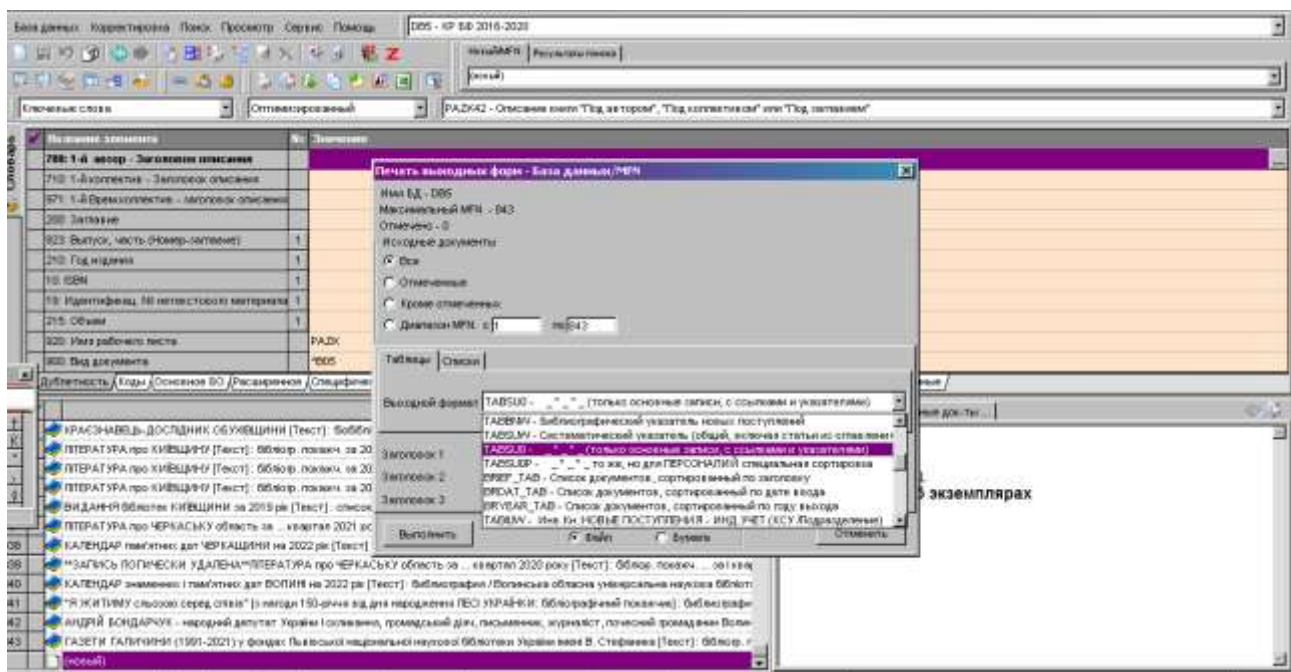
Нагадуємо: якщо в БД наявні бібліографічні записи, які ви не плануєте включати до бібліографічного покажчика, немає необхідності їх фізично вилучати, достатньо в цих записах не заповнювати поле 690 «Видавничий індекс». При відсутності «індексу» записи не враховуються при сортуванні і на друк не виходять.

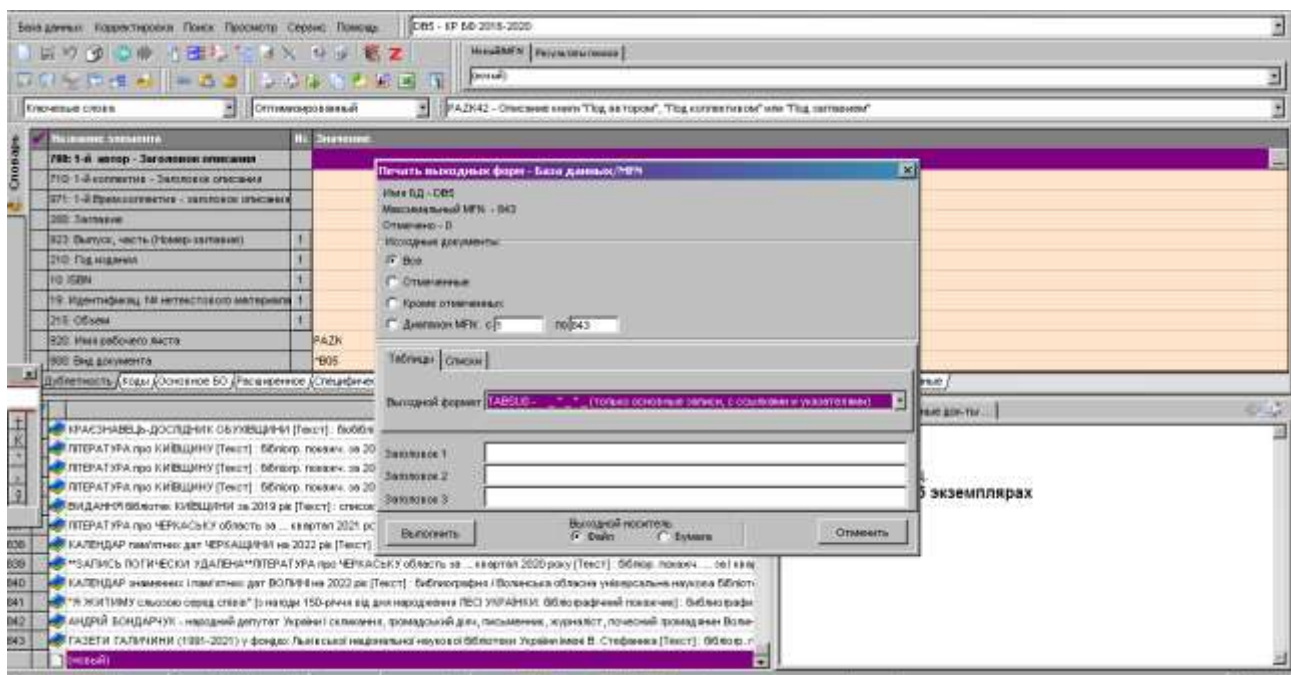
Після цього на вкладці «Таблиці» у вікні «Вихідний формат» необхідно обрати формат виводу бібліографічних записів. При використанні «видавничого індексу» це вже згадані три варіанти:

- ❖ TABSUW Систематичний покажчик за всіма індексами (загальний, включно зі статтями зі змісту)
- ❖ TABSU0 Систематичний покажчик за всіма індексами (тільки основні записи з посиланнями та покажчиками)
- ❖ TABSU0P Варіант форми Tabsu0 (Систематичний покажчик за всіма індексами - тільки основні записи з посиланнями та покажчиками) – для персоналій. До формату виводу додаються відомості про Персоналії

Найчастіше використовується формат TABSU0 - Систематичний покажчик за всіма індексами (тільки основні записи з посиланнями та покажчиками).

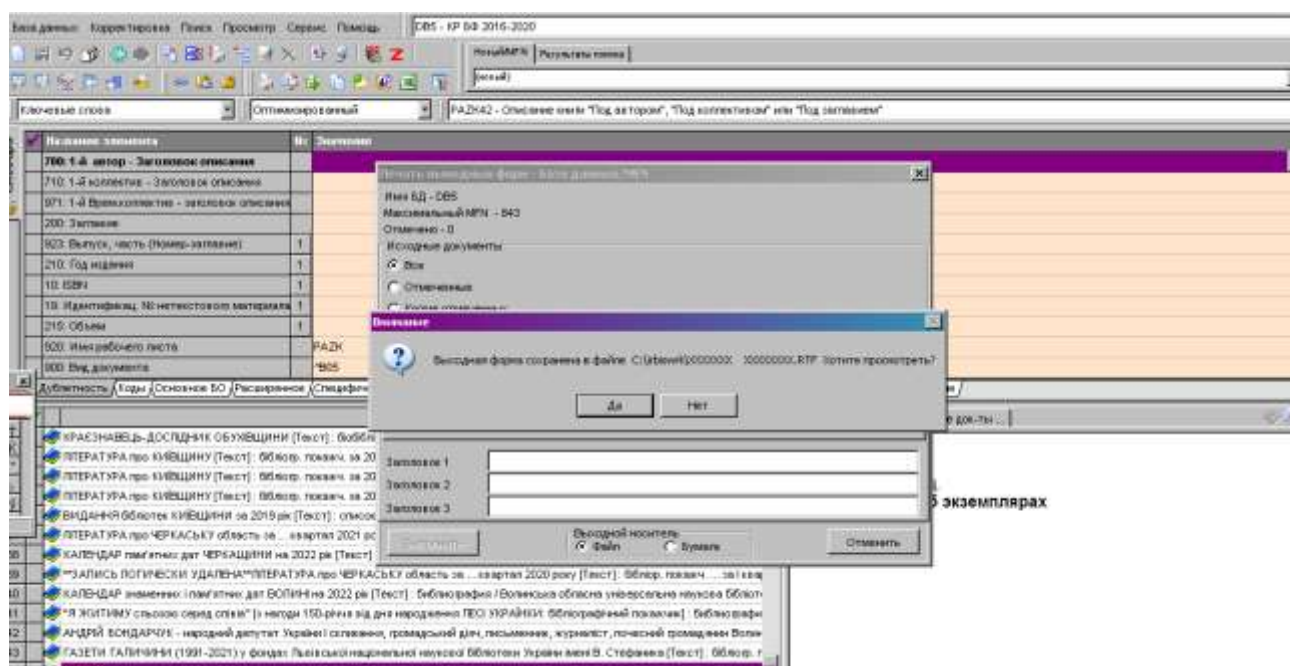
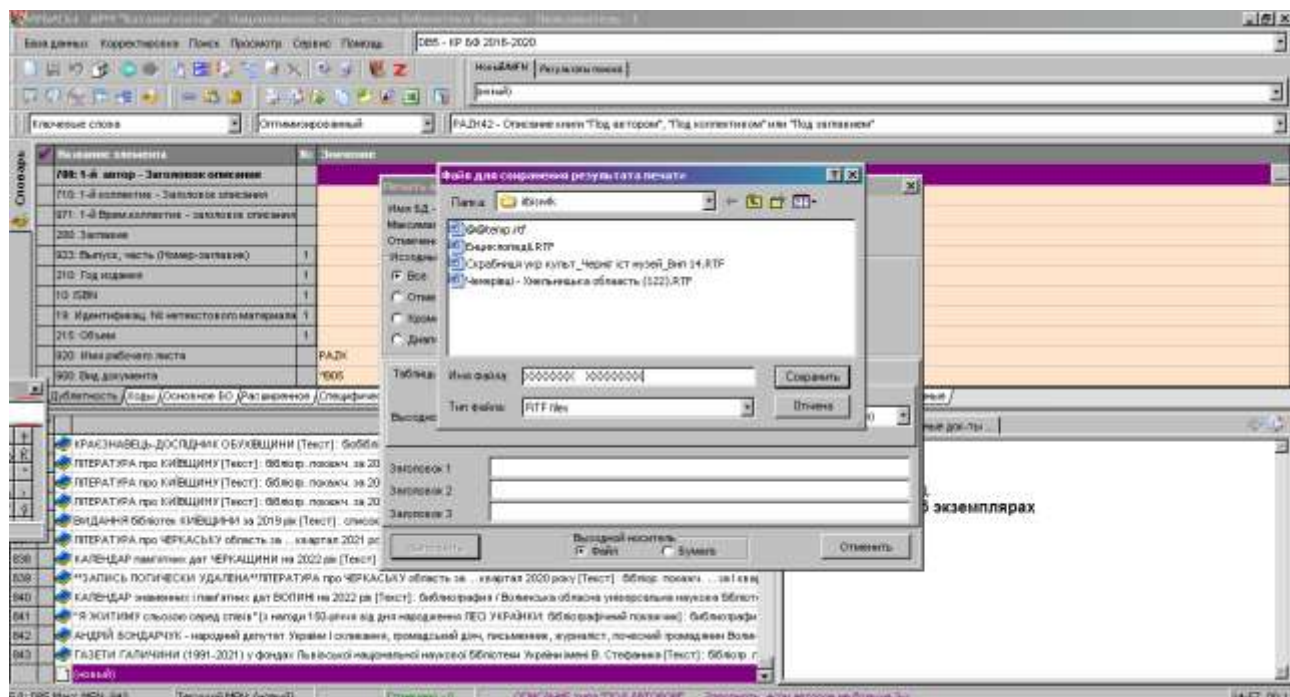

Після вибору вихідного формату необхідно визначитися з вихідним носієм, обравши варіант «файл» і натиснути команду «Виконати»

У діалоговому вікні, що відкриється, необхідно обрати місце збереження та задати назву Показника.

Автоматично всі файли зберігаються у системній папці «irbiswrk», однак, ви можете обрати будь-яку зручну для вас або створити нову, а також задати зручну для вас назву.

Ваш бібліографічний покажчик готовий до редагування.

Файл у форматі RTF містить:

- пронумеровані бібліографічні записи, що згруповані у розділи та рубрики у відповідності до вашої схеми класифікації і пов'язані між собою посиланнями «див. також»
- Іменний покажчик (автори, співавтори, укладачі, редактори, консультанти, рецензенти, а також персоналії)
- Географічний покажчик

Після цього можна починати редагування бібліографічного покажчика.

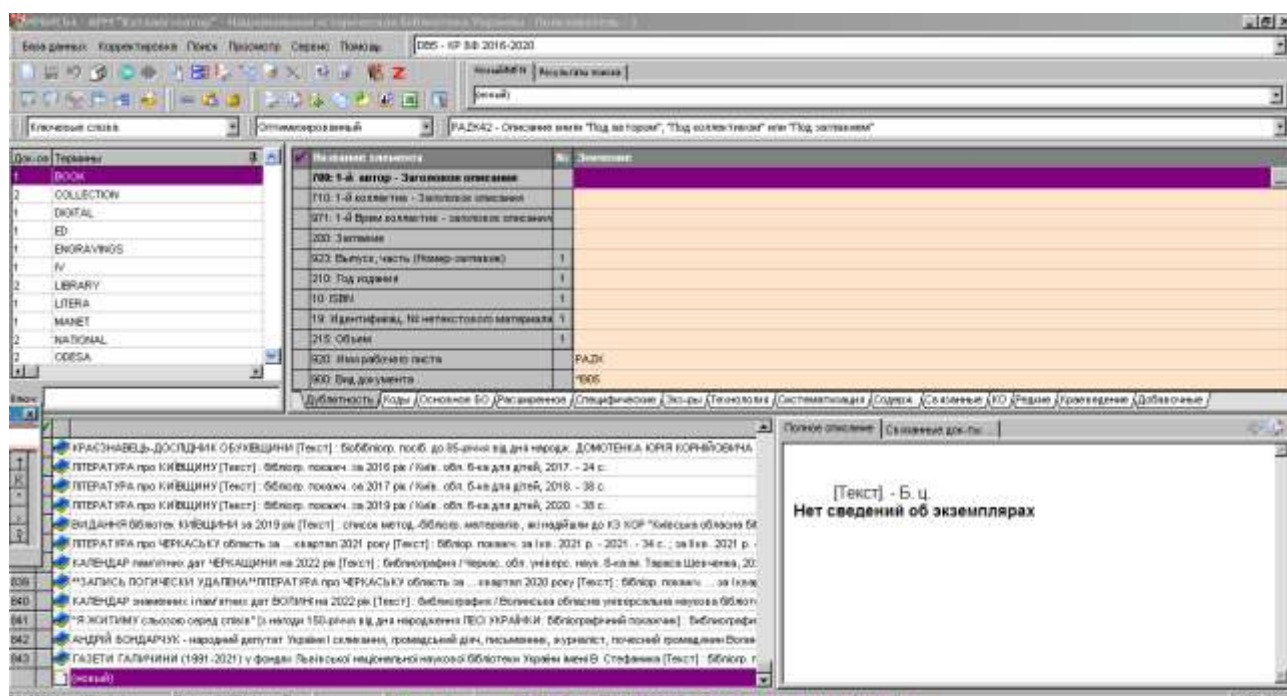

Використовуючи алгоритм створення бібліографічного покажчика можна **перевірити «Видавничий індекс» на працездатність** на початку роботи. Це етап необов'язковий, але бажаний. Для цього необхідно 30-50 індексованих бібліографічних записів, в оптимальному варіанті хоч по одному з кожного розділу/рубрики, вивести на друк запропонованим способом і перевірити: вірність побудови ієрархічної схеми систематизації, наявність назв структурних ділень, чи працює система посилань тощо.

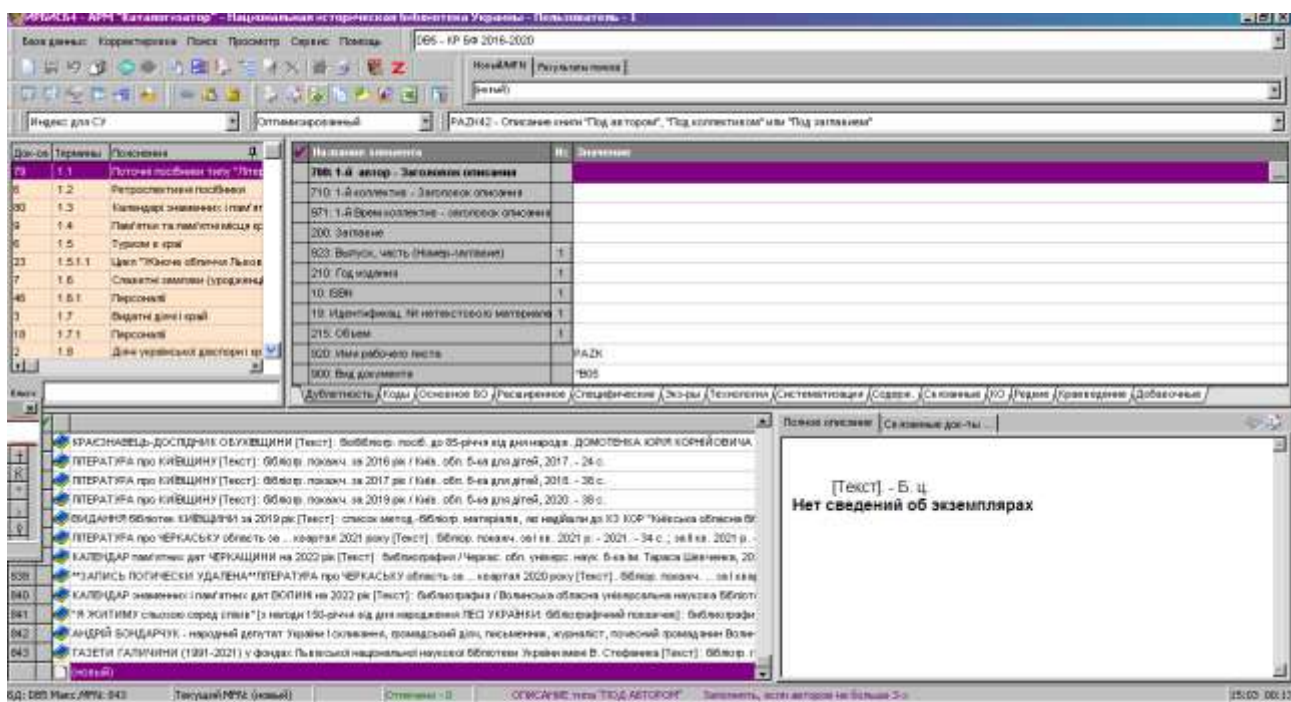
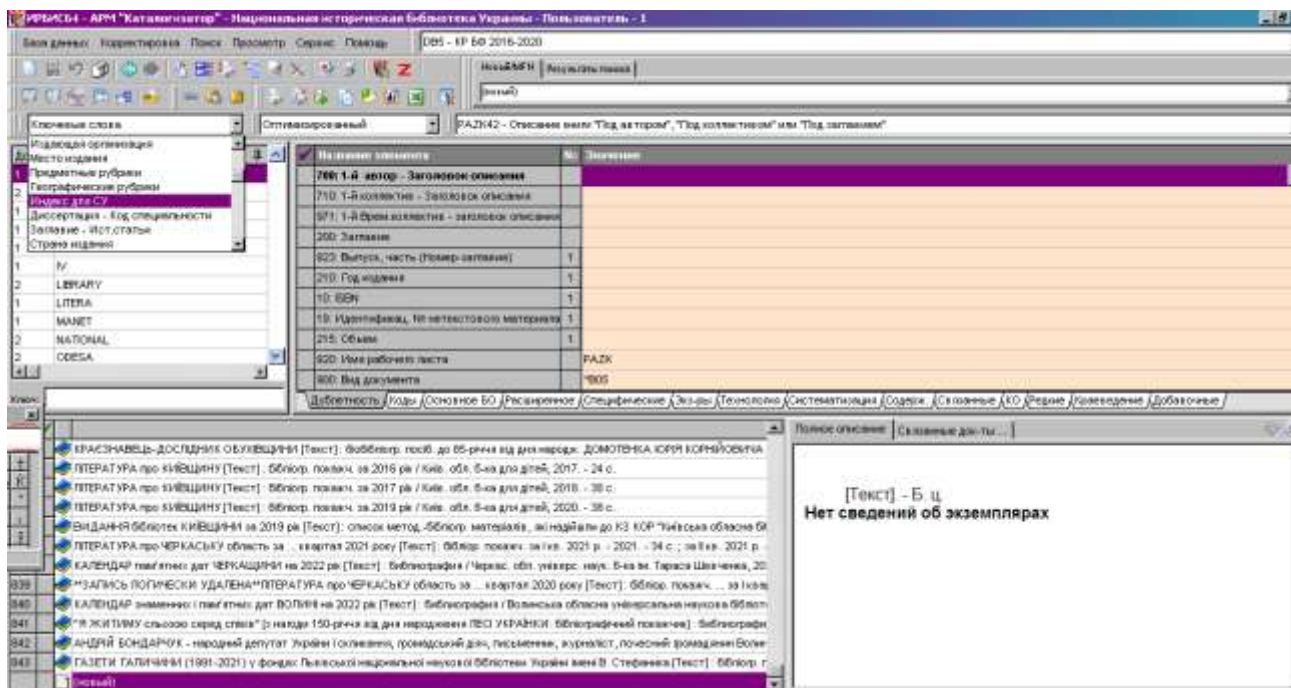
ВИКОРИСТАННЯ «ВИДАВНИЧОГО ІНДЕКСУ» ДЛЯ ПОШУКУ

«Видавничий індекс» також можна використовувати для пошуку аналогічно до пошуку у картковому Систематичному каталозі, де розділи і рубрики послуговують як пошукові ключі. Однак, варто пам'ятати, що це можливо тільки у тій базі даних, для якої він був створений.

Пошук здійснюється в АРМ «Каталогізатор» у вікні «Словник».

Спочатку треба обрати відповідний Словник, адже при відкритті бази даних за замовчуванням як правило встановлюється варіант пошуку за ключовими словами. Для ситематичного пошуку обирається словник «Індекс для СУ» (індекс для Систематичного покажчика).

Далі пошук здійснюється аналогічно до буд-якого іншого Словника. Однак, при використанні «Видавничого індексу» (Індекс для СУ) для пошуку, варто враховувати деякі аспекти:

- числовий індекс та його текстове роз'яснення з'являться у пошуковому словнику тільки в тому випадку, якщо під цим індексом класифіковано хоча б один бібліографічний запис; якщо частина

рубрик у певний проміжок часу не містять бібліографічних записів, вони будуть не доступні на пошуку.

- якщо використовується багатоаспектна ситематизація бібліографічних записів, тобто, встановлюється два та більше індексів для одного документу, слід пам'ятити, що на пошуку будуть враховуватися всі. На практиці це означає, що при пошуку у базі даних за певним розділом (рубрикою) результат може включати більше бібліографічних записів ніж їх міститься у друкованому варіанті бібліографічного покажчика у тому ж розділі, адже будуть доєднані й ті записи, які у друкованому варіанті позначаються посиланнями «Див. також».